

Vizita de lucru a tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU în municipiul Timișoara

Flori ale bucuriei pentru oaspeți dragi (reportajul vizitei în pag. 3)

„Să pornim de la faptul că fără rentabilitate, fără eficiență economică, nu se pot asigura condiții pentru înfăptuirea Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în România!”

NICOLAE CEAUȘESCU

3
ANUL XXX (1336)
15 IANUARIE 1981
Flacăra
Săptăminal editat de
Frontul Democrației
și Unității
Socialiste

Resursele secundare — o preocupare principală

Surpriza este derutantă: într-o expoziție de țesături, un sul de linoleum! Alături de el, cămăși bărbătești flaușate pentru sezoanele reci, și valuri de barhet cu imprimeuri de ultimă modă, pline de fan-
tezie și bun-gust. Care o fi legătura dintre ele? Într-un alt panou — țesături ultrafine: batist și baste, tercoturi rafinate pentru cămăși bărbătești, pinzeturi suave pentru îmbrăcăminte feminină... Ușor detașate un panou de celălalt, pentru a marca cele două capitole distincte de preocupări și realizări ale acestei fabrici bucureștene, cap de afiș între întreprinderile Centralei industriei bumbacului.

Oricât de mare ar fi tentația de a ne opri la articolele de modă și de lux, iată, virăm spre celălalt capitol ce rămâne totuși mai interesant, mai captivant prin biografia produselor expuse. Ele reprezintă actul, faptul nou, experiența deosebită care ne-a readus în acest loc al Căii Rahovei industriale. Ele sînt realizate din vigoare, o vigoare obținută după tehnologii noi, și gândită în mod nou. Iată și rostul unui sul de linoleum aici, într-o fabrică textilă. Covorul de PVC, cum a intrat de mult în limbajul comun, covorul care acoperă milioane de metri pătrați de pardoseli din locuințele noastre moderne, are, se știe, un suport textil, pe care, de curind, „Aurora” îl realizează, pur și simplu, din deșeuri textile. Disponibilizînd importante cantități de bumbac ori celofibră pentru alte țesături cu valori mari de întrebuințare. Directorul întreprinderii, ing. Anton Proca, ne invită să ne scoatem din vocabular cuvîn-

(Continuare în pagina 6)

CICI IORDACHE

Lista premianților

Cînd apăreau la început prin curtea de la „303”, îi recunoștea de la distanță. „Bogău”, cei mai mulți, împreună, se așezau la masă împreună și, în consecință, jucau împreună chibrite la pahar pînă ce le venea rîndul să fie serviți. Veneau de la Hunedoara, de la Călan, de la Brăila. Nu sta rău căminului, îi ședea bine facultății asemenea grupuri. Oamenii serioși, știutori de meserie, puși pe carte. Excepții puține. Atît cît să faci vilvă. Povestea e lungă, lungă și neplăcută să merite multă atenție. Unul din acești băieți veniți de la muncă, coboriți de la furnal, cum umblă vorba, s-a văzut la școală pus în fruntea mesei. Sesiizînd locurile pe unde umbra se poate strecura prin zid, n-a pierdut nici o ocazie. Pe ploate, pe viscol, glasul lui se auzea invitîndu-ne să luptăm împotriva ploii, să biruim viscolul. Cînd frunțile transpirau sub greutatea lopoții, la muncă voluntară vocea lui căpăta exact atunci accente dinamitarde: să transpirăm mai bine. Cînd examenele băteau la ușă, un glas ne însoțea oriunde: bine, vine sesiunea. Angajamentele noastre erau semnate de el și strigăte cu tonul cel mai convingător din lume: nu vom admite să... Acest să era, după caz, completat cu vorbele de sezon, să lipsească, să aibă restanțe, să întîrzie la cămin, să joace fotbal în curtea căminului. „Eu fac oțel și pentru sateliți dacă vreți...!”. Fusese argumentul apariției sale în capul mesei. N-a cerut nimeni să vadă cum va arăta oțelul de sateliți făcut de el. Argumentul a rezistat. Și la alegerile din iarnă. Și la cele din vară. Ierni după veri, veri după ierni. Lista premianților începea de la el. Lista exemplorilor începea cu el. Lumea bună începea și uneori se sfîrșea cu el. Odată turnată fundația, etajele pot curge pînă sus ca la blocurile glisante. Și au curs. Doar sub streșina absolvirii zidul s-a oprit. Ca și cum trunchiul unui platan ar fi crescut pieziș interzicînd mistria. Ne-am întreba și noi, cei mici. Au întrebat colegii de prin alte clase. N-o fi rezistat, ne-am zis. Oțelul de sateliți să nu reziste? Mă rog, se poate întimpla, oameni sintem. Era altceva: proiectul fusese predat cu mult înainte de termen. Conform angajamentelor. Nimeni n-a izbutit să prindă plasa performerului. Dar el nu s-a mai prezentat la examenul de stat. N-a fost primit. Lucrarea sa de diplomă era a altuia. Doar o transcrisese, cu nesemnificative corecții.

NEAGU UDROIU

15 ianuarie 1850 — 15 ianuarie 1981

Eminescu tradus peste hotare

„Fiind foarte român, Eminescu este universal. Asta o știe oricine citește, cu părerea de rău că lacătul limbilor nu poate fi descuiat cu chei străine”. Cuvintele acestea au fost rostite de Tudor Arghe-

zi în anul 1934, cu ocazia dezvelirii pe malul mării, la Constanța, întru împlinirea vrierii Luceafărului poeziei românești, a statuii poetului.

Au trecut de la evenimentul acesta me-

morabil mai mult de patru decenii și jumătate, timp în care numeroși admiratori de peste hotare ai poeziei eminesciene au găsit, totuși, suficient de multe chei pentru „descuierea” lacătului creației poetului. Ar fi greșit însă să se creadă că lirica eminesciană a început să fie cunoscută dincolo de hotarele țării doar în ultimele

(Continuare în pagina 23)

NICOLAE NICOARĂ

Odă în metru modern

Pe muzică de Beatles, mă-nchin lui Eminescu
Și parcă stări contrare la mine-n suflet port
Dar adevăr zic vouă, ce viu e Eminescu
Cum moare el odată, cu fiecare mort.

O eră fără seamăn i-aduce închinare
Mai răstignită poate decît Isus Christos
Sînt mai bogăți bogății și mai săraci săracii
Gem douăzeci de veacuri de sus și pînă jos.

Luceafăr fără moarte al poeziei noastre
Din era de contrarii unde și eu exist
Mă-nchin acum la tine că ai știut ce vine
Că n-ai fost conformistul supus și optimist.

Ai seris ursita lumii c-un secol înainte
Preconizînd sfîrșitul de veac așa putrid
Tu pentru țara noastră ai seris Scrisoarea a III-a
Și viața altui Mircea, și-a altui Balazid.

Poet de-a pururi tînăr, din mina ta frumoasă
Ies încă reportaje de felul cum va fi
Cu scrieri de-ale tale scandalizezi și astăzi
Poetul Eminescu e încă printre vii.

Vai, între noi ațiștia sînt morți încă din viață
Nimic din soarta lumii nu-i doare, bieții servi
Dar Eminescu, iată e viu, mai viu ca lumea
El duce România pe propriii lui nervi.

Și versul lui se-aude neliniștit în lume,
Chiar dacă Eminescu e de umire mut
Modern ca plumbul proaspăt, lucind deasupra lumii
El care graiul nostru, cum este, l-a făcut.

Pe muzică de Beatles scriu despre Eminescu
Destin succind accente după un ritm al lui
Ce odă-n metru antic i-a fost și-i este viață
Ce stingherit se simte blocat între statul.

Privese spre Eminescu prin muzica această
În care slări de astăzi semnificații cern
Mă-nchin acestui clasic al duhului și-al vorbeli
El care totodată e antic și modern.

Tot fără soț sînt plopil iubirilor supreme
Mereu e cite unul dintre acei copaci
Ursit să fie singur să n-aibă însoțire
Și-n lemnul lui cel moale tu te-ai ascuns și faci.

Hyperion, departe, veghează nunți terestre,
Rigoarea lui celestă ne sperie pe noi
Dar dacă strălucește îi folosim lumina
Și-atunci planeta noastră nu pare de noroi.

Pe muzică modernă mă-nchin la tine, Doamne
La tine, voievoade al limbii românești
Parc-aș pleca spre clipa cînd vom sfîrși milenii
Și parcă m-aș întoarce spre clipa unde ești.

Ți-aș scrie parcă lieduri și te-aș cînta în coruri
Ți-aș inflori grădina cu tineri cîntăreți
Te-aș da lui Sadoveanu să te rostească molcom
Și noii generații să-ți caute alt preț.

Și neamul tău cînd fiii la școală și-i trimite
De-a pururi să nu uite că-nvață graiul tău
Că s-au tocit și ranguri și ierarhii în lume
Dar tu ești încă rege părerilor de rău.

Pe muzică de Beatles scriu despre Eminescu
Și mii de rîni trezite mă țîn, mă ard, mă dor
Cu tine deodată, cu viața deodată
Cînd fără soț sînt plopii, mai am un singur dor.

ADRIAN PAUNESCU

Aniversarea zilei de naștere a tovarăsei ELENA CEAȘESCU

Scrisoarea

Comitetului Politic Executiv
al C. C. al P. C. R.

adresată tovarăsei

ELENA CEAȘESCU

Mult stimată tovarășă Elena Ceașescu,

Cu prilejul aniversării zilei dumneavoastră de naștere, ne este deosebit de plăcut să vă adresăm, din toată inima, călduroase felicitări, împreună cu cele mai bune urări de viață îndelungată, sănătate și fericire.

Dorim să vă exprimăm și cu acest prilej aprecierea deosebită pe care o dăm bogatei și neobositei activități de om politic și militant revoluționar pe care o desfășurați, cu înaltă competență și răspundere comunistă, în Comitetul Politic Executiv, precum și ca prim viceprim-ministru al guvernului, pentru înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului nostru. Dăm, de asemenea, cu toții o înaltă apreciere contribuției de mare valoare pe care o aduceți ca om de știință și cultură în fruntea Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, precum și prin activitatea proprie, la progresul și afirmarea tot mai puternică a științei românești, la desfășurarea cu succes a revoluției tehnico-științifice în țara noastră.

Animați de cele mai profunde sentimente de prețuire, stimă și respect, vă dorim ca, alături de mult stimatul și iubitul nostru tovarăș Nicolae Ceașescu, secretarul general al partidului, președintele Republicii, să trăiți ani mulți și luminoși, obținând realizări și satisfacții tot mai mari în îndeplinirea înaltelor răspunderi ce v-au fost încredințate de partid și popor, în întreaga dumneavoastră activitate consacrată îndeplinirii istoricelor hotărâri adoptate de Congresul al XII-lea, marelui Program de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

În această zi sărbătorească vă adresăm, cu toată căldura inimilor noastre, stimată tovarășă Elena Ceașescu, tradiționala urare „La mulți ani!”

Comitetul Politic Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român

Ședința de lucru pe probleme de agricultură

Ședința de lucru pe probleme de agricultură, desfășurată sub președinția tovarășului Nicolae Ceașescu, vineri, 9 ianuarie 1981, la Brașov, vine să stabilească și mai clar sarcinile de viitor ale tuturor acelor care lucrează în agricultura românească, în noul plan cincinal 1981-1985. Aceasta cu atât mai mult cu cât Congresul al XII-lea al partidului a stabilit ca una din direcțiile de bază ale viitorului cincinal să fie îndeplinirea unei profunde revoluții agrare, care să cuprindă atât baza tehnico-materială, cât și organizarea producției, accentuarea procesului de dezvoltare modernă, intensivă a agriculturii.

La ședința de la Brașov au luat parte tovarășii Elena Ceașescu, tovarășii Ilie Verdeț, Iosif Banc, Emil Bobu, Nicolae Constantin, Constantin Dăscălescu, Ludovic Fazekas, Ion Pătan, Marin Vasile, Angelo Miculescu, viceprim-ministru al guvernului, ministrul agriculturii și industriei alimentare.

La lucrări au participat primii secretari, secretarii cu probleme organizatorice și secretarii pentru problemele de agricultură și comitetelor județene de partid și ai Comitetului municipal de partid București, directorii generali ai direcțiilor agricole județene și directorii generali adjuncți cu probleme zootehnice, directorii trusturilor județene ale întreprinderilor agricole de stat și ai trusturilor pentru mecanizarea agriculturii, cadre din ministere și alte organe centrale.

Obiectul dezbaterilor l-a constituit, așa cum a arătat tovarășul Nicolae Ceașescu, în ședința plenară de deschidere, analiza

largă a problemelor agriculturii rezultate în lumina sarcinilor stabilite de Plenara C.C. al P.C.R. și a hotărârilor adoptate la sesiunea Marii Adunări Naționale din luna decembrie 1980. Sarcini privind folosirea integrală și rațională a bazei tehnico-materiale și în primul rând a pământului, principalul mijloc de producție, bun al întregului popor; sarcini privind mobilizarea tuturor forțelor la îndeplinirea exemplară a prevederilor de care depinde creșterea producției agricole; privind dezvoltarea industriei mici și a prestărilor de servicii; privind perfecționarea organizării producției și a muncii, întărirea disciplinei și a răspunderii față de realizarea planului de producție și financiar și altele.

În contextul acestor obiective, pentru agricultura românească, pe ordinea de zi au fost înscrise:

— Programul de aprovizionare a populației cu legume, cartofi, fructe și struguri în anul 1981.

— Programul de aprovizionare a populației cu carne, lapte și ouă în perioada 1981-1985.

— Programul privind organizarea prestațiilor de servicii pentru industrializarea unor produse ale producătorilor agricoli.

— Reglementarea raporturilor dintre stațiunile de mecanizare a agriculturii și unitățile agricole din cadrul consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste.

— Aplicarea normelor pentru executarea lucrărilor agricole de bază la culturile de cereale și plante tehnice.

— Programul privind specializarea uni-

tăților agricole pentru exportul de carne și produse horticoale.

— Programul de amplasare a unităților industriei alimentare în județe.

— Situația îndeplinirii programului investițiilor din agricultură, măsuri pentru aplicarea prevederilor legale privind tipizarea construcțiilor și a materialelor de construcții, valorificarea pe scară largă a materialelor locale în realizarea construcțiilor agrozootehnice de toate categoriile.

— Probleme organizatorice privind creșterea rolului consiliilor unice agroindustriale, întărirea conducătorilor lor și ale unităților agricole componente; măsuri pentru deplasarea de la unitățile centrale și județene a unor specialiști la consiliile unice agroindustriale; asigurarea comunelor necooperativizate cu specialiști și organizarea activității comisiilor agricole, pentru sprijinirea producătorilor individuali din aceste comune.

— Perfecționarea activității de contractare și achiziții, de preluare și depozitare a produselor agroalimentare.

— Măsuri privind întărirea autogestiei economico-financiare, perfecționarea sistemelor de finanțare a unităților agricole și creșterea rolului Băncii pentru agricultură și industrie alimentară în îndeplinirea sarcinilor de producție.

— Unele probleme ale silviculturii, atragerea populației la lucrările de întreținere și curățire a pădurilor, cu posibilitatea plății contravalorii muncii prestate în produse lemnoase rezultate din aceste acțiuni; măsuri pentru folosirea pajștilor din păduri pentru pășunat și a subproduselor forestiere pentru furajarea animalelor.

— Pregătirea campaniei agricole de primăvară.

— Pregătirea adunărilor generale, a conferințelor județene și a Congresului al II-lea al consiliilor de conducere ale unităților agricole socialiste, al întregii țării.

Desfășurându-și lucrările în plen și pe patru grupe, constituite din câte 10 județe, în raport de zonele pedoclimatice, de preocupări, de sarcinile lor majore, participanții la dezbateri au examinat pe larg, cu exigență și răspundere, problemele aflate pe ordinea de zi. Ei au subliniat că programele supuse dezbaterii, măsurile luate până în prezent, precum și acțiunile ce se preconizează a fi întreprinse în continuare sînt de natură să determine îmbunătățirea substanțială a activității în toate sectoarele agriculturii. Noile programe de măsuri, reglementările legislative sînt tot atitea instrumente de lucru pentru oamenii muncii din agricultură. A rezultat, din această analiză, că indicatorii planului de stat pentru agricultură pe anul în curs sînt mai bine repartizați și dimensionați în profil teritorial, reflectînd real posibilitățile și condițiile fiecărui județ, a rezultat, din aceste dezbateri, că actele normative înscrise pe ordinea de zi au menirea să creeze cadrul necesar pentru perfecționarea organizării producției și a muncii, întărirea ordinii și disciplinei în aplicarea tehnologiilor, creșterea răspunderii tuturor pentru realizarea planului.

N. GRIGORE ■

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

Acum, la început de an și de cincinal — în noua etapă de dezvoltare multilaterală și armonioasă a societății românești — tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, a vizitat, într-o atmosferă de mare entuziasm, unități economice și de cercetare științifică din municipiul Timișoara, vechi și puternică vatră de fapte și cuget românesc.

Emoția și bucuria întâlnirii cu conducătorul partidului și statului nostru au oferit oamenilor muncii din acest județ — români, germani, maghiari, sârbi și de alte naționalități — prilejul unui strălucit raport asupra bilanțului înregistrat în cincinalul 1976—1980. Răstimp în care industria timișoană a marcat creșteri de 63 la sută, iar în deceniul încheiat producția industrială a sporit de 3 ori; alte două cifre ale devenirii județului Timiș în cei 5 ani abia încheiați: 25 milioane lei investiții, mari obiective economice împlinite, 30 mii de apartamente construite.

Iată, așadar, sumarele coordonate calitative ale amplului efort constructiv, început prin adaosuri cantitative, al căror artizan au fost și gazdele înalților oaspeți, unitățile vizitate de tovarășul Nicolae Ceaușescu: întreprinderea mecanică, întreprinderea de aparate electrice de măsurat și întreprinderea de modele și încercări de modele.

Fiecare moment timișorean al vizitei de lucru al președintelui României a avut ca dominantă esențială atât împlinirea de până acum — realizările calitative respective confirmând pe deplin fala bănașenilor, ca să amintim numai fabricarea la I.M.T., în premieră națională, a utilajelor

miniere de mare complexitate necesare uriașului efort energetic al țării, o asemenea mașină numărând nu mai puțin de 13 mii repere —, cât și necesitatea parcursului cincinalului 1981—1985 sub temeinică deviză: calitate și eficiență, altfel spus aplicarea riguroasă a noului mecanism economico-financiar.

Momentul de vîrf al prezenței tovarășului Nicolae Ceaușescu la Timișoara l-a constituit adunarea cu activul de partid al județului într-un climat de lucru, eficient și responsabil. Secretarului general al partidului i s-au raportat, de către numeroși vorbitori (activiști de partid, secretari ai unor comitete uzinale și comunale, conducători de unități din industrie, agricultură și învățămînt superior), preocupările colectivelor pentru îndeplinirea sarcinilor ce le revin din amplul program de acțiune stabilit de Congresul al XII-lea.

În încheierea adunării, tovarășul Nicolae Ceaușescu a prezentat pe larg concluziile vizitei apreciind stadiul înalt al dezvoltării județului Timiș și felicitându-i pe fâurarii acestor realizări economico-sociale. Cu un profund spirit analitic revoluționar, secretarul general al partidului s-a referit la ceea ce trebuie făcut pentru ca ideile națiunii — bunăstarea, prosperitatea generală — să devină realitate prin însăși implicarea fiecărui comunist, a fiecărui cetățean atît în actualul efort al muncii cît și în acela, novator, al deciziei, al autoconducerii muncitorești.

Două au fost temele asupra cărora tovarășul Nicolae Ceaușescu a insistat în expunerea sa, numindu-le chiar prioritare, două fiind direcțiile, sarcinile asupra cărora timișenii, ca entitate umană, vor trebui să-și sporească și să-și întregască

aportul la avuția națională: agricultura și baza de materii prime.

Aici există mari responsabilități, rezerve fiind insuficient explorate, aici încă rezultatele nu reflectă pe deplin suma tuturor disponibilităților.

Înconjurîndu-l pe tot parcursul vizitei cu sentimente de adîncă dragoste și stimă, încredere și prețuire, cetățenii județului Timiș — muncitori sau ingineri, tineri sau vîrstnici, bărbați sau femei, români sau germani, sau maghiari, sau sârbi — au găsit ca minunat acest început de ianuarie pentru a-i adresa tovarășului Nicolae Ceaușescu, în preajma aniversării zilei sale de naștere, urarea strămoșească „La mulți ani, cu sănătate!”

Recenta cuvîntare rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, la întîlnirea cu activul de partid din județul Timiș se constituie într-un nou și important document programatic, de o inestimabilă valoare teoretică și practică prin densitatea ideilor, a recomandărilor și soluțiilor de ordin general, consacrate orientării economiei naționale spre o dezvoltare modernă, eficientă, dinamizarea energiilor creatoare ale națiunii pentru îndeplinirea marilor obiective stabilite de Congresul al XII-lea al partidului.

Președintele României a ținut să reamintească de la bun început faptul că, odată cu intrarea în noul cincinal, întreaga activitate de muncă și gîndire a poporului nostru se grupează în jurul unui deziderat central, comun și determinant în fîurirea unei istorii conștiente,

în edificarea unei societăți multilateral dezvoltate: îndeplinirea unei noi calități în toate compartimentele de muncă și gîndire ale țării. Referindu-se la rezultatele pozitive obținute în actualul cincinal de către oamenii muncii din județul Timiș, tovarășul Nicolae Ceaușescu a ținut cu acest prilej să aducă felicitări călduroase unor colective fruntașe și în primul rînd întreprinderii mecanice Timișoara, coordonatoare a producției de utilaj minier din România, întreprinderii de aparate electrice de măsurat — Timișoara, unitate creată în cursul ultimului cincinal, precum și Institutului de sudură și încercări de materiale din Timișoara, ce se recomandă prin notabile realizări în domeniul elaborării unor tehnologii de specialitate. Au fost remarcate de asemenea și succesele dobîndite în celelalte compartimente ale muncii industriale și de construcții, secretarul general al partidului nostru exprimîndu-și convingerea că și pe viitor comunistii, toți oamenii muncii din județul Timiș și de pe întreg cuprinsul țării, vor face totul pentru a îndeplini sarcinile importante ce le revin, de a asigura construcții, mașini și utilaje corespunzătoare, la timp, de înaltă calitate și nivel tehnic, în consens cu imperativele viitorului și înaltele cote ale exigenței contemporane.

Evidențiind și unele succese dobîndite în agricultură, tovarășul Nicolae Ceaușescu a atras atenția că realizările agricultorilor din județ nu sînt încă pe măsura posibilităților reale dacă avem în vedere condițiile naturale ale terenurilor agricole, precum și marile disponibilități ale institutelor de specialitate și ale consiliilor agroindustriale. Reamintind că, în conformitate cu hotărîrile celui de-al XII-lea Congres al partidului va trebui să se pună un accent mai mare pe asigurarea materiilor prime și pe dezvoltarea agriculturii — tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că trebuie să se facă totul pentru a se îndeplini cu prioritate sarcinile în aceste sectoare de activitate. Acest lucru presupune, s-a arătat în continuare, o organizare exemplară, iar în agricultură este necesar să se la toate măsurile astfel încît fiecare metru pătrat de pămînt să fie cultivat, să producă, indiferent cine este deținător al pămîntului. Iar în acest context, subliniind rolul decisiv, determinant, pe care îl detin în această privință cadrele de conducere, secretarul general al partidului nostru a formulat o întregă suită de recomandări privind mai buna organizare a consiliilor agroindustriale, mai judicioasa folosire a activiștilor de partid, a conducătorilor de unități agricole și a cadrelor de specialiști din institutelor de cercetări și din cooperative, I.A.S.-uri și S.M.A.-uri.

Secretarul general al partidului nostru s-a referit în continuare la sarcinile pe care le au colectivele de oameni ai muncii în domeniul exportului și importului, realizării programului de echilibrare a balanței comerciale de plăți. În general, a ținut să precizeze tovarășul Nicolae Ceaușescu, trebuie să se acționeze prin toate mijloacele pentru a se îndeplini o nouă calitate a muncii în toate domeniile de activitate, iar în acest sens au fost reamintite importanțele îndatoriri ce revin institutelor de cercetare, pentru ridicarea activității generale la nivelul celor mai înalte cuceriri ale tehnicii și științei mondiale, precum și permanentele obligații ale unităților productive pentru descoperirea și folosirea rezervelor interne, reducerea cheltuielilor materiale, creșterea productivității muncii, aplicarea noului mecanism economic.

Oprindu-se pe larg asupra rolului de forță politică conducătoare a partidului în toate sectoarele de activitate, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că a vorbi despre rolul conducător al partidului înseamnă a vorbi de activitatea și răspunderea fiecărui activist al partidului care, în strînsă legătură cu tovarășii săi de muncă din toate sectoarele, are datoria să acționeze pentru a face cunoscută și a îndeplini neabătut politica partidului în toate domeniile de activitate.

Reafirmînd principiile care stau la baza politicii noastre internaționale, președintele României a arătat că partidul și statul nostru, traducînd în fapte dezideratele și năzuințele întregului nostru popor, va continua să militeze pentru soluționarea tuturor problemelor existente între state pe calea tratativelor, pentru instaurarea în lume a unui climat de pace, înțelegere și colaborare între toate popoarele planetei noastre.

Acum, la cumpăna dintre două cincinale, a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuprinsul cuvîntării, zilele acestea ne obligă nu numai la rememorarea drumului parcurs, ci, deopotrivă, la scrutarea atentă a viitorului, la mobilizarea tuturor forțelor existente pentru ridicarea întregii noastre activități la o nouă cotă a calității. Îndeplinirea de pînă acum ca și marile proiecte ale cincinalului în curs demonstrează fără drept de tăgădă, a subliniat marele fiu al poporului nostru, că tot ceea ce realizăm în România este destinat dezvoltării patriei, bunăstării generale a națiunii noastre, manifestării plene a personalității umane, condiție esențială a dezvoltării socialiste și comuniste a României.

TEODOR BULZA ■
LIVIU MAIOR ■

Viața din toate zilele a minerului din Cavnic

Cavnic, Maramures. Viața din toate zilele a lui Ioan Cupcea 2 este în primul rând nevastă lui, Ana, pe care a adus-o la Cavnic în 1961, odată cu el, adică în ziua a șaptea din luna a șaptea. Amindoi au plecat în lume din Poiana Blenchiei, Sălaj, ca să strângă bani pentru o casă. Doreau o casă mare-mare, dar nu chiar așa ca a lui Măreasa. (Ca a cui? „Așa-i ziceam noi, că așa ne obliga ea să-i zicem — „Măria Sa” — nevastă lui Simon Lajos, groful la care lucram în parte; aia care umbra pe cal alb și cu cravașa la subțioară, ca în filme. La niste ani după ce l-au alungat oamenii, aia, grofița, a venit îmbrăcată în vinzătoare de ghistine — castane, n.n. — ca să-și mai vadă cerța și casa, fără năma că acum era în ea și dispensarul, și căminul cultural, și sediul ceapeului. Oamenii au recunoscut-o, mai întâi femeile, dar s-au făcut că n-o știu.”) Ioan Cupcea 2 are doar 45 de ani și o tinere de minte de speriat, deși școala a

făcut-o pe scurtătură, cum le-a zis el cursurilor de alfabetizare, mai târziu. Dovadă că-i merge mințea e că a fost dat să facă armata, din '55 până în '58, la artilerie, în București. („Doamne feri ce frumos s-a făcut orașu' ăsta, l-am revăzut în primăvară, la mormintarea lui cumnata.”) În Cavnic a luat cu chirie casa cu nr. 41 de pe strada Eliberării. Ii place și Anei că are curte mare și din spate încep pădurea și muntele. N-ai să găsești în jurul ei niciodată mai puțin de 20 de găini și trei rimători. („Numa' acum-aș doi, că tocmai vin de unde am dus cârnurile la fum.”) I s-a propus de nenumărate ori să se mute la bloc. N-a vrut. La Ana tine mult. („D-ai-aia nici n-o las să lucreze nicăiri fără numa' acasă, pentru microcantină”. Pentru cine?! „Glumesc, așa le zic eu la ai mei, că sintem nouă persoane.”)

Viața din toate zilele a lui Ioan Cupcea 2 este și viața copiilor lui („Viața din viața mea. Ei sint Ana și eu.”) Și ni-i prezintă: 1. Cupcea Viorica, 22 ani, lucrează la cantina exploatarei miniere. („Am învățat-o să aibă încredere în oameni, da' nu i-am spus că nu trebuie să te încrezi chiar în toți oamenii. Tare supărați am fost. Acu' ne bucurăm că nepotul Cupcea Sandu Ioan are un an și două luni, e sănătos și frumos, iar buni-că-su, eu adică, n-are fir de păr alb pe cap. Poate că tată-său va fi om până la urmă. Dacă nu — ducă-se! pe Sandu Ioan îl creștem noi.”) 2. Cupcea Nicolae, 19 ani. 3. Cupcea Mihai, 17 ani („Nu sufăr trîndavii. Pe băieții mei i-am angajat la mină, ca necalificați, să se învețe cu munca din pămint. Nimeni nu se naște cu meseria în cap, acasă. Seara se duc amindoi să învețe. Sint elevi la liceul seral. Vrau să știe și carte bună.”) 4. Cupcea Nanița, 16 ani, elevă în clasa a X-a. 5. Cupcea Ana, 15 ani, elevă în clasa a IX-a. („Sint frumoase și zici că-s gemene. Copile vesele foc, se distrează. Și eu le confund. Uneori strig: Tu, Nanița!, și vine Anița. O ajută bine pe mamă-sa.”) 6. Cupcea Marin, 11 ani, clasa a V-a („Acu' toată ziua-i călare pe sanie, că-i vacanță de iarnă.”) Zilnic, la ei se mănîncă patru kilograme de piine („două pite negre”). În casa lor intră lunar peste 12 000 de lei. („La toți cei care muncesc pe bani le-am făcut C.E.C. pe numele lor. La Ana, mama lor, lasă doar 400 de lei, fiecare. Citeodată mai mult, dar numa' cînd cumpărăm haine la toți. Eu cîstig bine, luna asta am 8 700 de lei. Îmi place să contez că voi primi lunar între 6 000 și 9 000 de lei.”)

Viața din toate zilele a lui Ioan Cupcea 2 este și viața ortacilor lui. Este miner șef de brigadă peste 43 oameni. I-a împărțit în două. Cu cinci merge Costică Pinzaru, șeful lui de echipă. Cu ceilalți șase — Costică Turcanu, Tiberiu Juhasz, Alexandru Rusu, Andrei Vincze, Ion Palea, Valentin Florian — lucrează el. Cu brigada este și foarte sever și foarte în-

telegător, după caz. De trei ani pregătește zonele de exploatare noi, la filonul Iosif (nr. 70), la orizontul 480. Șase ore îi trebuie aerului curat să pătrundă acolo unde puscă ei. De aceea echipele nu lucrează decât în schimburi unu și trei. Restul de două schimburi (șase ore plus șase ore) sint lăsate pentru aerisirea și aprovizionarea abatajului. Pentru ca gin-dul lui Ioan Cupcea 2, șeful de brigadă, să se potrivească și să se implinească cu al lui Costică Pinzaru, șeful de echipă, primul a introdus în abataj un calet. În el, mesajele destinate să le găsească celălalt peste șase ore sint formulate scurt și precis: „Pune cite un lemn pe suitearele 10 și 9 și pe linia abatajului”, de exemplu. Aparent, relațiile cu ortacii nu-s nici foarte calde, nici foarte reci. Doar aparent. Vine unul și zice: „Mă lași să-ți dau o țuică, nu ți-e rușine cu mine la bufet?” „Cum să-mi fie rușine cu ortacul? Îl las. El plătește una, eu una. Tuica se bea cînd este de unde și cînd e timp pentru ea. Altfel este betivăneală, lenă și pericol de accident. Dacă vine unul beat în abataj și o apucă pe umbleta unui suitor e ca și terminat. Sui-torul e ca un puț vertical între două orizonturi. În el sint fixate în sicană scări ca ale țărănilor, pentru urcarea în podul casei. Uneori suitoarele sint mai mari decît blocurile cu 20 de etaje. Imagina-ți-vă că pe astea nu-s lifțuri, le urci în picioare. Dacă privești în jos? Noroc e e intuneric. Altfel, pe lumină de colo-colo, nu știu dacă ar mai avea cineva cu-raj să suie prin ele. Doamne feri: ruti-na tocește constiința riscului. Dacă mai ești și băut, cazii sigur, deși zice-se că be-tivii au norocul lor, care-i ocrotește. Pe dracu! Nu-i apăra nici pe ăia de afară, care-s prea setoși de horincă. Știu pe unul care a primit o multime de prime. Voia să-și tencuiască casa. Le-a băut pe toate și a murit. Casa a rămas tot neten-cuită, aici, pe Valea Cavnicului, casă de piatră, da' el nu mai e! Pe unii parcă-ți vine să-i mai înțelegi, dar nu trebuie să-i lași să se molesască. În primăvară a murit nevasta colesului Florian Valentin. Cancer. Au rămas după ea patru copii, trei băieți și o fetiță. Cel mai mare este pe clasa a treia, fetița nu are decît doi ani. Ortacul intrase în panică. Se cam lipse de țuică. Cine să-i îngrijească?, in-treba. Tu! Cine alt? Toată brigada îl ocrotește. Nu-l lăsam să lucreze decît în schimbul trei. Noaptea — de la 19 00 la 1 00. Ziua duce copiii la școală, gătește, spală, coase. Are 28 de ani, se descurcă. Ieri au fost doi ortaci pe la el acasă, i-au dat cadoul nostru: o mașină de cusut din alea, la priză. Știe să lucreze...”

Viața din toate zilele a lui Ioan Cupcea 2 este și viața minei lui. Prima zi a intrat la Cavnic așa cum sosise. Nu avea cizme. L-au pus să descarce un car cu pămint de buraj (lut urmed necesar astu-pării găurilor de puscă, după introduce-rea astralitei). A intrat în mocirlă pină-n

creștet. Colac peste pupază: suflul puș-căturilor de la niște guri de rostogol l-a stîns și flacăra lămpii cu carbid. A rămas în beznă. Brichetă ori chibrit ca s-o re-aprindă n-a avut. Unul l-a luat peste picior: „Bă, căscatule, nu știi că nu se intră pe galerie fără cizme și fără brichetă?” Ceea ce știa era că deja se jurase să nu mai calce-n veți într-un abataj. Afară era zi de leafă. El, pentru o zi lucrată, s-a trezit cu 29 de lei. S-a socotit și a constatat că pentru o lună ar putea primi 900 de lei. Tocmai el, care n-avusese în mină mai mult de o sută! Au trecut 19 ani. A rămas definitiv. În sector erau trei Ioan Cupcea. Lui i-au zis Ioan Cupcea 2. A muncit cinstit, s-a ridicat. Este unul dintre „cei șase sute de bază” din subte-ranul de la Cavnic. („Dacă nu-mi plăcea, plecam.”) A calificat pe toți cei care au venit pe mina lui, vreo douăzeci. În '63 l-au primit în partidul comunistilor. Are Ordinul Muncii și 14 insigne de frunțas. Și mina lui este frunțasă, se luptă pen-tru un loc fruntas pe tot ramură, ci pe țară. 1980 l-au încheiat cu plusuri sub-stanțiale — 113 tone de plumb, 373 tone de cupru, 41 tone de zinc, 2 100 tone de sulf — după ce cincinalul îl închelaseră încă din decada a doua a lui septembrie. Gradul de recuperare a minerului este cel mai mare din bazin — 83 pină la 91 la sută. Pentru 1981—1985, la Cavnic, de la piciorul Gutiiului trebuie extrase milioa-ne de tone de miner. Motiv pentru care Ioan Cupcea 2 și ortacii săi se bat din greu cu brigăzile conduse de George Bilea, Ștefan Kolmar, Ilie Dadu, Eugen Schneof — frunțase și ele — și toți im-preună se bat cu muntele, cu cifrele de plan, cu greutățile, cu economiile, cu in-troducerea tehnicii noi, cu luni, cu marți, cu miercuri... Cu ce rezultate? Fotografia i-am luat-o de la panoul de onoare. Iar dacă vă cade cumva în mină monografia „Cavnic, șase secole de minerit” — autor inginer Ion Ionescu — aflați că primul din seria de șase mineri al căror chip a fost reprodus pe copertă este tot Ioan Cupcea 2. Ce-i drept, cu șase ani mai tî-năr, ceea ce înseamnă că în 1974 era tot fruntas. Și că viața lui din toate zilele este viață de frunțas.

Deși mai are și alte vieți. Ultima, dar nu cea din urmă: la Polana Blenchiei, în Sălaj, și-a „ridicat o casuță” cu vreo pa-tru încăperi, dependințe, tot ce trebuie. Acum o finisează. Acolo vrea să-și tră-iască pensia. Să vadă tot satul că Ioan al Reghinei și al lui Mihai Cupcea — pă-rinții lui trăitorii de 72 și de 73 de ani — n-a ostenit degeaba. Adică după sfîntul obicei românesc al locurilor a lăsat după el o casă zdravă și o multime de copii zdraveni la trup și la minte.

A lăsat după el multă, foarte multă muncă.

Muncă de toate felurile.

MIRCEA BUNEA ■

Poezia unei livezi pe rod nu poate fi decît concretă

Pe colțul biroului se află o statuță în-fățișînd un leu de bronz. La întrebarea formulată cu speranța că ar stîrni vreun răspuns neașteptat și inventiv, inginerul Constantin Mîndrileanu ridică din umeri. Între acest simbol al puterii și felul cum conduce el IAS-ul Honorici nu poate fi nici o legătură. Și totuși, începem să ne convingem, rostirea încoetă, blindă și parcă îngăduitoare nu trebuie confundată cu intransigența pe care o dezvăluie cu-vintele. Această intransigență, nefiind urmarea unui temperament hărțuitor cu subalternii, este, în ce-l privește pe inter-locutorul nostru, o moștenire de familie, laolaltă cu convingerea că pentru cel ce se vrea a fi om deplin intransigența trebuie să înceapă cu el însuși. Exemplaritatea u-nei vieți e o învățătură pe care inginerul Mîndrileanu a trebuit s-o înțeleagă încă din anii copilăriei. Tatăl său, Pantelimon, s-a străduit toată viața în satul numit Săulești, de prin Gorj, să fie un exemplu pentru consătenii săi. La rîndu-l copilul învățătorului trebuia să fie un exemplu pentru ceilalți copii. „Treii frați eram, trei munceam” spune cel mai mic dintre ei, inginerul Mîndrileanu, azi om în toată firea, la 47 de ani. Exemplul era atât de puternic încît se cerea repetat, copiat, imitat. După absolvirea școlii pedagogice, Constantin Mîndrileanu lucrează el însuși, doi ani, ca învățător, și abia în acest timp se desprinde de sub tutela imaginii exem-plare în spiritul căreia crescuse. Retine spiritul ei dar îi dă o altă formă. Se in-scrie la agronomie și în 1959 ajunge ingi-ner, calificîndu-se într-o a doua profesie în nici un caz mai ușoară decît prima dar mai mult decît prima pe potrivă înclina-țiilor sale. Nu există practică și ucenicia mai bună pentru un inginer agronom, sus-ține Constantin Mîndrileanu, decît munca de mic copil într-o gospodărie țărănească. Și este probabil că drumul său adevărat se va fi ales chiar în anii cînd urma clasele primare. Rămăsese singur acasă cu mama sa, o femeie bolnavă. Tatăl, inițiator al efortului satului de a ridica un Monument al Eroilor căzuți în primul război mondial, vestea că se află încă în viață și teafăr prin cite-o scrisoare trimisă de pe cîmpul de luptă al războiului mondial al doilea.

Frații săi, Dumitru și Ion, se aflau la Tîrgu Jiu, unul la gimnaziu, celălalt la li-ceu. A lucrat atunci, spune, jumătate de normă ca țăran și jumătate de normă ca elev.

Mai târziu, lucrînd cu normă întreagă de inginer la secția Bacova a IAS-ului Bu-ziaș, vreme de cîțiva ani, și de alți cincisprezece ani încoace ca director la IAS Honorici, i-a fost de mare folos de-prinderea de a nu pregeta să îndeplinească munca ci de-a o îndeplini pe loc. Pe loc este un fel de-a vorbi, fiindcă nimic du-rabil nu se face bîtînd din palme și bine-înțeles că nici dublarea suprafeței livezilor de la 700 cite erau, la cele 1 400 de hectare, cite sint, nu s-a înfăptuit de pe o zi pe alta. Directorul în urma căruia a venit la conducerea IAS-ului se numea Cojereanu, un om foarte inimos. „M-a urcat, zice Constantin Mîndrileanu, într-o trăsură și m-a plimbat prin toată plantația. Parte din cele 700 de hectare intraseră pe rod și nu se obținea, totuși, mai nimic. Nu știu dacă se realiza o producție de vreo sută de tone! Făceau, acestea erau posibi-litățile atunci, două-trei tratamente anual. Cu timpul, producțiile au ajuns la fermele cu plantație clasică la 15 tone iar la plan-tațiile intensive la 20—25 și uneori chiar și la 40 tone de fructe la hectar. Bene-ficiile au trecut și ele, peste cit erau pla-nificate, cu 9 milioane.”

După o obicei statornic de ani, în fie-care toamnă mai târziu de 20—25 octombrie nu mai rămîne prin uriașa livadă nici urmă de fruct. Parte din merele culese apu-că pe drumurile Europene, la export. Altele merg la capitala de județ fiindcă întreprin-derea aceasta, printre puținele IAS-uri din țară profilate exclusiv pe pomicultură, este în județul Timiș cel mai mare producător de fructe. Se culeg, îmi spune inginerul Mîndrileanu, pină și fructele mai nearătoase, din care la stația de distilare se fabrică rachiurile. Fîndcă, adaugă el, vine după cules și ziua cînd tragem linie și facem socotilele muncii de peste an a celor 125 de oameni ai întreprinderii. Și-atunci tre-buie să știm că putem plăti fiecareia, în afară de banii pe care i-a încasat, între 2 500 și 3 500 lunar, alți 10—15 mil, partea care i se cuvine prin acordul global. Și

faptul este, în fiecare an, posibil, ba ci-frele se află chiar în creștere. Dacă mulți oameni sint dorința de a întreprinde în viață ceva hotărîtor, vreun lucru mai în-semnat prin care poate și numele lor să supraviețuiască, ambiția inginerului Con-stantin Mîndrileanu este doar aparent mo-destă. În acest colț din zona piemontală a Timișului, unde pămînturile nu sint prea darnice cu răsplata pe care o întorc mun-cii oamenilor, el a vrut să arate că se poate face agricultură cu eficiența pe care o îngăduie doar marile cîmpii mănoase, po-dite cu cernoziom din cel mai bun. Ține de respectul pe care ni-l datorăm unii

altora a înțelege că visul său, nu doar de conducător rutinat ci de rentabilizator al întreprinderii, este de a asigura o stabili-tate a beneficiilor de 10 000 de lei la hec-tar, vis pe cale de îndeplinire de vreme ce la unele ferme s-a obținut chiar și mai mult. Acest țel are, pentru cine-l pricepe, marea lui. Și cu toate că e vorba de cifră, ca inginer agronom Constantin Mîndrileanu știe că poeziei unei livezi pe rod n-are cum să-i dăuneze faptul că merele sint mai sănătoase și mai multe. Poezia unei livezi pe rod nu poate fi decît con-cretă.

DUMITRU CONSTANTINESCU ■

Din presa județeană

● Traian Bondor publică în ziarul „Drumul Socialismului” (Hunedoara, 7 ianuarie) articolul „Geoagiu, la porțile orașului”, reușind în fraze putine să ne convingă că imaginile și fafetele dau dreptul acestei „foste” comune nu nu-mai să bată la porțile orașului, dar să le și deschidă. ● Cu blîndețe și răb-dare, povestindu-le întîmplări cu lepu-ras și alte animale fricoase și bine-înțelese cu competență, colectivul de medici ai Clinicii de chirurgie infantilă și ortopedie din Cluj-Napoca reusește să transforme lacrimile cit roua din ochii copiilor. Incercati de dureri, în lumină și semne de întrebare. (V. La-zăr — „Făclia” — Cluj, 7 ianuarie) ● Al cui va fi pină la urmă blocul cu patru etaje din comuna Socu, jud. Caraș-Se-verin? De trei ani (!!) se tot întreabă unii pe alții (constructori-beneficiari) și răspunsul întîrzie. Poate în 1981 vor ajunge la o înțelegere, sau proverbul „Nu e pentru cine se pregătește, e pen-tru cine se nimereste” își va arăta în-telepciunea. („Flamura” — Caraș-Se-verin, 6 ianuarie) ● Un succes remarcabil al artei fotografice românești îl con-stituie expunerea celor 17 lucrări ale ar-tiștilor sibiieni la cea de-a XIV-a ediție a concursului „Internationale Herr-schinger Fotowoché” (R.F.G.). De reti-nut faptul că expun lucrări artistice fo-tografi din 36 de țări ale lumii. Spe-răm că lucrările românești să se bucure și de aprecierea jurului („Tribuna Si-

bului”, 6 ianuarie) ● Cine a fost primul născut al orașului Vaslui în anul 1981? Un băiețel și se numeste Radu Isac. Îi dorim „La multi ani!” („Vremea Nouă” — Vaslui, 6 ianuarie) ● O idee valoroa-să a tinerilor din întreprinderea de co-voare Alba Iulia, idee prin care se economiseste valută, a fost aceea de a-și monta singuri utilajele, reușind astfel ca integrarea în circuitul pro-ductiv să fie făcută într-un timp mult mai scurt. Sigur, efortul lor a însemnat un număr de 2 800 mp covoare cîști-gați în producție într-o săptămîină („Unirea” — Alba, 8 ianuarie) ● Să auzi și să nu crezi. După 27 (!) de ani de căsătorie, familia Răduț din Vidrăsău n-a petrecut revelionul 1981 impreună. Cauza? Soția, Maria Răduț, im-preună cu cei 5 copii, părăsiseră domi-ciliul din motive necunoscute încă. („Să-roșie” — Mureș, 8 ianuarie) ● „Eu vor-besc cu fapta, nu cu vorba, căci gos-podarilor le măsoară constința” afirmă țăranul cooperator Vasile Dabica într-o convorbire cu Constantin Ștefuriuc. Dealtfel, întreaga pagină realizată în comuna Dornești (Suceava) de același ziarist stă sub semnul reușitei. Lingă fapte ce înseamnă hărnicie, autorul pa-ginii a așezat și fapte reprobabile ale unor tineri certați cu bunele maniere. („Zori Noi” — Suceava, 6 ianuarie).

L. IACOB ■

„Fotografia este o artă a timpului nostru“

— Ultima oară cînd v-am salutat, stimate Ion Miclea, a fost acum cîteva săptămîni, în „Flacăra“, comentîndu-vă suita de cărți-albume „Strămoșii românilor“, pe care ați scos-o împreună cu istoricul Radu Florescu. Am salutat — și nu numai noi — întreprinderea dv. ca pe o operă-unică a istoriografiei și a culturii noastre. Ne-ați dăruit o lucrare monumentală, o vastă operă de sinteză, o veritabilă enciclopedie a culturilor și civilizațiilor antice din spațiul Carpaților, al Dunării și al Mării Negre, cum încă nu s-a făcut la noi. E adevărat că ați lucrat la această operă vreo zece ani?

— Mai mult: vreo paisprezece.
— Răstîmp în care ați mai făcut și altele. Adică alte vreo 50 de cărți-albume, dacă socotim cele noastre sint exacte.

— Sint exacte.
— O să vorbim, cu voia dv., și despre ele. Deocamdată, să rămînem la „Strămoșii românilor“. Cînd v-ați înhamat la carul unui proiect de o asemenea anvergură, bănuiați cît timp o să vă răpească?
— Nu prea. Inițial, ne gîndeam doar la două tomuri. Dar materialul investigat s-a dovedit mult prea amplu, mult prea bogat, pentru a-l conține între patru coperti.

— De ce v-ați hotărît să închinați ani și truda unui teritoriu atît de vast, de pretențios, de dificil de explorat și de cucerit — și atît de sufocat de cercetători, la urma urmei — cînd existau atîtea alte pămînturi libere, absolut virgine, pe care ochiul de cristal al aparatului fotografic putea să zburde în voie, cu rezultate mai prompte, mai ușor de atîns?

— Ați spus-o chiar dv.: fiindcă o astfel de operă încă nu s-a făcut la noi. Ea trebuia să se facă, nevoia ei — sau proiectul ei, dacă vreți — plutea în aer, reclamată de mai multe rațiuni. În primul rînd, de necesitatea unei viziuni globale, sintetice a semnificațiilor cuprinse în inventarul — gigantic — de vestigii milenare de cultură și artă aflate în muzee sau răspîndite pe teritoriul țării. Spuneți că terenul e sufocat de cercetători. E adevărat, dar prin investigări parțiale, neridicate la perspectiva întregului, de unde semnificațiile capătă altfel de adîncimi. O altă rațiune, mai exact spus o altă nevoie a fost aceea de a fixa pe peliculă vestigii care, avîsate de vreme, de intîmplări, de calamități naturale, de istorie, își vor schimba pînă la urmă înfățișarea. Mă refer nu la cele ocrotite muzeal, deși nici ele nu scapă de insidioasa eroziune a timpului ci la cele răspîndite prin țară, conservate în stînci.

Intr-un fel arată cetățile dacice astăzi, altfel vor arăta peste 50 sau 100 de ani. Din păcate, luăm act de acest fenomen adesea tardiv, cînd piesele respective s-au degradat. Nu spun o noutate. Repet doar un adevăr la care nu meditam îndeajuns.

— Ceea ce spuneti este totuși prea important ca să nu zăbovim un pic. Ați scos, înainte de „Strămoșii românilor“, o întreagă serie de albume consacrate vestigiilor noastre de istorie și de artă. Vreți să spuneți că unele din aceste piese s-au degradat între timp, că nu mai seamănă cu ce-au fost, că memoria lor o conservă acum doar pelicula fotografică? Ne-ați putea da niște exemple?

— Nu este cazul marilor ansambluri arhitectonice, al operelor de artă monumentală, pentru a căror restaurare și conservare s-au cheltuit și se cheltuiesc eforturi, bani, timp și imaginație. Dar ele, aceste mari opere, sint puține, printr-o condiție particulară, bine știută, a istoriei noastre, prea puțin darnică în intermezzo-uri dintre catastrofe, în clipele de răgaz hărăzite construcției. Noi n-avem, pe a-celst pămînt mereu pirjolit de foc, de războaie, de catastrofe, nici clădiri faraonice, nici bazilici înalte cît cerul, avem doar cetăți de pămînt (mai exact, amintirea lor...) și minuscule ctitorii, de lemn, deci de materie efemeră, deci gata-gata să-și piardă și ele ființa. Asupra lor efortul restaurării se exercită mult prea sfios. Alcătuirea lor fragilă se destramă vîzînd cu ochii. Dacă vă duceți la Lăpăzîu cu albumul meu „România, pămînturi eterne“, una o să vedeți în fotografia făcută de mine acolo acum cîțiva ani, alta între pereții de lemn scorjit, cu picturile șterses, ai unei capodopere de har și mireasmă cum nu e alta pe lume. Și care, mai ales, alături de alte ctitorii de acest fel, e un document al istoriei, al continuității, al dănuirii noastre, de o unică și inestimabilă forță.

— Bănuim că arhiva dv. fotografică e fabuloasă. Cîte imagini ați făcut pentru „Strămoșii românilor“?

— Au apărut, în cele cinci volume, vreo 3500, dar am făcut aproape 40000. Am inventariat absolut totul, tot ceea ce arta pietrelor cioplite și șlefuite, a ceramicii, a bronzului, a fierului, a metalelor nobile, a arhitecturii etc. a produs în spațiul nostru geografic și istoric.

— Adică ați făcut, împreună cu Radu Florescu, munca — să zicem — a unui institut arheologic sau istoric?

— Cineva trebuia s-o facă.
— A fost greu?

— Dv. ce credeți?

— Dacă vi s-ar cere să faceți din nou această muncă, ați mai face-o?

— Știu eu? Ne-am izbit, eu și prietenul meu Radu Florescu, de mult prea multe dificultăți, ținînd nu numai de efortul investigației, ci și de factori subiec-

tivi, de suspiciunile unora, de neîncrederea altora în șansa materializării proiectului, de mici (dar atît de greu suportabile, prin aglomerare!) șicane care, chiar și acum, cînd lucrarea este în librării, tot se mai fac simțite.

— În ce fel?

— Mulți oameni de inimă, și scriitori, și istorici, au salutat cu entuziasm isprava noastră, unii ne-au stat alături în toți acești ani, încurajîndu-ne în momente grele, în timp ce forurile în drept (și mă gîndesc în primul rînd la Consiliul Cultural și Educației Socialiste, factorul suprem al editării de carte în România, al operei de cultură în general) au rămas pînă aproape de sfîrșit într-o expectativă plină de neîncredere. Mai mult, nici măcar mina nu ne-au strîns-o, acum, cînd truda noastră s-a încheiat.

— O operă de astfel de proporții nu putea totuși să apară fără o sprijin!

— A existat, dar nu din partea forurilor amintite, ci de la cel mai înalt nivel! Fără un astfel de sprijin intențiile noastre s-ar fi împotmolit, poate chiar ar fi succumbat. Conducerea partidului, tovarășa Elena Ceaușescu, personal, s-a interesat îndeaproape de munca noastră, ne-a deschis niște uși zăvorcite, ne-a scos din cale niște obstacole... Mai mult, tovarășa Elena Ceaușescu a intrat, alături de noi, în intimitatea lucrării, oferindu-ne, pe lingă un cald sprijin moral, sugestia grație căreia planul nostru inițial, care prevedea, cum v-am spus, numai două tomuri, a ajuns la cinci, împlineind prin dimensiuni necesare reflecția unui grandios tezaur de istorie și de artă. Îi mulțumim, și pe această cale, eminentei savante, comuniste și patriote, tovarășei Elena Ceaușescu.

— Dumneavoastră, Ion Miclea, v-ați bucurat nu o dată de sprijinul unor oameni mari. G. Călinescu v-a prefațat una din primele cărți, „Povestea unui pui de leu“. Tot el v-a mai consacrat două „cronici ale optimismului“. Alte cărți ale dv. s-au deschis prin prefețe-elogii semnate de Al. Rosetti, Zaharia Stancu, Miu Dobrescu, Ștefan Aug. Doinaș, G. Mucoveșcu, Constantin Ciopraga, Constantin Paicoviciu. V-a mai lăudat printre primii, și încă în modul superlativ, nu tocmăi darnicul în laude Tudor Arghezi. V-au mai lăudat I.M. Sadoveanu, Mircea Eliade, G. Oprescu, Eugen Barbu, George Ivașcu, Paul Anghel, Ion Brad, Ioan Alexandru, Sabin Bălașa, Dan Grigorescu, Dinu C. Giurescu... Ați fost înconrat de trei ori cu premiul celei mai mari competiții profesionale a branșei, care se ține la Hagi și la care participă doar marii ași ai fotografiei. Credem că față de asemenea dovezi de prețuire, emanînd de la astfel de autorități, atitudinea unor foruri precum cel de care v-ați plîns pălește.

— Dacă puneți astfel problema, aveți, desigur, dreptate. Dar să știți că nu m-aș fi plîns de atitudinea respectivă, dacă ea m-ar fi privit exclusiv. Dar ea privește însăși arta fotografiei, astăzi, la noi. O spun fără să șovăi la cuvinte: arta fotografiei, astăzi, la noi, e tratată — cum să vă spun? — cu o superioritate, ca să zic doar atît, care o coboară, o reduce la o poziție net subalternă, cel puțin în raport cu alte arte.

— V-am ruga să argumentați.
— Nu e greu. Breasla noastră, a fotografilor, nici nu există, practic, ca breaslă, ea n-are nici un statut precis, ea nu e nicăieri afiliată.

— Credeam că ține de Uniunea artiștilor plastici.

— Mai mult din punctul de vedere al impozitelor. O să-mi replicăți că există o asociație a artiștilor fotografi. O să vă replic, la rîndu-mi, că tot ce reușește ea să facă este să patroneze niște expoziții, să trimită niște fotografii la competiții artistice internaționale, să stimuleze niște manifestări ale amatorilor. Eu nu zic că n-ar vrea să facă mai mult, dar posibilitățile ei sint limitate. Alte asociații ale oamenilor de artă, ale scriitorilor, ale muzicienilor, ale pictorilor și sculptorilor, au o viață a lor, au, dacă vreți, chiar și o putere, un statut social, sint o prezentă marcantă în peisajul spiritual românesc, cu efecte benefice asupra creației membrilor lor, a culturii noastre în genere.

De ce arta fotografiei nu se bucură de asemenea avantaje? Fiindcă mulți n-o prea consideră chiar o artă.

— Haideți să-i ajutăm s-o considere astfel. Cu ce argumente îi convingem?

— Să pornim altfel, nu de la argumentele ce-o susțin, ci de la dimensiunile lor inverse. Să vedem, adică, nu calitățile, ci defectele care i se reproșează fotografiei. Fotografia e acuzată de prea multă exactitate, de prea multă dependență de real, de lipsa invenției, care e atributul suprem al artei. Este adevărat, în fața aparatului fotografic, crud de exact prin tehnica lui, nu se poate juca, nici trișa, celuloidul nu prea fletează, emulsiile chimice nu prea transfigurează, ceea ce nu-i nu se prea poate inventa. Dar aceste „defecte“ ale fotografiei sint, de fapt, calitățile ei, trăsăturile ei specifice și esențiale. Nu numai criticii, dar chiar și unii fotografi au înțeles greșit acest adevăr. S-au apucat (mă refer la ultimii) să imite artele frumoase, să facă („horribile dictu“, cum ar zice G. Călinescu) „fotografie artistică“, de fapt antifotografie. Fotografia e un instrument al memoriei care reține, din realitate, niște esențe, scuturînd-o de paraziții evenimentelor laterale, definînd-o în ceea ce are ea semnificativ și peren. Oare ambiția artei să fie alta? Fotografia, în plus, este o artă a timpului nostru, ca și cinematograful, transmînd imaginea acestui timp pe ecranul viitorului. Ea face astăzi opera pe care, în epoci istorice, a făcut-o arta acelor epoci.

— Cum ați ajuns la fotografie, Ion Miclea?

— Iubind clipa, străduindu-mă s-o fac să mai rămînă „puțin“ cu noi.

— Și iubind, așa cum lucrările dv. o arată, natura și oamenii, omul în inima peisajului și peisajul în inima omului... Sint cele două elemente în jurul cărora, ni se pare nouă, gravitează arta dv. Fa-ceți de mult fotografie?

— De pe vremea cînd eram elev de liceu. Am devenit apoi, în ultimul an de studenție, adică în 1954, „profesionist“, ca reporter la ziarul „Făclia“ din Cluj.

— Ce facultate ați făcut? Istoria?

— Nu, chimia.

— De unde pasiunea dv. pentru istorie?

— Cred că aici își spune cuvîntul originea mea transilvană. Am mai avut și rara șansă să-mi petrec anii liceului și ai studenției în casa distinsului poet, filosof și eseist care a fost Eugeniu Speranția, și care, alături de părinții mei, mi-a dezvăluit comorile de frumusețe și temeinicie ale neamului.

— După „Făclia“ ați venit la „Contemporanul“, unde lucrați și astăzi. E bine pentru un artist să lucreze în presă?

— Ocupația de fotoreporter la „Contemporanul“, sub veghea omului de cultură, de idei și de inimă George Ivașcu, mi-a dat posibilitatea să bat țara în lung și în lat, să călătoresc și prin alte țări și, peste toate, să cunosc niște oameni extraordinari.

— Călinescu, Arghezi...

— ...și Lucian Blaga, și Mihail Sadoveanu, și Ion Agârbiceanu, și Zaharia Stancu, și V. Eftimiu, și Mircea Eliade, și Medrea, și Ladea, și Calboreanu, și George Georgescu, și Maria Tănase, și David Ohanesian, și Arthur Rubinstein, și mulți, mulți alții, pe care i-am urmărit, cu aparatul meu, ca pe-un vinat domnesc, zile și săptămîni, luni și ani, rupînd mii de poze ca s-o aleg pe cea mai bună. De fapt, cei ce rupeau (desigur, cu minile mele...) erau cei numiți.

— Cine rupea cel mai mult? Arghezi?

— Da, și Arghezi. Dar cel mai mult, G. Călinescu, extrem de pretențios cu imaginea lui despre sine. Infatuare? Poate, dar mai ales grija ca nu cumva să se aburească, să se involuie, să se tulbure chipul pe care ei simțeau că e cu adevărat al lor. Dar am fost fericit că m-au acceptat în intimitatea lor, pînă acolo încît Tudor Arghezi, de pildă, mi-a îngăduit să stau lingă el chiar și atunci cînd făcea poezii. El scria un vers, eu declanșam aparatul... S-a născut astfel o tulburătoare suită de imagini sau ipoteze ale creației sale, recompunînd misterioasa și fascinanta mișcare a unui spirit.

— Mircea Eliade a fost multumit de portretele pe care i le-ați făcut?

— Cred că da, judecînd după ce mi-a scris.

— Ce v-a seris?

— „...Fotografiile dumitale sint printre cele mai frumoase și mai adevărate pe care le-am văzut în 50 de ani!“

— Cercetînd „biblioteca Miclea“, cea cu peste 50 de titluri, ne-au izbit niște preocupări constante, ferm conturate, atent urmărite în timp, prin teme sau cicluri de respirație amplă. Un ciclu l-ar constitui albumele destinate copiilor („Puiul de leu“, „La curtea regelui Tigru“, „Eroii fabulelor“, „Cercul animalelor“ etc.), alt ciclu încercuie mari civilizații („Elada“, „Egiptul faraonilor“, „Persepolis“, „Castelele Rînilui“, „Africa“, „Statele Unite ale Americii“), altul mari orașe ale planetei („Pekin“, „Paris“, „Roma“, „Istanbul“, „Leningrad“, „München“), dar greutatea o constituie seriile sau colecțiile consacrate României, splendorilor ei naturale și de artă („Dulcea Bucovină“, „Dobrogea“, „Iașii marilor iubiri“, „Sibiu“, „Brăncuși la Tîrgu-Jiu“, „România, pămînturi eterne“), monumentelor Bucovi-

nei („Putna“, „Sucevița“, „Moldovița“, „Dragomirna“, „Proboia“), mărturiilor unei milenare istorii („România antică“, „Columna“, „Tezaur transilvanic“, „Strămoșii românilor“). Punîndu-le cap la cap răsfoiești o țară, văzută mai ales prin zăria ei de civilizație, de artă și de istorie, adică prin creația oamenilor, a generațiilor care i-au dus numele sub pămînt și care îl poartă numele pe pămînt, revelată în întreg și parte cu un fior, cu o densitate emoțională, cu o știință a dozării efectelor și a surprinderii inefabilului care ne tulbură ca un memento. Este la mijloc virtuozitate, tehnică (în „Strămoșii românilor“, de exemplu, ați folosit cu succes aerofotografia, grație căreia, pentru prima oară, am văzut de sus, dintr-un punct ideal, cetățile dacice și romane), dar tehnica minuită de dv. depășește valoarea acului fotografic, cu oricît talent regizat, făcîndu-ne să răsfoim nu niște cărți, ci să străbatem itinerare, să vedem lumi, evuri, timp, să vedem sensuri, drumuri, izvoare, forțe tainice, înfățișări vechi și noi ale unei țări cuprinse în rotunjimea și în spiritul ei nepieritor. Aceste cărți, la care ați asociat și pana unor poezi sau istorici (Ion Brad, Radu Florescu), fac o aleasă propagandă țării noastre. Există și ediții ale lor în limbi străine?

— Doar „Dulcea Bucovină“ și seria „România, pămînturi eterne“, scoasă sub egida revistei „Transilvania“ din Sibiu, condusă de Mircea Tomuș, s-au bucurat de o asemenea faoare.

— Celelalte n-au fost traduse? Nici „Dobrogea“, nici „Tezaur transilvanic“?

— Nu.

— Știți și de ce?

— Ce să vă spun?... Cînd, acum mai mulți ani, a apărut cel dintîi album dedicat minărilor din Moldova, am suferit că această nobilă întreprindere n-a purtat girul nostru, al românilor, ci al U.N.E.S.C.O. Mi-am zis atunci, cum era și firesc, că noi, românii, sintem cei mai în drept să ne prezentăm, fie și numai pentru faptul, elementar, că ne cunoaștem mai adecvat decît o pot face alții, oricît de bine intenționați ar fi aceștia. Numai că noi nu prea știm să ne vindem marfa. Și e păcat. Știm să tipărim frumos (chiar vă rog să notați aici omagiul meu adus tipografilor noștri, acestor meșteri fără pereche), dar ne sfîim să ieșim cu tipăriturile noastre în lume.

— Ce credeți c-ar mai trebui notat, pentru ca interviul nostru să fie complet?

— Nu prea știu ce înseamnă un interviu complet. Pînă azi n-am mai dat interviuri.

— Nu vi s-au mai solicitat?

— Ba da. Dar nu m-am socotit, cînd mi s-au cerut, în situația de a putea legitimă, prin lucrările mele, un dialog în prezența publicului. Mi se par nu știu cum cei ce dau mai multe interviuri decît cărțile pe care le scriu.

— Ce proiecte aveți?

— Despre proiecte nu prea e bine să vorbești.

— Sinteti superstițios?

— Sint pe cale să devin... Apariția unei cărți — și mai ales a unei semnate nu de un om al scrisului, ci de un fotograf — implică o serie de probleme. De la ideea care să-ți placă ție și care să fie utilă unei edituri, pînă la materializarea proiectului, drumul e lung și presărat cu fel de fel de intîmplări, adesea stranii... Mai bine să nu mai vorbim.

— Totuși... Ce proiecte aveți?

— Aș vrea să continui seria „România, pămînturi eterne“ și colecția „Satele României“. Aș mai continua, în colaborare, „Strămoșii românilor“, ocupîndu-mă de data asta de urmași... O enciclopedie ilustrată a culturii și artei românilor, din timpurile cele mai vechi și pînă astăzi, m-ar pasiona enorm. Și îndrăznesc să cred că aș putea-o duce la capăt, dacă, desigur, cei în drept ar privi cu un minim entuziasm o astfel de acțiune.

— Ce-și dorește Ion Miclea, acum, la început de an nou?

— Sănătate țării.
— Și dv., ca s-o puteți lăuda!

ILIE PURCARU

MIRCEA ELIADE văzut de MICLEA

RESURSELE SECUNDARE — O PREOCUPARE PRINCIPALĂ

(Urmare din pagina 1)

tul „deșeu”. Altfel, n-ar avea sens însuși acest articol. Nu ca o chestiune de formă — niciodată formele formale n-au schimbat conținutul lucrurilor —, ci însăși realitatea îl exclude. A spune „deșeu” înseamnă deja o optică și o prejudecată pe care industria noastră textilă, la nivelul ei de competență și capacitate tehnologică, le-a depășit. Într-un vocabular, se instaurează firesc, prin realitatea ei, noțiunea de MRR — materiale refolosibile și reciclabile. În context, aceasta este și istoria vignoniei, un fir nou obținut din materiale textile auxiliare, din resturile altor procese tehnologice. O istorie însă veche de câteva decenii. Vignonie, din deșeurile rezultate la filarea bumbacului, realizează de mult, concomitent cu primele realizări pe plan mondial, și colectivul fabricii „Aurora”.

Atunci? Dacă petrolului i se spune în mod curent „aurul negru”, bumbacului i se spune tot mai frecvent „petrolul alb”, prin analogie cu valoarea acestuia și penuria pe plan mondial. O materie primă scumpă, deficitară și pe care și țara noastră o importă sută la sută. Din documentele Congresului al XII-lea fiecare am reținut că, deși importurile de bumbac ale României nu vor crește în următorii ani, peste nivelul actual, industria noastră textilă va cunoaște totuși dezvoltări importante. Desigur sursele sunt: resursele interne de materii prime. Iar în calculul de rezerve a fost luată în considerație, într-o autentică gândire științifică, și această importantă sursă — resturile tehnologice, valorificarea lor superioară. Realizarea firului de vignonie din resturile de la filaturile de bumbac — din refilarea, cu alte mașini și alte procedee a „capelelor”, firele scurte, bumbac insuficient maturizat cu celuloză slabă, a „batajuriilor”, materie ce rezulta de la liniile de curățat, nu mai putea fi o acțiune rentabilă în actuala etapă. E ca și cum ai folosi aur pentru potcoave. În noua optică a consumurilor, și acestea sunt materii prime valoroase, scumpe, și ca atare, prin noi procese tehnologice, printr-o nouă gândire tehnică, sunt reciclate în chiar filaturile de bumbac, pentru fire superioare, cu valori mari. Mai rămneau totuși, mai rămân încă, la nivelul industriei textile, în filaturile de bumbac, de celofibră, în fabricile chimice de viscoză și celo, în țesătorii, în întreprinderile de tricotaie, destule alte resturi a căror utilizare era redusă ori se rezuma la destinații minore, fără eficiență. Cu alte cuvinte, materii prime noi, valoroase, cu proprietățile fizico-chimice intrinsece nu și căpătând valorificarea convenită, superioară, inteligentă, rentabilă. Dar recompunerea lor într-un fir nou, capabil de a fi țesut în produse utile, înalt utile, nu era o treabă simplă, chiar în condițiile cind

avem textiliști, și chimiști textiliști, și tehnologi textiliști de valoare. Iar „Aurora”, acest colectiv valoros, s-a constituit în „stație-pilot” a cercetării institutului de profil, s-a constituit sigur în colaborator al acestuia, pentru a obține vignonie. Fir de vignonie din aceste materii prime secundare care nu mai înseamnă bumbac, în afara „măturării” de sub mașinile de filat și a peticeilor de tricot, nici măcar ca fir de legătură. Deci, „încet-încet, ne explică directorul întreprinderii, inginerul Proca, bumbacul dispărea și ca fir de legătură, nu mai era rațional să-l folosim în firul de vignonie. Am utilizat celofibra. Dar și aceasta e scumpă, e tot mai scumpă, ne-am gândit să suplینim prin tehnologii fibra de calitate superioară, înobilind-o pe cea de calitate a treia. Dar să sintetizăm puțin problema și să vă spunem ce e, în fapt, nou, care a fost aportul de gândire tehnică al specialiștilor noștri pentru a obține o vignonie de calitate din materiale diverse, resturi eterogene din bumbac și celofibră, în compoziții și rețete eficiente. Pentru a implini un echilibru între ma-

e să asigurăm noului fir însușirile fizico-mecanice necesare pentru a putea fi țesut, iar țesăturilor să le asigure durabilitate, valoare de întrebuințare conform destinației gândite. Iată, în continuare, și o altă contribuție: gândirea și cercetarea pentru a găsi acele produse unde se pretează acest gen de țesături. Proces ce a necesitat și el multă muncă, preocupare, tenacitate, competență. Contribuția cea mai valoroasă poate, și de cea mai recentă dată, cred că este — problema fiind rezolvată de circa 6 luni — găsirea soluției de a folosi în fabricația vignoniei și peticele de tricot colorate și imprimate. După primele probe s-a dovedit că nu rezistă la procesul de albire. Nici nu puteau să se decoloreze, fără a se distruge fibra, dar nici nu rămăneau la culoarea inițială, singerau, cum spunem noi, textiliștii. S-a găsit procedeul de obținere a firului melanj, ca și destinația țesăturilor realizate cu el — suportul de linoleum și țesături-suport pentru imprimeuri destinate unor articole groase de îmbrăcăminte. Pentru lămurirea cititorilor, vă rugăm să faceți

tate de către însuși colectivul întreprinderii, fără a aștepta specialiștii de la centrală, de la minister, de la institutul de cercetări, fără a primi totul de-a gata, tehnologii, utilaje, oameni... Tovarășul Ing. Proca a ținut să subliniem aportul muncitorilor, tehnicienilor, inginerilor și din compartimentul mecano-energetic, care, la aceste tehnologii noi, au adaptat și modificat utilaje vechi, existente, cu multă pricepere și dăruire, concomitent cu rezolvarea celorlalte sarcini profesionale.

Drumul vignoniei se rafinează tot mai mult. Creatorii întreprinderii au gândit și realizat alte produse, pentru noi destinații ale țesăturilor de acest tip. Cu prilejul vizitei de lucru a secretarului general al partidului, au prezentat, ca noutăți absolute, țesături pentru sacouri bărbătești, pentru șervețele de masă și de bucătărie, pentru anumite articole de plajă și de vacanță. Prin linoleum, cămăși bărbătești groase, și confecții de damă, vignonie lor iese curent la export, este în mod special solicitată de parteneri externi.

O materie primă mai veche, în mod firesc, în ritmul timpului, a devenit, și este, o problemă mereu nouă, reconsiderată azi, în parametrii economici ai unei rentabilități și eficiențe tot mai mari. Trebuie să mai spunem că „Aurora” produce și utilizează în jur de 2.000 tone de fire de vignonie pe an, realizează circa 12 milioane metri pătrați de asemenea țesături. Și dacă atare cifre nu spun, poate, mare lucru unui nespecialist despre rentabilitatea acestei activități, să reținem că materia primă pentru 1 kg fir-vignonie costă 7-8 lei, iar costul firului se ridică la 21 de lei și al țesăturii la 40 lei kilogramul. Prin urmare, o eficiență de 5 ori. Scăzându-se cheltuielile de producție, procesul rămâne rentabil, aduce un procentaj important în balanța producției nete, a valorii nete create. Țesăturile de vignonie, cum ne înformează directorul Anton Proca, reprezintă jumătate din producția marfă a întreprinderii, fără să-i fie teamă de producția netă.

Alături de produse de modă și de lux, obținute din cea mai rafinată prelucrare a bumbacului și a poliesterului, lată, vignonie nu suferă de complexe de inferioritate. Este un produs cu prezent și viitor, un produs de perspectivă. Specialiștii au înobilat-o, răspunzând cu dăruire indicațiilor secretarului general al partidului, unei comenzi sociale prioritare la ora actuală în economia țării noastre — valorificarea superioară a tuturor materiilor prime și, mai ales, a celor secundare.

Țesături de valoare din materii prime secundare

terea primă recuperată și fibra nouă încorporată, fibra de așa-zisă legătură, pentru a-i da rezistență și valoare de întrebuințare. Sunt câteva lucruri și fapte distincte. O primă contribuție o constituie tehnologia de destrămarea a peticeilor de tricot. O destrămare prin care să nu distrugem fibra, ci s-o individualizăm, altfel n-ar mai fi fost bună de nimic, nu se mai putea fila. Cu adaptări și reglări specifice de utilaje. Pe flux, procesul de gândire a mers mai departe, s-a rezolvat tehnologia de scoatere și recuperare a firei. Apoi rețetele; găsirea compoziției optime pentru a stabili procentele convenabile între firul de legătură și fibra recuperată. Dacă până nu demult obțineam vignonie cu 74 la sută MRR-uri și 26 la sută fibră nouă, acum, specialiștii noștri au stabilit rețete doar cu 15 până la 20 la sută materie primă nouă și, de regulă, aceasta este celofibră și nu bumbac. Este o realizare în domeniul textil! Tehnologii noștri, cei din filatură, ca și cei din cadrul serviciului tehnic, au efectuat multe probe, încercări, testări până au ajuns aici. Căci secretul

specificația că firul de vignonie nu se folosește decât ca bătătură, urzeala rămânând din bumbac, ceea ce conferă sortimentelor respective rezistența necesară și valorile de întrebuințare adecvate”. Transcriem această specificație și conținem a numi o a treia contribuție a „Aurorei”, a colectivului ei de muncitori, tehnicieni, specialiști, în reconsiderarea, în mod nou, a unei probleme vechi — cum obținem vignonie din resturi textile greu prelucrabile, ori de slabă calitate — tehnologia de recuperare și desclere a firelor de bumbac, a așa-ziselor deșeuri de urzel. Tratamente chimice, nu se puteau încorpora ușor în noul produs, dar reprezentau și o materie primă-aur. Ele sunt astăzi recondiționate ușor și refolosite curent, nu sint atâtea cite ar dori să aibă textiliștii de la „Aurora”. Filaturi de vignonie avem multe la ora actuală în țară, cea de la Birlad, de pildă, a intrat în producție doar de circa 2 ani, iar experiența „Aurorei” poate fi preluată. Poate fi preluat inclusiv acest spirit al căutării, al asumării unor cercetări proprii, rezolvarea unor probleme de nou-

Nefiind una din țările cele mai bogate în materii prime pentru industrie — ceea ce antrenează inevitabil o anumită dependență față de piața internațională și însemnate eforturi valutare pentru economia țării, România a început, de la o vreme, să privească mult mai atent spre valorificarea resurselor secundare de toate felurile, inclusiv a celor care provin din industria extractivă. Aici, Programul de valorificare complexă a haldelor și iazurilor miniere, cenurilor de termocentrală și zgurilor metalurgice, alcătuit sub coordonarea Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Gospodăririi Fondurilor Fixe, a Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie și a Comitetului de Stat al Planificării, și aprobat de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prevede o acțiune foarte intensă în direcția amintită, cu rezultate care se vor măăsura, pe întreg cîmpul actual, în mii de tone de metal, sute de mii de tone de substanțe nemetalifere, la o valoare totală care depășește un miliard de lei. Mai exact, din resursele secundare provenite din activitatea industriei extractive vor rezulta în următorii cinci ani 31.000 tone fier, 1.720 t cupru, 430 t plumb, 2.300 t zinc, 3.000 t bioxid de titan în concentrat, apoi metale prețioase și rare, aur, argint, dar și stibiu, telur, wolfram, substanțe nemetalifere ca nisipuri de cuarț (164.000 t) sau dolomită (100.000 t).

De unde asemenea resurse pe care aproape nici nu ar mai trebui să le numim „secundare”, de vreme ce astăzi se deschid mine avînd o concentrație de minerale sub nivelul de concentrație din halde sau iazuri, adică din ceea ce se arunca mai ieri?! Omul scoate de sute și chiar mii de ani de sub pămînt metalele de care are nevoie, cărbunele, apoi petrolul și altele. Dacă se scoate aur sau fier, spre exemplu, metalul se găsește în minerale care intră în instalațiile de preparare. Restul se aruncă. „Restul” înseamnă însă mult mai mult decît metalul propriu-zis obținut! Acesta este steriliul. În jurul minelor s-au adunat astfel halde de rocă sterilă din care s-au extras mineralele, și care ating ordinul zecilor, sutelor sau chiar milioanele de tone!

Mineralele, cum spunem, ca și cărbunele intră într-o instalație de preparare, în care se concentrează mineralele ce conțin metale, spre a fi expediate la uzinele

metalurgice, iar ceea ce rămîne, iarăși steril, se depune în halde sau, mai de curînd, în iazuri de decantare, din care apa se scurge încet și totul formează o uriașă masă de steril nisipos-prăfos, ferit uneori de spulberarea vîntului prin acoperire cu un strat de iarbă... Avem în țară circa 600 halde de acest fel, cu dimensiuni de la câteva zeci de mii de metri cubi în sus. În iazuri se află de acum 57 milioane de tone de steril, depozitat după trecerea prin uzinele de preparare a mineralelor, cantitate la care se mai adaugă anual nu mai puțin de 11,5 milioane tone. Depozitele de steril de cărbune însumează la această oră 11 milioane de tone, la care în fiecare an

nu prezentau interes. Suma de metale dintr-un minereu bun este de cam 1,5-3 la sută, în vreme ce în halde ea nu trece de 0,2-0,3 la sută, deci un raport cam de 1 la 30! În al doilea rînd, este limpede că nevoia de metale și prețurile mereu crescînde pe piața mondială ne obligă să căutăm și-n piatră seacă, cum se spune, pentru a obține din resurse interne cît mai multe materii prime necesare industriei. Pentru următorii cinci ani se prevede extragerea a 1.720 tone de cupru din halde. Cantitatea aceasta poate nu va pare cine știe ce, dar trebuie să știți că astăzi prețul tonei de cupru a ajuns la 2.000 dolari, ceea ce ridică simțitor nivelul

(Hunedoara), Băița, Vatra Dornei sau Deva. Mai sint multe de făcut și în privința haldelor de zguri de la Baia Mare sau a apelor de mină de la Herja și Altiștepe...

La Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcție, inginerii Iuliana Grecu și Dumitru Savu, din serviciul plan tehnic — industria materialelor de construcție, — ne-au înfățișat câteva din preocupările la zi ale ministerului, dar realizări concrete sint încă puține. Se utilizează curent în producție, pentru fabricarea cimentului, cenușa de termocentrală captată uscată de electrofiltre, cantitatea folosită drept adaos la ciment fiind de circa 300.000 tone pe an. De asemenea, alte 100.000 tone se folosesc la fabricarea betonului celular autoclavizat, a blocurilor de zidărie, a prefabricatelor din beton și a tuburilor de canalizare. Există uriașe depozite de cenușă „umedă”, a cărei utilizare n-a fost găsită încă. Se află în atenție și zgura de furnal granulată ce poate fi folosită drept adaos la măcinarea cimentului, ca materie primă pentru vata minerală și pentru blocurile de zidărie și elementele din beton pentru pereți, iar cea expandată pentru blocurile de zidărie cu agregate ușoare. În aceste domenii se prevede ca, la nivelul anului 1985, să se folosească practic toată cantitatea disponibilă de zgură de furnal. Între 1982 și 1984 se vor da în folosință șase capacități noi de fabricare a B.C.A.-ului ce vor utiliza circa 800.000 tone de cenușă captată uscat. Vor fi fabricate așa-zisele agregate artificiale, de tip aglomerat, ce pot ține locul balastului, adică al agregatelor naturale. Sterilul carbonifer se poate îngloba în masa produselor ceramice (cam 150.000 tone la nivelul lui 1985), lucru care duce la reducerea consumului de combustibil superior necesar pentru arderea argilei. După cum se vede, planurile prevăd intrări în funcțiune abia peste ani de zile, cercetările nu s-au încheiat încă. Specialiștii din M.E.F.M.C. analizează rentabilitatea unei investiții sau a altuia în funcție de apropierea de halde sau iazurile miniere. Astfel de analize economice aprofundate sint esențiale, dar apare necesar în întreaga acțiune un ritm mai alert în acest domeniu în care, cum spuneam, cu greu mai poți deosebi resursele primare de cele așa-zise secundare.

DUMITRU GRAUR ■

„Și totuși, sîntem abia la început.” De ce?

se adaugă încă două milioane de tone de steril provenit de la instalațiile de preparare a cărbunelui. În jurul termocentralelor se află 60 milioane de tone de cenușă rezultată după arderea cărbunilor, dar nu se valorifică decumdată decît circa un milion pe an. Mai există apoi haldele de zguri din metalurgie — a fierului sau a metalelor neferoase —, alți munți uriași care ocupă terenuri ce ar putea fi folosite altfel, în scopuri agricole în primul rînd.

La Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei stăm de vorbă cu inginerul Vasile Scripă, directorul Direcției tehnice, și doctorul inginer Mircea Guran, specialist în problema despre care vorbim. „În primul rînd, ne spune Vasile Scripă, trebuie să subliniăm că exploatarea haldelor și a iazurilor miniere devine astăzi posibilă prin perfecționarea tehnologiilor de extracție. Este vorba despre măcinarea mai avansată, tratarea cu noi agenți chimici, separarea magnetică într-un cîmp de mare intensitate, preconcentrare pe spirale elicoidale sau pe mese de concentrare și așa mai departe. Numai în felul acesta se pot scoate substanțele utile din materiale atît de sărace, abandonate mai de mult tocmai pentru că pe atunci

cheltuielilor materiale în unitățile industriale prelucrătoare. Așa că, evident, orice efort în această direcție se merită din plin!”

Și totuși, sîntem abia la început în privința valorificării acestor resurse secundare. Milioanele de tone din halde parcă abia sint „ciupite”, pe ici, pe colo — în vreme ce noile tehnologii de extracție se lasă încă mult așteptate, intrînd relativ greu în circuitul de serie. În anul trecut, specialiștii din M.M.P.G. au raportat valorificarea din halde și iazuri miniere a 1.400 tone cupru, 2.500 t plumb și zinc, 4.800 t fier, 2.300 t sulf, toate în concentrate de minerale (din care deci metalele propriu-zise abia urmează a fi extrase), apoi 150 kg aur, 131.000 t barită, dolomită, bentonită și nisipuri de cuarț, 1.600 t țije din nisipul de sondă de la Suplacu de Barcău și încă alte produse cum ar fi bioxidul de carbon, telurul, antimoniatul de sodiu etc., la o valoare totală de aproape 120 milioane lei. În cîmpul actual aceste acțiuni vor fi mult impulsionate, fiindcă fier, cupru, zinc, metale prețioase își așteaptă încă valorificarea în haldele de la Teluș sau Săsar, de la Valea Blajului-Barza, Certej

Anchetă „Flacăra“

De cine depinde starea de curățenie a vagoanelor de cale ferată? (II)

Curățenia vagoanelor de călători care circulă pe căile ferate române se află în suferință, asta e sigur. De acest fapt ne-am convins noi înșine și, în plus, ni l-au adus la cunoștință mai mulți cititori. Plecând de la sugestiile acestora, care solicitau o intervenție a revistei în ideea lămuririi cauzelor, ne-am propus o anchetă mai largă, investigând câteva din cele mai importante centre feroviare ale țării. Publicăm azi prima ei parte, realizată la Regionala de căi ferate București, al cărei director general, Aurel Popa, a răspuns cu amabilitate demersului nostru.

— Tovarășe director general, ce reprezentă, în câteva cuvinte, regionala pe care o conduceți?

— E cea mai mare din țară, având 2.300 vagoane de călători. Cam jumătate din parcursul rulant al căilor ferate române, adăugând și cele 30.000 de vagoane de marfă.

— E clar, e un colos, dar nu despre dimensiunile regionale va fi vorba în cele ce urmează, ci despre altceva. Unde se pregătesc vagoanele respective, altfel zis, unde se curăță ele înaintea unui nou parcurs, tovarășe director general?

— La Centrul tehnic de formare a trenurilor de călători Grivița. Aici și la Basarab, unde funcționează o subunitate a Griviței, se echipază zilnic cam 100 de garnituri. Am extins activitatea și la Basarab datorită faptului că Grivița nu mai putea face față traficului actual.

— Vă întrerupem o clipă. Înainte de a veni la dumneavoastră, am purtat o scurtă discuție la Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor, abordându-l pe inginerul Ioan Nicolescu, prim adjuncț al ministrului și șef al Departamentului căilor ferate. Dinsul ne-a informat, între altele (vom publica convorbirea în finalul anchetei), că traficul de călători a crescut enorm pe calea ferată. De la 435 de trenuri în 24 de ore, câte erau prinse în grafic în 1938, la 2.256 în prezent, în condițiile în care, în general, rețeaua de linii a rămas cam aceeași. Sarcinile care vă stau în față au sporit, desigur, foarte mult. Vă rugăm să continuați.

— Extinzându-ne la Basarab, am amenajat acolo o grupă de linii de echipare. Volumul fiind însă mare, n-a ajuns și, în 1980, ca urmare a unui ordin al ministrului, s-a luat măsura ca o parte din trenurile de lung parcurs să fie echipate la celălalt cap al magistralelor, la Timișoara, Iași, Oradea, Galați și așa mai departe. Pentru rezolvarea situației e preconizată pentru 1982 o investiție de modernizare în valoare de 240 de milioane.

— Până în 1982 mai e, să vedem ce se întâmplă în ianuarie 1981, de acord? Cât durează procesul tehnologic de echipare la Grivița?

— Între 4 și 8 ore, dacă garnitura respectivă nu intrize la intrare prea mult. Intrizierile mari, tot mai rare la noi, produc unele perturbări. De regulă însă între 4 și 8 ore.

— Am înțeles. Ce sumă se cheltuiește pentru echiparea unui vagon?

— În 1979 s-au cheltuit 33 de lei. Anul trecut, 94, din care 32 pentru materiale, detergent, săpun, hirtie igienică etc., 34 pentru completarea lipsurilor și 28 pentru uzura normală a pieselor. Stația de la Grivița are 3 sectoare de bază, cel al siguranței circulației, partea de rulare, frâne, bandaje etc., cel al confortului, vidanțat, spălat, șters praful etc., în sfârșit, cel al iluminatului și încălzitului electric.

— Vorbeați de lipsuri, ce lipsuri?

— Furturi, deteriorări, distrugerii. Pe primele 10 luni ale anului 1980, de pildă, am înlocuit 11.000 de oglinzi, 40.000 de tuburi fluorescente, 58.000 de perdele. O perdea costă, notați, peste 100 lei.

— 58.000 de perdele, cam 6.000 pe lună, e imens!

— De ce vă mirați?! Când a început toamna, iau un exemplu, zeci de cetățeni au coborât din tren la Periș ferindu-se de ploale cu perdelele din vagoane!

— Incredibil, de ce o astfel de barbarie?!

— Își uitaseră probabil umbrelele acasă!

— Tovarășe director general, lăsând gluma...

— Nu glumesc deloc. Poftiți, aveți aici Procesul verbal al trenului 8732 sosit, în 16 octombrie, de la Oltenița. Citiți, vă rog, cu voce tare.

— 163 de canapele fălate, 1.531 de centimetri de vinilin decupați, 40 de cotoiere deteriorate, 23 de perdele lipsă, 207 bare de aluminiu lipsă, 197 de împunsături de cuțit.

— Vedeți? Știm, mai avem destule de îmbunătățit în munca noastră, rămânem încă datori față de călători, dar aceștia sînt și mai datori față de noi. Nu totți, firește, ci aceia care se poartă în trenuri ca vandalii, furind și distrugând. Când o astfel de garnitură intră în revizie, murdară și deteriorată, cum poți s-o echipezi în 8 ceasuri și apoi, pe traseu, să arate bine?!

— Credem că aveți dreptate. Ce fac organele de ordine?

— Ele ne ajută cit pot. Sprijinul lor e substanțial, dar n-ajunge. Împotriva unor astfel de indivizi ar trebui să ia atitudine, mai drastic, mai hotărât, opinia publică.

— Să sperăm că ancheta de față va avea, între altele, și darul de a sensibiliza opinia publică. Călătorii trebuie să înțeleagă că dacă trenurile arată uneori cum arată asta se datorează, în mare măsură, și lor, adică celorva elemente care nesocotesc legile bune-cuviinței și, implicit, interesul general. Poate că și legislația ar trebui să fie, din acest punct de vedere, mai fermă, pedepsindu-i aspru pe cei găsiți în culpă, ce ziceți?

— Fără îndoială. În 1979, de exemplu, la nivel de regională, au fost depistați 77.000 de călători frauduloși. Unii au plătit în tren, alora li s-au întocmit procese verbale de contravenție. În 1980, cifra a crescut la 107.000. În luna august 1980, cu ajutorul organelor de miliție, am procedat pe linia Căteju—Oltenița la controale mai severe. Știți care a fost rezultatul?

— Contravenienți mai puțin, da?

— Și asta. În gări, incasările au crescut cu aproape 1 milion de lei.

— E împiedic. Să ne fie permis să apelăm la o nouă paranteză. Discutând, la minister, cu directorul adjuncț al Direcției de mișcare și comercial din Departamentul căilor ferate, cu Sorin Achimescu, am aflat că sumele contravenționale încasate sau incluse în procese verbale s-au ridicat în 1980 la 29 de milioane de lei! Cu 10 milioane mai mult decât în 1979. Cu voia dumneavoastră însă, tovarășe director general, să revenim la Cen-

trul tehnic de formare a trenurilor de călători Grivița. Cum apreciați activitatea lui?

— Hotărât lucru, mai avem multe de făcut. Ca urmare a atenției deosebite pe care ministrul și departamentul o acordă problemei curățeniei vagoanelor, am luat în ultimul timp o serie de măsuri speciale, în ideea întăririi muncii. Astfel, șeful diviziei de vagoane din regională, inginerul Mircea Bărăgan, a fost detașat 45 de zile la Grivița, în vreme ce șeful reviziei de acolo, inginerul Nicolae Hulea, a lucrat nemijlocit în unitatea de la Basarab. Avem încă lipsuri, dar avem și greuți obiective.

— Nu vă ascundem că, de aici, ne vom deplasa la Grivița. Până atunci însă, care ar fi greuți obiective?

— Pentru că lucrăm cu mulți muncitori necalificați, fluctuația de cadre se menține la cote ridicate. Pe primele 8 luni ale anului 1980 am înregistrat 134 de ieșiri și 131 de intrări, în condițiile în care ducem lipsă de lăcătuși de revizie. Lipsă, îndrăznesc s-o numesc, logică atita timp cât un astfel de meseriaș câștigă la noi mai puțin decât în industrie, dar e silnit să lucreze, vara, iarna, sub cerul liber. Am cheltuit, numai în 1980, 30.000 de lei pentru a anunța în presă și la radio că angajăm lăcătuși. Ar mai fi problema acumulatorilor, în sensul că am primit, față de cereri, 2.300 de bucăți mai puțin.

— Am notat, tovarășe director general. Altfel, să zicem că o garnitură a fost revizuită în vederea reintrării în grafic, cine verifică modul în care s-a muncit? Altfel zis, există și la Grivița un control de calitate?

— Există mai multe. Mai întâi verifică șeful de tură, un fel de control intern, dacă vreți. Apoi verifică partida de conductori sau regionala, întocmind un proces-verbal, o notă de constatare. Rezumind, vigilența e mare.

— Oprim aici, pentru moment, dialogul cu directorul general al Regionalei de căi ferate București pentru a face loc constatărilor consemnate la Centrul tehnic de formare a trenurilor de călători Grivița.

RAMINE, ÎNCĂ, DESTUL LOC PENTRU MAI BINE

O primă observație, trenurile ajung aici

într-o stare deplorabilă. Geamuri sparte, bănci tăiate, oglinzi lipsă, perdele ciuntite și, peste toate, o murdărie indescriptibilă. sticle goale, resturi de mâncare, ziere răvășite, multe compartimente arătând ca niște camere lăsate în paragină.

Garnitura 432, de Sighetu Marmatei, tocmai intră în stația de spălare mecanică, supravegheată de maistrul Nicolae Crainea și de operatoarea Mihaela Dobroiu. Trenul înaintază la pas, cu 1,5 kilometri la oră, vagoanele lui fiind spălate, pe dinafară, cu detergent și apă sub presiune. Din neglijență, unele geamuri au fost uitate deschise și interiorul vagoanelor se udă în consecință. Notăm că până la această oră, de prinz, au trecut printre perile stației, cea dintâi verigă a unui întreg lanț de operații, 8 garnituri. În ciuda frigului și a ninsorii, instalația funcționează.

În vreme ce lăcătușii de revizie își fac datoria, consultind roțile și, la nevoie, înlocuind bandajele și legăturile, urcăm în 243, tren de Deva, accelerat aflat în pregătire. Eleonora Dumitru mătură culoarul vagonului 4 cu trager de inimă. Nicolae Baier, de meserie tapițer, își face de lucru cu o câciulă, așteptându-l pe Vasile! Trece 10 minute, interval în care dăm o raită prin tren, dar Vasile n-apare, fiind plecat după niște perdele! Aflăm că Nicolae Baier e de un an la C.F.R. și că a venit aici pentru că meseria de tapițer auto i s-a părut prea grea. Judecând după faptul că și aici, în 243, arde gazul, s-ar zice că și această mai nouă indevințură i se pare grea. Cîteva compartimente mai departe, Vasile Badea, alt Vasile nu cel așteptat cu perdelele, repară o măsuță, el fiind ceea ce se cheamă „meseriaș de interior“.

Intră la spălat rapidul 66, de Iași, iar noi, însoțiți de inginerul Mircea Bărăgan, urcăm în cursa 5305. Tren spre Buzău, acesta e gata de plecare. N-arată rău, urmele spălătoarelor și ale cîrpelor de praf încă se mai disting. Lipsesc însă cîteva dispersoare, abajururile de la lămpile de neon, care au scăpat exigenței primului control. Șeful diviziei intervine și se iau, pe dată, măsuri pentru înlocuirea lor. Într-un vagon, cîteva tineri fumază adăpostindu-se de ninsoare, ne aud și dispar, lăsînd în urmă, ca amintire, tot atitea mucuri stinse cu călcîiul.

Din nou în rapidul 66, unde Dumitru Sandu scoate dintr-un sac suluri de hirtie igienică. Normal ar fi să pună și săpun, dar nu pune. N-am, zice, deoarece apa poate să înghețe, dar o astfel de explicație nu-l mulțumește pe inginerul Bărăgan care o trimite la șeful de tură și-i recomandă, el și șefului de tură, „faceți-vă datoria, nu invențați motive“. De șervețele, din păcate, nici vorbă. Pur și simplu, ele nu sînt, deși trenul care ar fi trebuit să le primească e, argument de luat în seamă, rapid! În rezumat, e o diferență ca de la cer la pămînt între 66 și 243.

Înainte de a părăsi Grivița, aflăm că lipsesc nemotivat 10 din cei 146 de lucrători ai turei. Față de decembrie 1980, aceștia sînt cu 6 mai puțini, din cauza absențelor nejustificate fiind descazute tot atitea contracte de muncă.

— Tovarășe director general Popa, cit de drastic e regionala cu cei care încalcă regulamentele?

— Foarte drastică. E o vorba, la calea ferată nu se greșește decît o singură dată. Sigur, la revizie, lucrurile nu stau chiar așa, dar exigența e aceeași. De pildă, somnul dovedit în timpul serviciului înseamnă, automat, desfacerea contractului de muncă.

— În pofida faptului că, la Grivița, se muncește cu sîrg, multe vagoane arată rău, chiar și după ce au fost spălate și curățate. Gîndim că și din cauza uzurii, căci tovarășul Ioan Nicolescu, prim adjuncț al ministrului, ne spunea că, la noi, un vagon de călători parcurge zilnic, în medie, 467 de kilometri. Aceasta să fie explicația?

— Una din ele. Aspectul vagoanelor se datorează și faptului că ele sînt placate cu melamină, material care nu rezistă decît cîteva ani. Or, după lege, un vagon intră în reparații capitale după 14 ani. De regulă, melamina cedează în acest interval.

— Revenînd, și cu asta am încheiat, la problema călătorilor frauduloși, din care se recrutează cel mai adesea indivizii care deteriorează vagoanele, care credeți că ar fi soluția restrîngerii numărului lor?

— Întreprinderile să le cumpere abonamente, oprindu-le costul acestora, obligatoriu, din retribuție. Ar fi, consider, un prim pas. Ar câștiga căile ferate și, implicit, noi toți.

Dacă la București s-au cheltuit, pentru echiparea unui vagon, 94 de lei în 1980, la Brașov și la Cluj, de pildă, s-au cheltuit sume mult mai mici. Vom încerca, în numerele viitoare ale revistei, să aflăm cum s-a acționat în regiunile respective, la Brașov, după cum ne informa directorul general Nicolae Stan, costurile limitîndu-se la 7,12 lei per vagon. Cu alte cuvinte, vom reveni.

Întîmplările șoselei într-o carte de largă utilitate

Doi doctori ai șoselei, cum îi numește Mircea Sântimbreanu pe copertă, Victor Beda și Gheorghe Ene, sînt din nou prezenți în librării, ultima lor lucrare, găzduită de Editura Albatros, chemîndu-se „Kilometrul care urmează“. Departe de a fi o figură de stil, titlul acesta, sub care se adună mai multe întîmplări reale, povestite cu talent și tîlc, exprimă un adevăr esențial al procesului circulației rutiere, anume că, indiferent de cîte kilometri ai parcurs pină atunci, cel mai important e cel care urmează.

Cartea are 12 capitole, „Să simți pulsul șoselei“, „Inestimabila secundă“, „Între tentație și necesitate“, „Pe vremea lui Bachus nu erau automobile, dar nici diazepam“, „Centura vieții“, „Învinși de Morfeu“, „Unanim recunoscută, dar nu totdeauna respectată“, „Se credeau maeștri, uitînd că sînt ucenici“, „Echinoxurile și solstițiile rutiere“, „Cînd mașinile statului sînt lăsate la discreția șoferilor“, „Acest inamic perfid las' că merge și așa“ și „În antiteză, prudența și iresponsabilitatea“, tot atitea avertismente adresate conducătorilor auto tineri, înțelegînd prin termenul respectiv nu atît vîrsta biologică, cît vechimea în pilotarea auto-

mobiliului. Plăcut la lectură, fiecare capitol e, înainte de toate, instructiv și educativ, cuprinzînd mai multe întrebări și, în finalul lui, tot atitea răspunsuri pe teme de circulație. Din acest punct de vedere, „Kilometrul care urmează“ se recomandă drept o carte de căpătîi pentru cei care vizează obținerea unui carnet de conducere.

Lucrarea relatează o suită de întîmplări reale, fixînd învățămintele ce se impun din oricare accident. Învățămintele acestea sînt, firește, dure, dar cu atît mai prețioase, toate necazurile rutiere, unele din ele îndoliate, fiind analizate indeoște prin prisma măsurilor ce se impun spre a fi evitate. Așa sînd lucrurile, fiecare pagină a cărții e un semn de alarmă și, mai mult decît atît, un Stop la intersecție, vorbind în limba adecvată, adică un loc în care trebuie să te oprești și să iei aminte. Plecînd pentru conduita de conducere preventivă, lucrarea semnată de Victor Beda și Gheorghe Ene e chiar mai mult decît își propune, ea păsînd cu siguranță pe teritoriul literaturii. Notînd, cu satisfacție, că unele din fragmentele lui au apărut pentru prima dată în paginile revistei „Flacăra“, vă recomandăm cu căldură noul volum, lectură instructivă și pasionantă.

EMIL NEGOIȚA

Nucul în experiența și vederile unui pasionat cercetător: Gheorghe Mohora

Sînt aproape 50 de ani de cînd un maestru stîclărilor din București, Gheorghe Mohora, mărturiseste aceeași pasiune și erudită fervoare în încercarea sa de a demonstra cercurilor de specialitate și publicului larg marea importanță pe care ar trebui să o reprezinte nucul în economia agrară și forestieră a României. Primul articol scris de Gheorghe Mohora despre o posibilă industrie a nucului a apărut la 22 martie 1936 în ziarul „Gorjanul” și a fost intitulat: „Nucii vor salva regiunile sărace”. De atunci și pînă în prezent s-a adresat și altor ziare, a acordat chiar și interviuri radioului și televiziunii, dovedind o insistență deosebită mai ales în perioada ultimilor 15 ani.

Articolul nostru îl revine meritul de a fi ultimul și deci de a îmbrățișa dintr-o perspectivă mai largă această veche și declarată pasiune, de a aduna și cîntări toate argumentele unor supoziții și propuneri izvodite în liniștea observației și a cercetărilor solitare.

Gheorghe Mohora, azi în vîrstă de 74 de ani, s-a născut în satul Hirisești, comuna Novaci, din județul Gorj, și pasiunea pentru cultivarea nucului a moștenit-o de la tatăl său, Gheorghe Mohora. Nucii sădiți și întreținuți de către acesta din urmă s-au numărat pe vremuri cu miile și mulți dintre aceștia mai pot fi văzuți și astăzi. Nucul trăiește peste o sută de ani și uneori chiar mai mult. (În apropiere de mănăstirea Arnota se află un exemplar în vîrstă de 4 secole, deci de presupus că a cules din el roade și voievodul Matei Basarab, ctitorul lăcașului.)

De reținut apoi că știința lui Mohora-tatăl reprezintă nu un dar al tradiției, ci în primul rînd rodul unor observații și experimente personale. Într-o regiune

ostilă pomiculturii, Gheorghîță Mohora a început plantarea nucului pe soluri sărace și inaccesibile altor pomi fructiferi, iar aceasta numai după ce a descoperit și studiat numeroasele nucete apărute în mod natural la altitudini de pînă la o mie de metri, pe terenuri stîlcoase, unde doar ascensiunea bradului mai obține asemenea performanțe. „Misterul” livezilor montane de nuci a fost elucidat în clipa în care tatăl lui Gheorghe Mohora a observat de-a lungul citorva toamne că „plantatorii” nucetelor sînt stolurile de ciori. Acestea, pentru a putea sparge coaja nucilor, aduceau fructele din zonele de deal și de cîmp și le lăsaș să cadă de la mare înălțime peste grohotișurile și colțurile de stîncă. Așa au apărut în defileul Jiului, în așa-numita Valea Vișina, la o înălțime de 800-900 de metri, sute de nuci.

Acest episod ornitologic l-a îndemnat pe iscusitul țaran să priceapă că nucul prinde viață chiar și în regiuni mai reci și pe soluri mai sărace cum este și zona submontană de la Novaci. Și atunci, abjurînd prescripțiile în vigoare și recomanările tradiționale, Gheorghîță Mohora s-a apucat cu de la sine știință să planteze nuci la Hirisești, pe pămîntul său, alegînd în acest scop locuri sterpe în pantă, năpădite de pietre și mărăcini. Nucii s-au prins, au crescut, au rodit și exemplul lui Mohora a fost urmat de întreg satul și apoi de localitățile megieșe. Nucul a fost plantat însă nu numai în jurul casei, ci și pe terenuri intravilane, în curțile școlilor și spitalelor sau pe marginea drumurilor și căilor de acces. S-au plantat nuci de-a lungul Gilortefului, riu de munte năvalnic și capricios, care de atunci umblă domolit într-o albie cu malurile consolidate într-o rețea de rădăcini pivotante, puternice, de neclintit.

Aventura nucului la Novaci ar fi rămas un simplu episod de importanță locală dacă despre Gheorghîță Mohora și bunii lui concetățeni nu s-ar fi auzit pînă la Ministerul Agriculturii și Domeniilor din acea vreme și la Camera Agricolă a județului care și-au trimis delegații pentru a constata minunea de la Novaci. Succesul pomicol a fost deosebit de apreciat și Mohora tatăl a primit din partea ministerului comanda de a produce spre folosul altor județe un prim lot de 10 000 de puieți de nuc.

Ei bine, Gheorghe Mohora fiul a fost martor, participant activ și beneficiar al acestor evenimente. Pasiunea lui pentru cultura nucului datează din acei ani, chiar dacă ulterior, părăsindu-și satul natal și stabilindu-se la București, a învățat meseria de creator de oglinzi artistice.

Economia nucului cuprinde numeroase și variate aspecte. Fructele lui sînt folosite în alimentație, frunzele în farmacie și medicina empirică, lemnul în timplăria de mobilă. Mai există și alte utilizări, le vom pomeni și pe acestea în cursul relatării noastre, dar o vom face pe scurt, deoarece important ni se pare la ora actuală de a supune discuției publice situația de fapt în care se află plantele nucifere în țara noastră, sau cu alte cuvinte de a stabili locul pe care îl deține sau ar trebui să-l ocupe nucul în cadrul economiei agrare. Vom publica la începutul discuției părerile și observațiile lui Gheorghe Mohora, cel care dealtfel ne-a sugerat și deschiderea acestei anchete.

Sînt aproape zece ani de cînd am semnalat prin mijlocirea unor articole și interviuri situația grea în care se află plantațiile de nuci din mai multe regiuni ale țării noastre. Am arătat că în multe locuri au loc tăieri nesăbuite, că, prin nesocotirea legii care apără acești arbori, se doboră copaci falnici de 50-60 de ani, că achizitorii fabricilor de mobilă folosesc tot felul de terturipi pentru a obține tăierea unor nuci sănătoși, în plină maturitate. În timpul războiului folosirea lemnului de nuc pentru paturi de armă (în special de către industria de război din Germania) a determinat masiva și necontrolată tăiere a unor livezi cu nuci. Dar tăierile neraționale au continuat și după război, numărul total al nucilor reducîndu-se la mai puțin de ju-

mătate. Dacă nu se iau măsuri severe — arătam atunci cuprins de îngrijorare — va dispărea pentru zece de ani una din cele mai mari bogății naturale ale României.

Dar au trecut zece ani — continuă Gheorghe Mohora — și situația nu s-a schimbat în bine, ci dimpotrivă. Acest lucru poate fi constatat foarte ușor chiar dacă avem în vedere numai prețul nucilor. În toamna anului trecut, pe piața liberă, kilogramul de miez de nuc s-a vîndut cu 100 lei. Cu alte cuvinte, nuca a devenit de douăzeci de ori mai scumpă ca mărul și de cîteva ori mai scumpă decît fructele exotice aduse de peste mări și țări.

— Cum vedeți dumneavoastră reabilitarea nucului?

— Aș spune prin a aminti că în Europa mai există și astăzi nucul supranumit „de Valahia”, iar nucile de Sibîșel, Ostrov și Mărculești făceau cîndva prețul pietei. Mai doresc să reamintesc că în 1914 un metru cub de lemn de nuc valora cît 150 kilograme de nuci, în 1958 echivalentul totalizează 225 kilograme nuci, iar cu cîteva ani în urmă un metru cub de lemn de nuc se valorifica la un preț egal cu al unei jumătăți de tonă de fructe de nuc. Asta în ceea ce privește lemnul. Nucul constituie însă materie primă pentru nenumărate alte domenii: în alimentație, pentru fabricarea de uleiuri comestibile, săpunuri, lacuri, cerneală tipografică, cărbune reactiv etc. Nucul mai este apoi un mijloc de apărare a sănătății. Sub influența razelor solare, frunza lui emană în atmosferă un iod radioactiv care contribuie la purificarea aerului viciat și îndepărtează insectele și microorganismele pe o rază de cîteva metri. Într-o gospodărie unde există nuc, omida nu atacă arborii învecinați. Sînt ferm convins că dacă s-ar planta nuci în jurul Bucureștiului, în zona pădurilor și lacurilor, Capitala ar scăpa de periodică și sîcîtoarea prezență a fițarilor.

— Vă rugăm să ne vorbiți despre importanța economică a nucului.

— Pentru ca nucul domestic sau sălbatic să dețină o pondere însemnată în economia agrară a României este necesar în primul rînd să extindem plantațiile de nuci, să refacem și să depășim considerabil fondul existent înainte de război.

— Ne permitem să observăm că astăzi pomicultorii se arată mult mai interesați să cultive speciile care intră pe rod în numai cîteva ani: merii pitici, caisal, piersicul, ciresul, vița-de-vie.

— Dar ce are una cu alta! De fapt aici e toată problema. Nucul nu reclamă teren în detrimentul altor specii pomicole. Propunerea mea și a altor numeroși „suporteri” ai extinderii plantațiilor de nuc au în vedere înainte de orice utilizarea unor terenuri nefolosite sau folosite inefficient. Natura a demonstrat că acest arbore trăiește și rodește și la altitudini de pînă la 1 000 de metri. Or, în această situație, propunerea mea vizează în primul rînd fondul forestier. Există numeroase spații ocupate de păduri pitice, degenerate, stagnante în creștere și de valoare economică redusă. Aici ar trebui să se treacă fără întîrziere la introducerea nucului negru (*Juglans nigra*), a nucului Pekan (*Nicoria Pekan britt*) și a nucului sălbatic comun, rezultat din hibridarea speciei *Juglans regia*. Experiența mea mă îndeamnă apoi să afirm că nucul poate crește în mod ideal înfrățit cu fagul de la poalele muntelui sau de pe vîl.

Tot experiența locuitorilor din Novaci a demonstrat că există nenumărate alte terenuri pe care se pot cultiva nuci. Iată cîteva din acestea: terenurile în pantă sau cu tendință de alunecare, întînderi stăpînite de mărăcinșuri, terenuri erodate ce însoțesc albiile riurilor, fișile de pămînt aflate de-a lungul canalelor de irigație, perdelele de protecție. După datele oficiale, aproape jumătate din marginile de drumuri nu sînt încă plantate cu pomi. Cel puțin 50 000 de kilometri de aliniament ar putea fi plantați cu nuci și, avînd în vedere că acest arbore se sădește din 12 în 12 metri, acțiunea s-ar finaliza, numai pe această cale, prin im-

Ziarul „Gorjanul” din 22 martie 1936 spunea că „Nucii vor salva regiunile sărace”

bogățirea fondului pomicol cu încă patru milioane de nuci. După calculele unor specialiști, prin folosirea fondului silvic și a terenurilor degradate sau nefolosite s-ar putea planta în următorii ani nu mai puțin de 100 milioane nuci. Deci de 20 ori mai mult decît avem noi astăzi.

— Care ar fi valoarea economică a unui asemenea fond arboreal?

— Să folosim mai multe exemple. Pe un hectar de teren se pot cultiva 100 de nuci. Considerînd că fiecare nuc produce la maturitate 100 kilograme de fructe, înseamnă că de pe un hectar se pot recolta 10 000 kilograme de nuci. Dacă înmulțim cu 30 prețul unui kilogram de nuci în coajă obținem un cîștig de 300 000 lei. Iată un alt calcul făcut de inginerul Haralambie Popescu și publicat în ziarul „România liberă” acum șase ani. De data aceasta s-a considerat că un nuc produce numai 20 kilograme de fructe, adică extrem de puțin. În această situație de la 20 milioane nuci (deci mult mai puțin decît m-am gîndit eu) s-ar putea obține o producție de minimum 160 000 tone miez de nucă. Fiecare kilogram de simbură de nucă conține de două ori mai mult ulei comestibil decît un kilogram de miez — semințe de floarea-soarelui. Așadar, din cantitatea obținută se pot extrage pe puțin 120 000 tone ulei comestibil, sau ceea ce înseamnă peste o treime din producția actuală de ulei comestibil a țării.

Un metru cub de furnir echivalează ca preț cu 2,1 mc gorun, 2,3 mc paltin de munte, 4,1 mc fag, 3,9 mc rășinoase. Considerînd că un pom de vîrstă medie produce un metru cub de lemn (de rețin că producția de lemn și fructe a nucului are în acest calcul valori exagerate de mici tocmai pentru a nu lăsa loc unor erori în favoarea nucului) înseamnă că de pe fiecare nuc se pot obține 5 000 de dolari.

Aș mai vrea să arăt în sfîrșit că puterea calorică a miezului de nucă este de trei ori mai mare decît a piinii de griu, de șase ori mai mare decît a cartofului, de 11 ori decît a laptelui, iar valoarea nutritivă a unui hectar plantat cu nucii echivalează cu 2,5 tone carne și 11 tone de lapte.

— Să încercăm un calcul estimativ considerînd posibilă plantarea unui număr de 100 milioane de nuci.

— Obținem sume fabuloase, veritabile fantezii la prima vedere. Cu toate acestea, cultivarea unui număr atît de mare de nuci nu reprezintă deloc o problemă irezolvabilă. Ei bine, dacă socotim producția unui nuc ca fiind de 50 de kilograme de fructe, deci mult mai puțin decît prevăzusem inițial, și considerînd 30 lei prețul unui kilogram de nuci în coajă (aproximativ 400 bucăți) dacă adăugați la această sumă cîștigul realizat prin valorificarea lemnului de nuc vom avea în fața ochilor o cifră astronomică.

— Da, încep să mă sperii și eu.

— Nu vă speriați. Calculul e perfect realist.

Într-un număr viitor al revistei noastre vom publica și părerile unor specialiști în materie. Dorim totuși să ne informăm cititorii că această cifră a mai fost publicată în cadrul unor interviuri acordate ziarelor cu ani în urmă, și că nu puținii agronomi, ingineri silvici și cercetători ai unor institute de profil au apreciat drept realiste cifrele anticipative prezentate de meșterul Mohora.

LIVIU TIMBUS

Pro memoria

(15 — 21 ianuarie)

● 15.I.1834 — Se deschide pe lângă Societatea Filarmonică Școala de muzică vocală, de declamație și literatură. Director și profesor de mitologie — I.H. Rădulescu; profesor de mimică și declamație — C. Aristia; de muzică — I. Wachman ● 15.I.1850 — Se naște la Botoșani Mihai Eminescu, al șaptelea copil al Ralucăi și al lui Gheorghe Eminovici. În 1881, marel nostru poet redacta ziarul *Timpu* și a publicat *Scrisorile* ● 15.I.1879 — S-a născut Ștefan Gheorghiu, militant socialist român ● 15.I.1919 — Consiliul Dirigent al Transilvaniei procedează la organizarea administrativă a teritoriilor unite cu România în 23 județe și numește prefectii acestora ● 15/24.I.1934 — Are loc greva muncitorilor textiliste de la Industria linii Timișoara ● 15.I.1941 — Apare documentul *Pentru pace și independență națională a poporului român* elaborat de P.C.R., care cheamă forțele patriotice la luptă într-un front unit împotriva dictaturii militarofasciste, pentru independență și suveranitate națională ● I.1943 — Lucian Blaga

scoate la Sibiu *Saeculum. Revistă de filozofie* ● 15.I.1945 — Corpul 7 armată român este transferat pe frontul din Cehoslovacia ● 16.I.1898 — Friedrich Engels adresează socialiștilor români o scrisoare conținînd aprecieri pozitive la adresa mișcării ● 16.I.1894 — S-a născut Ecaterina Teodoroiu, căzuță eroică în 1917 în luptele pentru apărarea patriei. La 23.I.1979 a fost dezvelită o statuie a eroinei la Tg. Jiu ● 16.I.1896 — Miting de solidaritate cu lupta românilor din Transilvania la București. A luat cuvîntul Vasile Lucaciu ● 16.I.1916 — Ofensiva germano-austro-ungară este oprită pe Valea Cașinului, Susiței și Putnei, completînd linia de fortificații Focșani-Nămoloasa ● 1931 — Se construiește imobilul Patria din București. Arh. Horia Creangă ● 17.I.1568 — A murit umanistul Nicolaus Olahus ● I. 1889 — Statul român răsucmăpără și devine proprietarul tuturor căilor ferate ce pe teritoriul țării (1 377 km) ● 17.I.1892 — Apare la Ploiești gazeta *Democrația socială*, editată de Clubul muncitorilor ● I. 1897 — Greva muncitorilor de la Anina a fost reprimată sîngeros ● 17.I.1916 — Premiara la Cluj a filmului *Magdalena de la munte*, realizat de Eugen Iancovici ● I-II.1931 — Demonstrații și adunări de protest la București, Cluj, Timișoara, Galați împotriva aplicării „curbei de sacrificiu”. Cu toate acestea, la 17.I.1933 se

aplică a 3-a „curbă de sacrificiu” ● I.1978 — De la baza Cape Kennedy a fost lansat satelitul astronomic I.U.E. pe o orbită aflată la 42 000 km, care efectuează observații în domeniul radiațiilor ● 17-18.I.1980 — Cel de-al II-lea Congres al F.D.U.S. ● I. 1595 — V. în războiul antiotoman ale oștilor muntene și moldovene conduse de Mihai Viteazul ● 18-19.I.1821 — Slugerul Tudor Vladimirescu, părăsind Bucureștii, începe pregătirile pentru revoluție ● 18.I.1844 — La Iași se joacă *Iorgu de la Sadagura* de Vasile Alecsandri, piatră de temelie a dramaturgiei originale românești. La București se pune în scenă în 1845 ● 18.I.1848 — Se naște la Șiria (Arad) scriitorul Ioan Slavici ● 18.I.1856 — S-a născut sculptorul Ion Georghescu, autorul monumentului lui Gh. Asachi ● 18.I.1916 — Victoria armatei române de la Pralea ● 18.I.1919 — 21.I.1920 — Lucrările Conferinței de pace de la Paris la care participă și o delegație română ● 18.I.1936 — A murit scriitorul englez Rudyard Kipling ● 19-20.I.1908 — A treia Conferință a sindicatelor și a cercurilor socialiste „România muncitoare” la București ● 19-20.I.1919 — Congresul Partidului Social-Democrat Român din Ardeal ● 19.I.1960 — Constituirea la București a Comitetului român pentru colaborare și înțelegere reciprocă între popoarele din Balcani ● 20.I.1390 — Ratificarea în con-

diții de deplină egalitate, la Lublin, a tratatului între Murcea cel Bătrîn și Wladislaw al II-lea Jagello ● 20.I.1818 — A murit la Timișoara Dimitrie Tichindeal, învățător, traducător și animator cultural iluminist ● 20.I.1880 — Apare la București *Literaturul* sub conducerea lui Al. Macedonski ● 20.I.1917 — Comitetul național al românilor emigranți din Austro-Ungaria, înființat la Iași (Vasile Lucaciu, O. Goga, dr. Ioan Nistor, Sever Bocu ș.a.), semnează declarația de război împotriva monarhiei austro-ungare ● 20.I.1945 — Decretul-lege privind organizarea sindicatelor în România ● 20.I.1961 — Va avea loc o eclipsă totală de Lună prin penumbră, invizibilă la noi ● 21.I.1756 — S-a născut Wolfgang Amadeus Mozart ● 20-21.I.1892 — La Conferința extraordinară a Partidului Național Român se hotărăște alcătuirea unui Memorandum către împăratul Franz Joseph I, cuprinzînd revendicările românilor din Imperiul austro-ungar ● 21.I.1919 — În Valea Jiului — o puternică grevă a minerilor ● 21.I.1924 — A murit Vladimir Ilci Lenin. Între 1960-1970 apar în țara noastră *Opere complete* (55 volume) de V.I. Lenin ● 21.I.1941 — A fost asasinat de către legionarii Constantin David, militant al mișcării muncitorești.

REGHINA VARVICI

Dr. docent Gh. Marinescu-Dinizvor, distins cu „Ordinul Pleiadei“ :

„Știința noastră trebuie să aibă prioritate absolută“

O știre laconică, inserată în ziarul „Știința” din 23 decembrie 1980, ne-a umplut inimile de bucurie:

„ORDINUL PLEIADEI“ — DECERNAT UNUI OM DE ȘTIINȚĂ ROMÂN. La Paris a avut loc ceremonia decernării „Ordinului Pleiadei” omului de știință român Gheorghe Marinescu, medic primar, șef de secție la Spitalul de boli infecțioase „Victor Babeș” din București. Distinția a fost înmănată de Xavier Deniau, secretar general al Asociației internaționale a parlamentarilor de limbă franceză. În alocuțiunile rostite cu acest prilej au fost subliniate relațiile tradiționale dintre cele două culturi și popoare.

Această știre transmisă de Agerpres și France Presse a fost publicată de toate ziarele centrale din țara noastră ca și de ziarul francez „Le Figaro”, dar nu și de gazeta „Muncitorul sanitar”. Ne-am adresat distinsului om de știință dr. docent Gheorghe Marinescu-Dinizvor cu insistența rugămintei de a relata cititorilor revistei „Flacăra” mai multe amănunte în legătură cu acest eveniment.

— Așadar, stimate tovarășe doctor docent Gheorghe Marinescu-Dinizvor, am observat că aveți unele reticente, unele rețineri, ne evitați de la o vreme...

— Din mai multe motive. În primul rând nu vreau să mă puneți rău cu unele persoane din Ministerul Sănătății, pentru care am o deosebită considerație. Revista „Flacăra”, pe lângă altele reușite publicistice, a stîrnit volens-nolens unele stări de insatisfacție în rândurile corpului medical din țara noastră, în tendința unor ziaristi de a impune cu orice preț anumite idei și aspecte care ocolesc uneori adevărata deontologie medicală. Am vrut apoi să fiu și sigur că primesc distincția respectivă în cadrul unei ceremonii oficiale. În sfîrșit, dar nu în al treilea rând, mi-e teamă să nu zică lumea că e vorba de reclamă, eu neavînd nevoie de așa ceva. E drept, ar fi normal, după cum ați observat și dumneavoastră, ca gazeta de care depind profesional să fi fost prima care să-mi solicite acest interviu cu scopul de a informa exact sutele de colegi de breaslă, care mi-au cerut telefonic, chiar din provincie, explicații mai amănunțite.

— Tocmai de aceea, am să caut cît am să pot să mă feresc de susceptibilitatea dumneavoastră. Vreau să vă spun de la început că știu multe, chiar foarte multe despre dumneavoastră. Tot dîndu-vă tircoale, în așteptarea momentului acestuia al unui dialog, m-am informat asupra activității dumneavoastră profesionale și științifice din publicațiile și memoriile oficiale. Am cules informații în primul rând din cele două dicționare ce publică biografia unor cunoscuți oameni de știință din întreaga lume: primul „World Who's Who in Science, a biographical dictionary of notable scientists from antiquity to the present”. (Dicționarul biografic al celor mai mari oameni de știință din antichitate și pînă în prezent), first edition, 1967, editor Allen G. Debus, Professor of the History of Science, University of Chicago”; al doilea „Dictionary of International Biography, by Cox and Wyman, Ltd. Fakenham and Reading, London, 1971”; am cules apoi date despre dumneavoastră din „Forum”, revista învățămîntului superior (1978, nr. 7—8, pag. 56—63), unde vă sint prezentate pe larg activitatea, titlurile și lucrările științifice, precum și din memoriile care vi s-au cerut pentru diverse concursuri (medic primar gradul I, docent, profesor universitar). Am mai consultat, în sfîrșit, o serie de extrase și documente oficiale reproduse în diverse publicații sau impodbind pereții biroului pe care-l ocupați aici, la spital. La loc de cinste se află și splendida prezentare făcută activității și rezultatelor științifice de către academicianul Georges Girard cu ocazia discursului de recepție la Academia de științe a teritoriilor de peste mări onorate prin prezența academicianului Raymond Giscard d'Estaing, tatăl actualului președinte al Franței. În alocuțiunea domnului Girard se spunea că: „el a devenit un cercetător al cărui nume este familiar și binecunoscut în literatura științifică mondială”. V-am ruga stimate Gheorghe Marinescu-Dinizvor, cu toată modestia și nemulțumirea de sine ce vă caracterizează, ca om ce v-ați închinat viața bolnavului și științei, să ne spuneți ce înseamnă această distincție primită și pentru care merită să acordă ea?

— După cum se știe, limba franceză a fost pînă în pragul celui de-al II-lea război mondial limba diplomatică, o primă limbă de circulație internațională, cedînd treptat limbii engleze acest rol. Limba franceză s-a impus limbii latine, care a figurat ca limbă a relațiilor interstatale tot evul mediu și o parte din epoca modernă, grație la început activității unui grup de șapte scriitori francezi în frunte cu Pierre Ronsard și Joachim du Bellay. Acest grup denumit mai întîi „Brigada”, apoi „Pleiada”, făcînd aluzie la constelația respectivă de

pe cer, a redactat și un manifest intitulat „Defense et illustration de la langue française” cu scopul declarat de a contribui la reabilitarea limbii franceze. De mai mulți ani, parlamentele din 35 de state francofone, dorind ca limba franceză să recîștige din prestigiu de odinioară, au constituit o Asociație internațională a parlamentarilor de limbă franceză pentru „promovarea limbii franceze în dialogul cultural”. Cu această ocazie au constituit și o distincție, un ordin denumit „L'Ordre de la Pleiade”, pentru a fi înmănat periodic celor care s-au distins în munca lor, folosind limba franceză în relațiile internaționale. Distinția a mai fost conferită unor personalități printre care: Kurt Waldheim, secretar general al O.N.U.; Leon Barre și Chaban-Delmas, respectiv primul ministru și președintele Adunării Naționale Franceze; Leopold Sedar Senghor, ex-președintele Senegalului, profesor la Sorbona și membru al Academiei franceze; Corneliu Mănescu, ambasadorul țării noastre la Paris, fost președinte al Adunării Generale a O.N.U., ș.a.

— Permițindu-ne să reluăm cite ceva din „Le Figaro” și din cuvîntările ținute cu prilejul acordării Ordinului Pleiadei pentru întreaga și bogata dumneavoastră activitate științifică amintim că aceasta s-ar rezuma la cinci monografii medicale, peste 300 de articole, conferințe și comunicări științifice, cea mai mare parte prezentate în limba lui Pasteur, cele patru premii acordate de către Academia de medicină și de științe din Paris pentru lucrări din domeniul paraliziei infantile, pojarului, limfocitozei infecțioase acute și mononucleozei infecțioase. Prin intermediul limbii franceze, cercetările românești, adică ale dumneavoastră, au putut fi astfel mai bine cunoscute pe plan mondial, ele fiind citate într-un mare număr de reviste de specialitate precum și în 19 tratate, monografii, manuale didactice. Ne mulțumim doar să enumerăm titlul, tradus în românește, și autorul acestor volume, editura, anul și pagina se pot găsi precizate chiar și în cuvîntarea academicianului Georges Girard rostită, cum spuneam, cu ocazia primirii dumneavoastră la Academia sus-citată cu trei ani în urmă. Volumele ar fi: „Îndreptar de boli infecțioase”, de Bilibin și Rudnev, „Gripa”, de Smorodintev și Korovin, „Modificările patomorfologice în gripă”, de Maximovici și colaboratorii, „Anatomia patologică a poliomielitei”, de Margupov și colaboratorii, toate editate în Uniunea Sovietică; „Infecții virale ale copilului”, de Rose și „Virurile gripale”, de Hoyle, ambele în Statele Unite; „Boli virale ale omului”, de Haagen și „Tratat de boli infecțioase ale copilului”, de Opitz și Schmidt, în Germania Federală; „Tratat de boli infecțioase”, de Giunchi și Soricu, în Italia; „Reani-

marea neurorespiratorie”, de Corominas-Beret, în Spania; „Tratat de boli infecțioase”, de Gsell și Mohr, în Elveția; „Tratat de boli infecțioase și parazitare”, de Bastin și colaboratorii, „Tratat de clinică virologică”, de Debré și Cellers, „Enciclopedia medico-chirurgicală”, capitolul scris de Giroud și colaboratorii, monografia „Miocardite acute”, de Grenier și patru teze de doctorat cu tematică din paralizii infantile semnate de Lorrain, Cotton, Marty și Chourot, toate acestea în Franța. Grație acestei activități științifice, care a devenit cunoscută pe plan mondial prin intermediul limbii franceze, ați înregistrat în primul rând un răsunător succes prin alegerea dumneavoastră la Academia franceză de medicină, cu 62 de voturi pentru din 69 posibile, în secția a patra a științelor biologice, unde printre aleși sint numeroși laureați ai Premiului Nobel, secție în care sinteiți al treilea om de știință român ce o onorează după marii înaintași din domeniul patologiei infecțioase Victor Babeș, ales în 1891, și Ioan Cantacuzino, ales în 1922. Ați mai fost ales membru corespondent ori asociat al altor șapte societăți academice și douăsprezece societăți științifice medicale din Anglia, Austria, Canada, Franța, Germania Federală, Italia, Statele Unite. Mai faceți parte din consiliile editoriale a cinci reviste de specialitate din Belgia, Franța, Italia și Germania Federală. Și acum, după această prezentare ce poate să țină loc de curriculum vitae, am dori să ne spuneți părerea dumneavoastră în legătură cu starea actuală a științei medicale românești.

— ...Avem cîteva rezultate de valoare și cam atît.

— Cum adică?

— Departe gîndul de a aduce vreun prejudiciu cuiva, vreau să spun că privită în ansamblu, știința medicală românească are rezultate notabile dar nu are suficientă competitivitate internațională cum vîd că are chimia, fizica și matematica din țara noastră. Există rezultate frumoase, de excepție, în doar cîteva domenii, ce pot fi numărate pe degete, rezultate comparabile cu cele ale străinilor, dar nu este de ajuns, știința noastră trebuie să aibă prioritate absolută, precum Nadia Comăneci la Montreal! Înțelegeți la ce bat! Mă rog, puteți să-mi dați numele vreunui doctor român laureat al Premiului Nobel?

— Român nu, dar de origine română da: George Palade. Ce credeți că ar trebui făcut pentru ca peste ani să se poată răspunde afirmativ la o asemenea întrebare?

— Multe! Foarte multe. Greu de expus într-un interviu ca acesta. Mai întîi de toate trebuie schimbată, de pildă, optica celor care recrutează cadre pentru cercetare. Să nu primeze criteriul aranjamentelor, al relațiilor, al pilelor, ca să le spunem pe românește, ori al concursurilor de buche, ci să primeze inventivitatea și capacitatea intelectuală a candidaților! Spre exemplu, dacă aș fi răspundătorul unui colectiv, unei instituții de cercetare, n-aș primi să lucreze un cadru științific dacă n-ar avea la activul său o inovație sau un lucru original în domeniul în care dorește să se ocupe de cercetare. Încă din primii ani al studenției aș pregăti tinerii noștri entuziaști, și eu am înțîlnit cu zecile, pentru practică și cercetare, într-un climat corespunzător, într-o atmosferă propice. Să știe studentul în medicină, să zicem, că nu va rămîne într-un centru de cercetare, dintr-un oraș, dacă nu are efectiv o cercetare științifică de mare valoare. În străinătate sint anumite fundații și instituții care subvenționează unele cercetări de un anumit interes cum ar fi paralizii infantile sau cancerul. În țara noastră o posibilitate ar constitui-o acordarea de către stat a unor împrumuturi pentru cercetare, rambursabile în caz de nereușită, începînd cu prima retribuție ca medic, iar la terminarea inovației statul va trebui să recompenseze, să premieze cercetarea respectivă în caz de reușită, avînd ca urmare imediată încadrarea persoanei în munca de cercetare. Toțul s-ar petrece ca și atunci cînd ai cere la stat un împrumut ca să-ți construiești o casă, un apartament, dar tu îl folosești pentru a-ți clădi un nume, o reputație și totul ar fi pus în folosul suferințului. Nu zic că aceasta ar putea fi singura modalitate, s-ar găsi și alte procedee, nu susțin neapărat că propunerea mea este cea mai bună și trebuie neapărat îmbrățișată. Desigur, lucrul acesta este enorm de greu, dar nu imposibil! Inventatorului i se cer pasiune și perseverență, o mare fărîure de sine, un fel de „nebulie”, o „febră” a descoperirii.

— De unde să-și ia studentul timpul?

— Mai are el ceva ferestre, dar recunosc că studenții își cam mîncîncă timpul la cursuri și cursulețe ale prea multor profesori și profesori, avînd multă activitate didactică în detrimentul orelor libere în care și-ar putea forma și clădi personalitatea. N-am nimic împotriva acelor cadre didactice care

dădăcesc studenții, să fie cît mai mulți, dar ei inșiși să facă dovada unor medici cu înalte calități în cercetare, oameni cu realizări originale în domeniul lor, adevărate exemple și modele de urmat pentru studenți. În citeva cuvinte, să se creeze un curent, o școală a creației științifice medicale, nu o școală a „referatelor” și a „lucrărilor” științifice. Mi-aduc aminte de o conferință a marelui om de știință și inventator care a fost Henri Coandă, ținută la unul din liceele din Capitală, terminată prin cuvintele: „n-aveți un cercetător, un inventator în plus?”

— Despre stagiatură, despre medicii stagiați, ce opinii aveți?

— Am o părere precisă. Colectivul meu de lucru și stagiarii ce au trecut prin serviciul meu clinic o cunosc destul de bine. O să v-o spun mai pe larg cu alt prilej. Deocamdată, vreau să subliniez că țin la stagiarii foarte mult, ca un tată ce-și vede fiul neajutorat! Am lucrat mult timp cu studenții și absolvenții, am o experiență didactică națională și internațională suficientă ca să pot formula niște păreri constructive. La București, ca și la München, Berlin, Paris, Toulouse, Torino, unde am intrat în contact cu ei, prin conferințele și lecțiile ținute, am constatat că sint aproape aceiași atunci cînd îi iubești, cînd te apropii de ei, cînd le stimulezi ce are fiecare mai bun. 28 de lucrări studențești și lucrări de diplomă conduse de subsemnatul, pe vremea cînd funcționam în învățămîntul superior, și citeva zeci de comunicări făcute ulterior cu cadre tinere ce s-au perindat prin secția condusă de mine atestă, cred, într-un fel acest lucru. Cînd vîd însă că stagiarii noștri, după șase ani de facultate, nu știe să se orienteze pe diagnostic și tratament, nu știe pentru ce n-a efectuat niciodată așa ceva, să facă, spre pildă, o puncție lombară ori să scoată un lichid pleural pentru diagnostic și tratament, precum și alte lucruri, mă cuprînde, vă spun drept, nu furia, ci de-a dreptul mila! Nu ei sint vinovați! Eu vreau să spun doar atît, că facultatea de medicină, această uzină de fabricat muncitori pentru repararea mașinilor umane, trebuie să fie, în primul rînd, practică! Iar cei trei ani suplimentari încarcă și bugetul virstei și bugetul statului, cînd ar trebui ca studentul după ce a trecut prin școala aceasta de fabricat doctori să cunoască absolut obligatoriu, din punct de vedere practic, toate gesturile care să-i confere titlul de medic, să se poată impune încă de la început în fața personalului sanitar mediu. Evident, sint și absolvenții tineri foarte bine pregătiți, care și-au petrecut vacanțele ori orele libere efectuînd stagii practice și contravizite în timpul studenției. Sint multe de spus, de propus, de corectat. Stagiatura, așa cum se face acum, vine să completeze acele carențe de ordin practic ale absolventului. În plus, prin crearea unui climat favorabil în unitățile sanitare, dispunînd de timp liber mai mult decît studentul, medicul stagiar poate țîne și un baston de mareșal în mînă — cercetarea științifică!

— De cîtă vreme lucrați în spital?

— Am intrat în al 38-lea an de practică medicală.

— Mi s-a spus că mai tot timpul sinteți în spital, uneori începînd cu ora patru dimineața. Portarul mi-a mărturisit că este adesea în derută și nu știe ce să le zică celor ce vă caută: „eu nu știu, am venit la șase și nu l-am văzut, s-ar putea să fie” sau alte vorbe de felul acesta și totdeauna se-nîmplă ca să fiți găsit în spital. Cum se face că iubiți atît de mult spitalul?

— E simplu. Chiar de la început, stagiile mele de externat le-am efectuat ca și cum aș fi fost intern în medicină, aveam cameră tot timpul în spital, făceam gărzi tot timpul în schimburi-meș, apoi a venit internatul propriu-zis și uite așa n-am mai scăpat de spital și nici nu-mi doresc așa ceva.

— Mă scuzați că vă întrerup, mi s-a mai spus că n-aveți zi de sîrbătoare, n-aveți concedii, totul e ca și cum anul s-ar compune dintr-un șir nesfîrșit de zile lucrătoare.

— Mare lucru. Mai sint și alții! Noi medicii lucrăm cu boli și bolnavi. Or, nici boile și nici bolnavii nu cunosc sîrbătorile.

— Nu cred că este chiar așa. De pildă, acum nu sinteți de gardă, mai sint cîteva zeci de minute pînă la sfîrșitul acestui an. De ce s-au strîns medicii cu toții în pavilionul acesta, numit B3?

— Tradiția! Toți știu că înainte de a se încheia anul, de ani și ani, sint invitații mei, ne stringem în acest pavilion și închinăm o cupă de șampanie; acum au sosit un medic primar, un medic specialist, patru stagiați, adică personalul superior medical de gardă din toate secțiile spitalului, plus șase surori medicale din secția ce o conduc. Cam așa este revedionul nostru, al medicilor. Și pentru că sint medic, să-mi îngăduiți s-o fac în coloanele revistei „Flacăra”, în „Muncitorul sanitar” vedeți că n-am cum, să transmit conducerii Ministerului Sănătății, personal profesorului Eugen Proca, respectuoasele mele mulțumiri și de data aceasta cînd mi-a facilitat participarea la ceremonia conferirii Ordinului Pleiadei, dîndu-mi-se ocazia să pot oferi acest interviu. Confrăților mei, personalului sanitar aflat sub semnul lui Hipocrate, un tradițional „La mulți ani!”

ION PREDOȘANU

(Va urma)

Legea ne apără, s-o cunoaștem, s-o respectăm

FIICĂ ȘI MAMĂ

Fiica

42 de ani, suplinitoare, mamă a două fete premiate, soție devotată medicului veterinar V.B., al patrulea copil al unei familii normale (cel puțin așa părea până la începutul războiului: o familie normală, sănătoasă și unită).

Încă de la început, fiica se atașează de mamă cu o dragoste neiertătoare. Șocul despărțirii a fost atât de violent încât fine minte totul: iarna cu zăpada murdă de funingine, după plecarea tatii la război, umbrele grele ale norilor deasupra curții cu păsări, vorbele șoptite ale bunicilor, zarva prevestitoare de nenorocire; mama cu fața minjită, cu hainele rupte și murdare de noroi, plecarea rușinoasă.

Dezamăgirea și indignarea față de purtarea mamei dobîndesc treptat tăria urii. O ură la fel de puternică ca și dragostea ce i-o purtase. Ciudat este că tocmai această ură o salvează: inversându-se împotriva mamei, condamnând-o, fiica refuză compromisurile pe care frații ei mai puțin sensibili le acceptă cu remanșarea cu care mai tirziu vor eșua în viață. „Față de frații mei, scrie, mama s-a purtat ca o criminală. Pe unul dintre ei l-a băgat în pușcărie cu bunăștiință îndemnându-l la furt și apoi vinzându-i sculele sustrate de la fabrică. Pe cel mai mare dintre frați l-a tirat după ea prin circumi și l-a părăsit lângă o fîntină de unde nu s-a mai ridicat niciodată. Al treilea frate a fost internat într-un ospiciu din pricina neingrijirii și a alcoolului. Tot la fel s-a purtat și față de tata. După întoarcerea lui din război, mama a făcut tot ce-a putut ca să-l distrugă. De rușine și necaz, tata a dat în patima beției. Nimic n-a impresionat-o pe această femeie decăzută. Cu o dibăcie diabolică a călcat în picioare durere, dragoste, căință urmărind un singur scop: răzbunarea.

De când m-a părăsit fără un cuvînt n-am vrut să mai știu de ea, am fost crescută de o vecină, am urmat apoi o școală de meserii, seralul, facultatea, totul prin forțele mele. N-am avut mamă. Nu m-a crescut, nu m-a educat, nu m-a îngrijit, nu s-a sacrificat nimic pentru creșterea mea, nu s-a interesat de viața mea decît acum citva timp, cînd, bătrînă și bolnavă, fusese părăsită de toți. Nu datoriez nimic mamei mele. Față de un străin în nevoie aș avea mai multă compasiune decît pentru ea, fiindcă numai eu știu cît de vinovată este și cît rău a făcut celor din jur. Sînt căsătorită, am două fete, am viața mea, nu vreau să-mi amintesc ce-a fost. Dar iată că acum, cu aceeași voință diabolică care ne-a distrus tuturor viața, încearcă să reintre în familia mea. Mă amenință cu instanța judecătorească, îmi face șicane, mi-e teamă de memoriile ei perfide și de drumul pe care acestea îl pot apuca. Dorește să-i asigur o pensie, dar aș prefera să mor decît să întretin din banii muncii de mine și de soțul meu o femeie care mi-a nenorocit tatăl, mi-a omorît un frate și le-a distrus viața celorlalți doi...”

Mama

— De ce credeți că m-ar fi trimis cineva?
— V-a trimis fiica mea. Sărăcuța, îmi moștenește firea. E iute și mindră... D-un an m-amenință cu ziarul!
— Are motive?
— Are. Dar la ziar mă dă fiindcă nu vrea să dea bani.
— Dacă are motive să vă dea la ziar, de ce îi pretindeți bani?
— Ca să știe că e fiica mea. De viața mea nu s-a ales nimica. N-am făcut nimica bun. Dacă v-a trimis ea înseamnă că v-a povestit... Dar ei eu i-am dat viață. E singurul lucru bun din viața mea și acum ea nu vrea să mai știe de mine. Nu renunț la ea nici în ruptul capului...
— Dacă nu vă simțiți bine, pot reveni mai tirziu.
— Nu, nu! Stați. Iată, nu mai plîng.
— Dacă știți că asta o scoate din sîrite, de ce o necăjiți mereu cerîndu-i bani?
— Nu v-am spus? Nu vrea să știe de mine decît dacă o amenință că o dau în judecată pentru bani.
— Știu că mai aveți și alți copii.
— Patru. Ea e cea mai mică. Cel mare a murit...
— Cum?
— Scuipa singe. La vreo cinci ani după război, trecuse iarnă, dăduse și iarbă cînd el începu să scuipă singe. Avea ameteți. Cînd se întorcea de la muncă, se culca, nici nu minca și într-o dimineață la cinci a început să horească. Am aprins lampa, patul lui era plin de singe. M-am dus la o vecină, ca să-i cer căruța... Ce să mai zic? — am plecat amîndoi pe jos. Ne-am oprit să ne odihnim lângă o fîntină. Apoi el nu s-a mai putut ridica. Am alergat pînă în satul din apropiere. S-a milostivit de noi un bătrîn. I-a făcut frecție cu rachiu, ca să-i pună în mișcare singele. Apoi i-a dat să bea. S-a înviorat un pic, pe urmă a murit...

— De ce v-ați oprit?
— Cînd am aflat prima oară de moartea bărbatului meu...
— Știam că trăiește.
— Trăiește, dar la o lună după ce a plecat pe front eu am primit veste că ar fi murit... Atunci n-am știut să mă port, deși aveam 32 de ani... Mă credeam leucită, dar după șapte ani, cu moartea în față, m-am purtat la fel, parcă aveam un vâl pe ochi, am bătut restul de țuică și am umblat ca nebuna din sat...
— N-am știut amănuntul privind moartea soțului...
— Da. Nu trecuse o lună... Eu credeam că eram singură de o veșnicie. Patru copii. Soerrii, la care locuiam, erau bolnavi. Nici eu nu știu cum mă descurcam, cum nu știe viața de la jug. Și deodată, trosc: vestea!... Alte femei au fost mai tari, dar nici n-aveau atîtea pe cap... M-au dat afară din casă, după ce mi-au luat copiii, băieții, și i-au trimis la rudele lor. Eu cu fata ne-am mutat la o vecină. Ea era prea mică pentru a fi de ajutor și mi-au lăsat-o. Fata a rămas la vecină și eu am început să mă angajez cu ziua pe unde se mînera... Cînd el s-a întors, eu eram undeva prin Oltenia... M-am întors într-un suflet și cînd m-a văzut, m-a luat la bătaie. Nu m-a iertat niciodată. Mi-a luat fata. N-am mai plecat din sat. Nu puteam să mă obișnuiesc cu gîndul că trăiește. Am crezut c-o să-l atrag dacă-l fac gelos. El a început să bea, apoi s-a înșurat. N-am făcut altceva decît să ne distrugem unul pe altul, fiindcă n-o iubea pe femeia aceea. Am luat băieții la mine. Nu i-am dat la școală ca să-i aibă el tot timpul sub ochi. Să le cunoască ura. Apoi, cel mare a murit. Toți ar fi spus că eu sînt vinovată...

— De ce?
— Erau vremuri grele, dar la noi acasă, ca el să simtă disprețul nostru, o duceam tot într-o petrecere... Tot eu greșeam. Tot eu. Numai eu greșeam, el se înșurase, din prizonierat nu-mi trimisese nici o veste, fusesem dată afară din casă, judecată pentru înstrăinarea copiilor, pentru faptul că nu știusem să-l fac să vină înapoi la mine, crezusem că înfrunt viața asta și rezultatul a fost că mi-am omorît băiatul cel mare de surmenare și mizerie... Pe urmă n-am dorit nimic. Nici să se întoarcă, nici să nu se întoarcă, nici să sufere din cauza noastră, nici să nu sufere... Nici nu mai avea la cine se întoarcă: mă scofilisem, acum n-arăt mult mai rău decît atunci... Mi-era indiferent. Le-am dat voie băieților să meargă la fabrică. Cel mic n-a vrut să mă părăsească. Celălalt însă nu s-a mai întors, pînă ce am aflat că e urmărit pentru furt. Au venit la noi acasă pentru percheziție. I-am tras de limbă ca să află ce căutau și am aflat că era vorba de scule. Le-am spus că băiatul n-are nici o vină, că eu le vindusem. Au trecut prin comună niște șoferi și vindusem sculele acelor șoferi. Proastă cum sînt, am crezut că fac bine. Ei mă iscodeau de minciună și tot spuneau că nu fac bine dacă mint, că nu-l ajut pe băiat astfel, dimpotrivă, dar eu bănuiam că vor să mă păcălească și să mă ademenească să-l las pe băiat singur în belea. Și o tot țineam pe a mea. Abia tirziu am aflat că mă pusesem singură martoră împotriva fiului meu, cînd am auzit că dovada furtului este tocmai faptul că eu recunosc că vindusem sculele. Atunci s-a îmbolnăvit cel mic. S-a tratat de nervi vreo doi ani. Acum stau împreună și nu vor să știe de mine. Lor le-am făcut rău, dar ei, nu. Nu i-am făcut bine, dar nici rău.

— Băieților de ce nu le cereți bani?
— N-au.
— Ce importanță are? Îi faceți să-și aducă aminte că au mamă. Așa cum procedați cu fiica.
— Băieților nu le-am făcut nici un bine că i-am născut. Mi-am distrus mie viața, dar am distrus-o și pe-a lor. Miine, poimîine mor. Dacă am făcut ceva bun în viața asta, numai ea este. Cer să mi se recunoască acest lucru.
— Și o distrugeți cu amenințări și procese...
— Mă iubește. Să știți că fiica mea mă iubește.
— Dar dumneavoastră lubiți pe cineva?
— Tot ce-am făcut numai din iubire am făcut. Cum m-am priceput. N-am suferit eu mai mult decît toți? Fiindcă numai eu am așteptat toată viața. Cînd petreceam așteptam să vină el să mă ia la bătaie și apoi să mă ierte... Toată viața am așteptat ceva și a ieșit altceva...
— Chiar credeți că fiica vă iubește?
— Foarte mult. Dintre toți, ea m-a iubit cel mai mult. A suferit cel mai mult din pricina firii mele, tocmai fiindcă m-a iubit cu adevărat. Dar a trăit în altă lume și asta a făcut-o să-i fie rușine de mama ei. A început să mă urască atunci cînd n-am mai fost cum mă vedea și m-a urît din nou cînd n-am mai fost ca mama-mele pe care a început să le cunoască. Am stat un timp la ea în casă. Îi era rușine cu mine și suferea că-i este rușine de mama ei. Dacă aș fi plecat dintr-o dată ar fi suferit și mai mult și reușirile poate ar fi împins-o spre un gest necugetat, care ar fi dăunat înțele-

gerii din familie. Am preferat să fiu dată afară... Da, da. Am făcut-o să mă dea afară și să creadă că tot ea are dreptate.

— Adică, ce-ați făcut?
— N-a fost deloc simplu. Și n-a fost simplu deoarece trebuia să aleg ceva care să se aune în timp, să nu fie ceva de moment pentru ca apoi tot ei să-i pară rău. M-am gîndit să pun foc casei, apoi tot eu să sting focul. Dar ar fi însemnat o pagubă. M-am gîndit să le dau la fețișe, are două fete, să bea țuică, mi-era frică de urmări și nu voiam să sufere fetițele din cauza noastră... Tot fetele m-au ajutat însă. Pe ele le iubește mai mult decît pe mine și mai mult decît pe soțul ei. Cu ele este din cale-afară de atentă. Limpezește de zece ori o rufă pînă se hotărăște s-o pună la uscat. Așa am început. Spălăm rușele fetelor numai pe jumătate încît ea le mai spăla o dată după mine. Le serveam la masă cu miinile murdare. „Mamă, zicea, fii atentă cum servești”. „Ei, asta-i acum, mă prefăceam, așa am servit o viață întreagă și ați crescut mari. La țară nu moare nimeni din asta. N-o să-mi schimb obiceiurile acum, la bătrînețe”. „La țară e altceva, zicea. Fetele au crescut altfel decît noi”. „Ei, au crescut altfel! Nu sînt toți oamenii!” Începuse să mă urmărească în tot ce făceam ca nu cumva să-i omor fetițele. Și eu dinadins făceam altfel decît îl plăcea ei. Îi era frică să mă mai lase singură cu fetele, așa că atunci cînd mi-a dat de înțeles că ar fi mai bine să plec, am și plecat.

— Și totuși o necăjiți acum?
— N-o necăjesc. Dacă ar fi să-mi trimită bani pe acuns ar face-o. Știu asta. Dar eu nu vreau așa.
— Și asta nu se cheamă c-o necăjiți?
— Nu. Eu mor și ea rămîne, dar nu rămîne bine dacă pînă la vîrsta asta nu și-a lămurit relațiile cu bărbatul ei, iar mă tirziu va fi tot mai greu s-o facă. Fata mea așteaptă ceva așa cum am așteptat și eu. Așteaptă să mor eu, așteaptă să se schimbe bărbat-său, așteaptă să crească fetele mari ca să înțeleagă, așteaptă să se scurgă timpul și scurgerea timpului nu rezolvă nimic, ba le face pe toate și mai incilcite. Vreau să mă recunoască de mamă așa cum sînt ca să aibă propriile ei rădăcini...

— Faptul că s-a adresat revistei împotriva dumneavoastră dovedește că fata se gîndește mai puțin la rădăcinile ei proprii, cît mai ales la șicanele pe care i le faceți.

— Nu cred. Așteaptă ca prin dumnea-voastră să fie lămurit bărbatul ei că trebuie să plătească. Să știți că nu mă înșel. Fiica-mea este singurul lucru bun pe care l-am făcut în viața mea și o cunosc mai bine decît orice altceva. Așteaptă, așteaptă, așteaptă! Și miine, poimîine eu mor. Și ea, altfel poate și cu alte urmări bineînțelese, va repeta viața mea. Eu n-am luptat și n-am scos din mine decît putreziciune. Ea vrea să alunge din viața ei toate stricăciunile din viața mea tot fără luptă, tot fără cuvînt hotărît, tot fără să se opună...

— Ce cărți ați citit?
— Nu știu să citesc.
— De o jumătate de oră trăiesc un sentiment ciudat. Mi se pare că sînt tras pe sfoară. Viața dumneavoastră și felul cum judecați nu se potrivește. Am impresia că îmi spuneți o lecție învățată. Că a scris-o altceva și acum o recitați. Nici măcar nu mai plîngeți.
— Cînd ați venit am fost și eu convinsă că fata mea mă urăște. Că nu mai e nimic de făcut. M-am zăpăcit puțin. Apoi mi-am revenit. Fata mea e singurul lucru care mă interesează și la altceva nu mă gîndesc.
— La băieți, nu?
— Nu.
— De ce?
— Fiindcă nu mai aștept nimic. Încerc să îndrept ce se mai poate îndrepta.

NICOLAE CRISTACHE

Desen de MARIAN AVRAMESCU

Cronica șoselei

2 litri de vin și o halbă de bere

Teșind pe poarta „Întreprinderii de mărîrit și panificație” din Iași la ora terminării schimbului de dimineață, Petru G. s-a adresat celor patru colegi de serviciu pe care îi transporta în autoturismul său „Renault 10 Major”. „De mers acasă e cam devreme, gustarea care am luat-o împreună la 12 a fost destul de substanțială, așa că cea mai bună soluție ar fi să bem un păhărel”. Colegii s-au declarat imediat de acord și grupul s-a îndreptat spre berăria „Bistrița”, nu înainte de a trece pe la un centru de desfacere a vinului vîrșat de unde au cumpărat 5 litri de vin sec. În mai puțin de o oră sticlele respective s-au golit și unul dintre colegi a fost trimis să mai procure 4 litri de vin de la același centru situat în apropiere.

„Ce întîrzie Costică ăsta cu vinul, parcă l-ar fabrica acum?” s-a impacientat la un moment dat unul dintre comenseni. „Ospătar, pînă sosese vinul, dă-ne mătă cite o halbă de bere”.

Soluția s-a dovedit potrivită, deoarece exact în momentul cînd toți terminaseră de sorbit berea, pe ușă a intrat Costică cu cele 4 sticle.

Se făcuse întineric. La un moment dat, unul dintre colegi, pe nume Ștefan, își aduce aminte că este așteptat acasă, de soție, cu care trebuie să plece după cumpărături. „Petrică, tu parcă ești mai treaz și în plus ai mașina aici, nu departe. Du-mă pînă acasă la Holboca. Așa cum sînt, nu mă simt în stare să merg nici măcar pînă în stația de autobuz”. A fost nevoie totuși ca Ștefan să mai repete de citeva ori rugămîntele, pentru ca în cele din urmă Petrică să se lase înduplecat. „Bine, hai să mergem!”

Greutățile au început imediat după ce au reușit, cu dificultate, să iasă de pe ușa berăriei, deoarece cei doi nu se puteau ține pe picioare. Deși pînă la mașină nu erau mai mult de 200 de metri, scurta distanță a fost parcursă în mai bine de jumătate de oră. Zăpada căzută între timp făcea mersul și mai greoi. Cînd cădea Ștefan îl trăgea după dînsul și pe Petrică.

„Ce mă fac că nu se descule nenorocita asta de broască”, se căina Petrică. În realitatea el nu nimerea orificiul, umblind cu cheia tot pe alături.

Cu chiu, cu vai a deschis ușa, s-a instalat la volan, alături de el a luat loc colegul și mașina s-a pus în mișcare pe șoseaua Țuțora spre bariera Tomești.

Dacă cineva ar fi urmărit urmele lăsate pe zăpada drumului de mașina condusă de Petrică, ar fi putut cu ușurință asemăna traiectoria respectivă cu cea a unui schior la o probă de slalom.

Deplasîndu-se în asemenea condiții, șoferul nu observă indicatorul „Trecero pentru pietoni” și nici oamenii care traversau strada în dreptul intrării la Întreprinderea de mătase „Victoria”. El acroasă o fetiță în vîrstă de 6 ani care, ținută de mîna de față ei, tocmai trecea pe partea opusă a străzii.

Ce-i drept, Petrică era bătut bine, dar totuși și-a dat seama că a lovit pe cineva. Ulterior a declarat: „Am simțit un șoc”, volan și o izbîtură pe capotă, dar nu am văzut pe cine am lovit”.

Pilotul își continuă mersul cu și cum nu s-ar fi întîmplat nimic. El întrebă totuși pe ocupantul locului din dreapta: „Măi Fănică, am lovit pe cineva?” Acesta îi dă un răspuns confuz, pe măsura stării de beție avansată în care se afla: „Nu-i nimic, mergi înainte”.

Au ajuns pe șoseaua Iași — Holboca. În fata lor, un autocamion rula cu viteză redusă. Mașina se angajează în depășire, dar nu reusește să-l dubleze, ajungînd în șantul șoselei unde s-a împotmolit în zăpadă. Ștefan iese cu greu din autoturism și ațunge acasă noaptea, tirziu, transportat de o cunoștință, șoferul unei autobuscule care l-a zărit mergînd pe două cărări, chinîndu-se să-și mențină cît de cît direcția printre nămeți.

Șoferul încearcă timp de aproape jumătate de oră să scoată autoturismul din șant, dar în zadar. „Tehnică” precară a pilotului în organismul căruia cei doi litri de vin amestecați cu bere începeau să-și facă tot mai puternic efectul și zăpada care cădea fără încetare, au fost factorii care au determinat nereușita manevrei. Petrică s-a urcat în mașină și, în așteptarea unor iotetice ajutoare, a adormit.

Conducătorul unui autobuz, aparținînd Întreprinderii de transport local Iași, aflat în cursă, trecînd prin locul unde se împotmolise „Renault-ul Major”, a observat masea și capota din față a autoturismului degradate și pe șofer dormind în mașină. El a anunțat imediat miliția și astfel autorul accidentului a fost descoperit.

Între timp, Iuliana-Felicia, în vîrstă de 6 ani, a murit în timp ce era transportată la spital.

Analiza de laborator a relevat 1,85% alcool în singele lui Petre C. În momentul accidentului avea însă 2,2% alcool în singe.

Cazuri de conducere în stare de ebrietate sînt, din păcate, încă destule, dar isprăvi ca aceea a lui Petre C. par însă de necrezut. Să nu poți să te ții pe picioare și să te urci la volan, deplasîndu-te apoi noaptea și pe deasupra în condiții meteo extrem de nefavorabile, reprezintă o culme a inconștienței.

Colonel VICTOR BEDA

„Cea mai mare imoralitate este să practici o profesiune pe care n-o stăpânești”

Acum câțiva ani, când revista „Flacăra” a devenit ceea ce este azi, am propus redactorului-șef un serial polițist mai puțin obișnuit. Particularitatea care-l deosebea net de puzderia de „Colombo” și „Kojak”, de aventurile șerifilor din New York și din alte localități consta nu numai în faptul că „acțiunea” se petrecea la noi, ci și în adevărul ei, până la virgulă și până la punctul final. Așa a apărut în „Flacăra” seria de articole-interviu cu colonelul (azi în rezervă) Dumitru Ceacănica, intitulată „Lupta cu necunoscutul”, pe care „Insemnările unui criminalist”, carte apărută anul trecut în Editura Militară, o include, o continuă și o amplifică substanțial. Beneficiind de caracterul încheiat al oricărei lucrări publicate în volum, deci fără „urmarea în numărul viitor”, „Insemnările” reprezintă înfinat mai mult decât însumarea unor cazuri misterioase elucidate în final, ea se înscrie ca o meditație lucidă asupra justiției, asupra vocației, asupra resurselor intime ale unei profesii adeseori rău înțeleasă de marele public. Iată de ce în articolul de față vom rezista tentației de a rezuma cazuri — oricât de senzaționale, de frapante ar fi ele — ci ne vom strădui să degajăm, pe marginea ei, linii directoare și idei majore care ne privesc pe fiecare dintre noi, sub aspectul lor social-cetățenesc. Dealtfel, lucrarea, tipărită în tiraj relativ restrâns, a dispărut atât de repede și de definitiv din librării (i-a fost scris ofițerului judiciar Dumitru Ceacănica să fie el însuși victima unui „caz de dispariție”, cum se spune în însuși limbajul profesiei sale) încât, în ce ne privește, singura modalitate de a-i propaga genesele ideii este aceea a unui dialog cu autorul, mai exact cu cartea sa, din care vom cita.

— În afara calităților pur profesionale — și ele sînt numeroase — ce primordială calitate se cere unui polițist-justițiar, tovarășe colonel Ceacănica?

— Să fie aproape de oameni. Cel mai bun exemplu pe care noi, criminaliștii, trebuie să-l urmăm ni-l oferă muncitorii din industrie, cei ce-și desfășoară activitatea în fabrici și uzine, acolo unde se întîlnesc cu materia primă, cu procesul de fabricație, cu viața și satisfacțiile lor morale-profesionale. Așadar, dacă obiectul industriei lor e metalul, la prelucrarea căruia participă cu dăruire și pasiune, obiectul

„industriei” noastre nu poate fi decât omul, grija față de om, față de viața și bunurile sale. O cunoaștere cât mai temeinică a faptelor antisociale presupune să fie abandonată, în primul rînd, practica unor care-și consumă timpul de muncă prin birouri, unde se indelețnesc cu diferite evidențe și analize devenind robii unui burocratism excesiv. Doar aflîndu-te mereu în mijlocul colectivității a cărei liniște ești chemat s-o aperi, doar fiind cunoscut și stimat de oameni poți căpăta elanul necesar în lupta pentru apărarea intereselor lor. Așa m-am străduit să acționez și eu. Alții să judece dacă am reușit.

— Acum câțiva ani, când echipa condusă de dumneavoastră a elucidat vestitul caz „Omul cu ciocanul” — seria de crime căroră le căzuseră victime mai multe femei dintr-un oraș de provincie — unii au pretins, așa cum relați în carte, că reușita s-a datorat în mare măsură și norocului. Ajuns, împreună cu ofițerul care va însoți, în strada Arieșului 102, după vizitarea unui bolnav mintal înscris într-un lung tabel pe care-l verificăți, v-ați hotărît să identificați și pe alți bolnavi, care nu figurează în evidențe. Tocmai spuneți insotitorului că nu ar fi exclusă o surpriză, cînd o locatară care tocmai ieșea din bloc v-a informat că la etajul V... Restul a devenit „istorie”. Criminalul odios a fost prins și pedepsit. Era tocmai cel de la etajul V I A fost oare „noroc”? Ce rol ocupă „norocul” într-o profesiune ca a dumneavoastră, ca și în multe altele? La urma urmei, continuînd același raționament, am putea afirma că și Fleming a avut noroc cu eprubeta de Penicillium notatum!

— Revenind la oile noastre, aș propune să înlocuim norocul cu împrejurare favorabilă. Echipa noastră a întîlnit „norocul” ca urmare a unei orientări competente și a căutății consecvente pe o anumită direcție. A ști însă să pui mina pe „noroc” și să nu-l întorci spatele este și aceasta o artă. Unora le este mai la îndemînă să creadă că flerul ar fi un simț nativ de orientare, un dar al naturii. În realitate, flerul are ca element de bază inteligența, care și ea trebuie cultivată. Cine nu s-a format cum se cuvine nu poate identifica „norocul”, chiar dacă i-ar trece pe sub virful nasului: „Omul cu ciocanul” a fost prins de echipa noastră după 18 luni de

muncă și de griji, după mii de ore de căutări, reveniri, evaluări și reevaluări.

Firește, ca în orice activitate umană, și ofițerul judiciar, oricît de temeinic ar stăpîni tainele meseriei, cunoaște și insuccese, și Dumitru Ceacănica o subliniază și el. Totodată, deși își iubește cu pasiune profesiunea, o demiticează, într-un anumit sens, relevîndu-i asperitățile și sacrificiile personale pe care le implică. Colonelul povestește că pe cînd fiica sa Antiona avea trei ani, el, tatăl, pleca atît de des pe teren încît copilul rămăsese cu impresia că omul acela distins care o iubea, o săruta mereu și purta numele de tătîc era, de fapt, un soi de vizitator. Odată, la ușa liftului, pe cînd ofițerul pleca într-o misiune, fetița i-a șoptit: „Să mai vii pe la noi, tătîcule!” Acest episod a părut unora atît de nevrosimil încît a fost considerat pură invenție. Noroc că Antiona poate depune mărturie! Și în acest caz, viața s-a dovedit mult mai bogată decît imaginația. Dealtfel, aceasta este una din ideile preferate ale lui Dumitru Ceacănica.

— De dragul ficțiunii, fără îndoielă palpitantă, adesea este sacrificat adevărul — susține autorul, „Insemnărilor”. Este cu totul incredibil faptul că, de pildă, Colombo se confruntă cu suspectul său, care totdeauna face parte din mediul ambiant al victimei și ca atare este mereu la îndemînă și la dispoziția lui. În asemenea împrejurări, lui Colombo nu-i rămîne decît să-și etaleze inteligența, perspicacitatea și flerul, prin abilitatea dialogurilor purtate cu interlocutorul care, cu consecvență, îi apare în cale în ipostaza de autor al faptelor. În realitate, polițistul întîmpină multiple și diverse dificultăți. În viața de toate zilele ne confruntăm cu o criminalitate eterogenă. Noi nu ne putem alege cazuri după bunul nostru plac, așa cum pot face regizorii ori scriitorii pentru eroul lor polițist. Regizorul adevăraților polițiști este viața de toate zilele, care ne plasează în fața necunoscutului, urmînd să ne confruntăm cu un autor absent de la locul crimei ori din saloanele „afacerii”.

Viața, ce neîntrecut regizor! Se întîlnesc în serialul din „Flacăra” episoade tratate în câteva rînduri care conțin în germen subiecte de roman, de tragicomedie, de tragedie. Ele încă își așteaptă scriitorii. Să rememorăm cîteva dintre ele:

● Operațiunea de la miezul nopții, în perioada de început a puterii populare, cînd bătălia se dădea pe două fronturi, atît pentru stăvîlirea valului de infracțiuni declanșate în anii tulburi de după război, cît și împotriva vechilor cadre polițienesti ostile noi orînduirii. Este vorba de cazul penitenciarului Plătărești, unde deținuții căpătau „bilet de voie” de la director pentru a merge să fure în București și să împartă prada cu el. (Totul s-a descoperit ca urmare a unui banal furt din poșetă într-un tramvai.) Iată cum halucinantă schiță a lui Edgar Allan Poe „Doctorul Catran și Puff”, în care se descrie cum într-un

azil de nebuni medicii schimbă locurile cu bolnavii într-o grotescă răsturnare a valorilor, își găsește, cumva, un straniu echivalent în realitate.

● Trenul hoților. Brigada volantă fuse informată despre data și ora sosirii unui anumit tren din care trebuiau să coboare vreo 25 de hoți de buzunare care se deplasaseră în diverse stațiuni climatice pentru a opera nestîngerii, necunoscuții fiind de poliția locală. În asemenea ocazii ei obișnuiau să se întînească într-un oraș sau altul pentru a sărbători „succesul” și apoi să-și continue drumul spre Capitală, cu prada asupra lor. În tren, un hoț șterpelește de la un „confrate”, spărgător de talie internațională, o valiză plină cu obiecte de valoare, bineînțeles, tot furate. Spărgătorul, indignat, depune la una din stațiile de oprire pe drumul de întoarcere o plingere la poliție...

● Și tot incredibilă, dar reală, este pătania escrocului-judecător, a omului care, profitînd de lipsa de vigență a unor funcționari, ajunge judecător la Iași — bătîndu-l deci la mare distanță pe eroul romanului lui Robert Louis Stevenson „Dr. Jekyll și Mr. Hyde”, devenit atît de faimos încît expresia a intrat în vocabularul curent, desemnînd dedublarea personalității. Cine știe cît timp și-ar mai fi continuat escrocul „activitatea judiciară” în urbea moldoveană, trimițînd hoții la închisoare, dacă nu s-ar fi întîlnit întîmplător într-un magazin cu ofițerul de miliție Adrian Horăscu, vestit pentru uimitoritatea sa memorie a fizionomiilor.

● Sau să amintim de grandilocventul avocat Doru C., apărător în instanță al fratelui său, acuzat de o spargere importantă. Și tocmai el, avocatul, se dovedește în cele din urmă a fi fost coautor și inițiator al furtului!

Acestea și alte întîmplări asemănătoare au fost groțesti, pe alocuri ilare, deși serioase și dăunătoare în fond, ca orice infracțiune. Altele sînt însă dramatice, în special acelea în care sînt implicați psihopați religioși, ca mai sus-mentionatul „Om cu ciocanul”, obsedat de „însărcinarea divină” de a extermina femeile. El purta discuții prealabile și cu Satana, într-un... șifonier, loc preferat de rugăciune și jertfe prin foc. Sau ca alt criminal, Matei M., interesat în cărțile de zodie care-l stimulau la comiterea de omururi, „jertfe pe altarul credinței”.

Dar, cum spuneam la început, nu am urmărit să rezumăm cazuri, ci să evocăm o profesiune de credință, pasiunea justițiară a unui om rămas fidel visului de dreptate și de puritate al copilăriei și care a acționat cu un înalt profesionalism pentru înfăptuirea acestui vis. Profesionalismul în slujba justiției — iată lecția de căpetenie a cărții, îndemnul adresat tinerei generații. „Cea mai mare imoralitate în lumea asta — spune Dumitru Ceacănica, evocînd un faimos dicton aplicabil tuturor meseriilor — este să practici o profesiune pe care n-o stăpînești.”

LIONEL NIȚESCU ■

Flacăra revine

Apele minerale — zece întrebări cu răspuns amînat

I. În ziua de 8 septembrie 1977, sub titlu „Centrala există! Așteptăm măsurile...”, anunțăm cititorii despre înalta hotărîre de stat (Decret prezidențial semnat în ziua de 1 IX 1977) prin care se decidea trecerea integrală a problemelor legate de producerea, transportul și desfășurarea apelor minerale de la întreprinderile județene de industrie locală (afiliate în subordinea consiliilor populare) la Centrala berii, spiritului și amidonului, respectiv în Departamentul industriei alimentare (din M.A.I.A.). Se împlinea astfel un mai vechi deziderat, pentru care revista noastră militase dealtfel încă din 1975, creîndu-se premisele pentru ieșirea apei minerale de sub tutela adesea neputincioasă a unor foruri județene și trecerea ei între preocupările unui organism central, cu puteri de decizie la nivel republican, o dorință exprimată de majoritatea interlocutorilor noștri în articolele și reportajele consacrate temei amintite. La prima acțiune la care reprezentanții centralei au luat parte (o consfățuire organizată în cadrul celui de-al 8-lea Tîrg de mostre de bunuri de consum), tovarășul Gh. Caracaleanu, directorul comercial al centralei, a anunțat cîteva intenții notabile, pe care le-am notat cu plăcere la acea dată. Între acestea: efectuarea unui studiu de prospectare a problemei, cu bătăle pînă în anul 1980!; formarea în cadrul centralei a unor secțoare de cercetare și foraj, de investiții, de producție, de aprovizionare-desfacere; o creștere cu 153 de milioane litri a producției de apă minerală, la nivelul anului 1980, lucru care ar aduce cu sine o sporire cu 7—8 litri a repartiției anuale pe cap de locuitor; îmbunătățiri în domeniul transportului, al imbutellerii, fabricarea de recipiente nerecuperabile (din plastic); diversificarea apelor minerale, prin imbutelierea și așa-ziselor „ape plate”, avînd un conținut mai mic de bioxid de carbon; intensificarea exportului.

II. La 22 martie 1979, „Flacăra” redeschideă dosarul apelor minerale, publicînd sub semnătura lui Ovidiu Ioaniloaia un interviu cu tovarășul Gh. Caracaleanu, director comercial al centralei. Titlul interviului este semnificativ: „După 2 ani de promisiuni și angajamente vioaie, ape-

le minerale curg tot pe apa simbetel!” Întîlnim multe scuze, motivări de tot felul, dar și cîteva noi promisiuni, din care vom nota: intrarea în funcțiune a noi izvoare, cuprinse în planurile de investiții, cum erau Tosorog (Neamț), Negrești (in Oaș), Bilbor (lingă Borsec) și Vatra Dornei; încheierea dificultăților de transport pe calea ferată, dată fiind execuția foarte apropiată a 500 de transconținere izoterme specializate, dintre care primele 10 (executate de Uzina de reparații și construcții de utilaje pentru mecanizarea transporturilor) se aflau pe atunci deja în probe; intensificarea transportului în box-paleti și în navele de poliolenă; introducerea cit de curînd (subinierea ne aparține) a cisternelor de apă minerală și, leat de acestea, a primei stații de imbuteliere aflate la sute de kilometri de izvoare, anume în București; din nou diversificare, dată fiind proporția surprînzătoare dintre sortimentele de bere și cele de apă minerală (101 la 23!) aflate pe piață; măsuri pentru intensificarea exportului s.a.

III. Începînd din ziua de 5 ianuarie am încercat să reluăm firul întrerupt acum aproape un an. Pentru moment, din păcate, acest lucru nu a fost posibil. Lipsseau atît directorul general Berzescu cît și directorul Caracaleanu. Singurul director prezent, cel tehnic, Dumitrescu, s-a dovedit prea ocupat pentru a ne fixa măcar o zi de audiență. Am vorbit cu șeful serviciului desfacere, Olteanu, dar acesta ne-a rugat să revenim luni, intrucît lipsea tovarășa Pitis, responsabilă sectorului de apă minerală. Luni, 12 ianuarie, așa cum ne înțelesesem cu tovarășul Olteanu, am fost pînă la sediul centralei, afiliată în Incinta Fabricii de bere Rahova, dar n-am apucat decît s-o cunoaștem pe Ileana Pitis, 25 de ani, absolventă de A.S.E., secția comerț interior, stagiară încă în producție și ocupîndu-se de aproape un an de zile de „balanța apelor minerale”. Aceasta ne-a spus: „De această problemă s-a ocupat un timp Petruța Sacal, merceolog, dar în urma unor discuții cu tovarășul director a trebuit să plece din întreprindere și mi s-a spus mie să o preiau. La început n-am vrut, fiindcă nu știam absolut nimic despre problema în

speță, dar am fost forțată de împrejurări.” Apoi apare tovarășul Olteanu, șeful serviciului, care ne comunică decizia tovarășului director Berzescu, cum că să nu se mai dea nici o relație pînă ce nu vine tovarășul director Caracaleanu din concediu, adică pe joi sau vineri, dînsul fiind cel mai în măsură etc., etc. „Eu zic, spune tovarășul Olteanu, să revenim mai bine luna viitoare, că știți cum e cu sfîrșitul de săptămînă!”

Drept urmare, aflîndu-ne în imposibilitatea comunicării verbale, recurgem la modalitatea scrisă pentru a formula, pe adresa conducerii Centralei berii, spiritului și amidonului (care controlează peste 75 la sută din producția de ape minerale a țării), următoarele întrebări:

1. La ce concluzii a ajuns studiul de prospectare a problemei...cu bătăle pînă în 1980”, anunțat în septembrie 1977?
2. S-a imbuteliat în anul 1980, așa cum s-a promis, 500 de milioane de litri de apă minerală?
3. Care este situația diversificării apelor minerale; există „ape plate”?
4. Care sînt noile izvoare intrate în funcțiune în ultimii doi ani?
5. Cîte transconținere izoterme transportă în momentul de față apă minerală; ce s-a întîmplat cu cele care se aflau în probe în 1979?
6. Există cisterne pentru apa minerală? Cîte stații de imbuteliere funcționează în afara izvoarelor?
7. Ce s-a întreprins în problema exportului de apă minerală și cu cît a crescut cantitatea de ape exportate?
8. A organizat centrala, din 1978 încoace, vreun simpozion național privitor la situația apelor minerale în țara noastră? (Amintim aici că la cel desfășurat în toamna anului 1978 la Călmănești centrala n-a participat, considerîndu-se jignită pentru că n-a fost inclusă pe lista organizatorilor!)
9. Produce Borsecul 1 milion de litri pe zi, așa cum au existat promisiuni încă din 1976? Dar Biborțeniul?
10. Cînd vom găsi suficientă apă minerală pe piață?

Așteptăm așadar răspunsurile la aceste întrebări din partea factorilor de conducere ai Centralei berii, spiritului și amidonului. Ne oferim, de asemenea, să organizăm o masă rotundă la care să participe toți factorii care pot hotărî o mai bună organizare a problemei apei minerale, alături de conducerea centralei putînd lua parte directorii ai fabricilor de imbuteliere, specialiștii în domeniul transporturilor și în cel al comerțului, geologii, medicii și încă alții, care vor dori să participe la discuții. Așadar, așteptăm...

DUMITRU GRAUR ■

Ce face omul
cînd nu-l vede nimeni

Fă-ți mânuși din cîine...

Mi-a fost dat zilele trecute să asist la o scenă care m-a impresionat mult. Am întîlnit, la un colț de stradă, cel mai obișnuit, aparent, tablou din lume. Un copil și un cățel. Copilul mîngia dragăstos, cum numai un copil știe s-o facă, cu minuța lui mică, potala, care se bucura și se învîrtea în jurul lui dînd din coadă. Totul era obișnuit, fiecare dintre noi vede mii de asemenea momente, cînd, apropiindu-mă de copil, observ că pe față îi curgeau lacrimile giroaie.

— Ce-ai puștiule — l-am întrebat, — te-a bătut cineva?

— Nu m-a bătut nimeni. Pe el, pe cățelul meu l-au lovit niște bădeji.

— Las' că o să-l treacă, am încercat eu să-l consolez. Nu vezi că se joacă, l-a și trecut...

— I-a trecut, pentru că așa-s cîinii, buni, uită repede, dar băiatul care l-a lovit l-a scos un ochi...

— Și nu ai fost la tatăl băiatului? l-am întrebat.

— Ba da.

— Și ce a spus?

— Că asta a fost bafta cățelului. Că și oamenii trăiesc cu un ochi. Și că el nu are ce să facă. Dacă-mi place, bine, dacă nu, să-mi fac mânuși din cățel...

Și puștiul cu lacrimi șiroind pe față a plecat spre casă cu micul și veselul său tovarăș de joacă. Ți se înmuia inima vîzînd această scenă și gîndindu-te ce răi pot fi, cîteodată, unii oameni care mai sînt și părinți, care „cresc”, vorba vine, copii. Cum poate crește, în ce fel, băiatul care a scos ochiul cîinelui și apoi l-a auzit pe tatăl său spunînd „fă-ți mânuși din el”?

Halal tată!

MARIUS POPESCU ■

„SEMTEST”, sau despre o aventură genetică la Balotești

Iarna schematizează totul. Flancată de zăpada albă, șoseaua neagră, printre copacii albi, copacii negri, circula prin decorul bacovian. Ne oprim la marginea Otopenilor, la o instituție care, scriptic, ține de Balotești, ca să fie de-a-ndoaselea, ca la Caracal. Se aud, pe fundalul sonor, mugete de tauri, behăituri de oaie secundate de muzică modernă de aparat de tranzistori purtat la subsuoară de o tovarășică îmbrăcată în alb. Suprarealism în toată regula! Ar mai lipsi o pictură de Dali pe perețele instituției, ca să fie taciturn complet. Și totuși între mugetul de coride și behăitul bucolic virgilian, între bourul din vechile steme și micuța baladelor, în suprarealismul suprapunerilor, aici se face știință exactă, biologie la zecutul ei: Genetică. Genetică pe animale de rasă, până la cea mai strălucită sublimare.

Instituția se cheamă „SEMTEST” și e foarte tânără. Demarând în 1977 și ajungând, în nici măcar un cincinal, la un palmares vestit pe plan național și, în unele articulații, pe plan mondial.

Muncă de creație științifică cu bătaie lungă, „SEMTEST”-ul se ocupă de inobilizarea și creșterea efectivului de animale din țară, în sensul și litera programului prevăzut de Congresul al X-lea al partidului nostru și al celorlalte documente ce-l clarifică și amănunțesc. Conform acestui program, cele mai bune vaci din țară, împerecheate cu cei mai buni tauri indigeni și de peste hotare, — cele mai bune rase de oi, să dea cele mai ridicate producții de lapte, carne, lână, piele, socolindu-se în proces cantitatea și puterea de eliminare a laptelui, grăsimea lui, puterea de reproducere a animalului, subțirimea și flexibilitatea lăinii etc. etc. În proces sînt angrenate sutele de mii de vaci și oi de la I.A.S.-uri, C.A.P.-uri, gospodării particulare. Iar dacă ele nasc un tăuraș sau berbec, ei sînt preluați de „SEMTEST”. Dar să începem cu bovinele. Firește nu orice tăuraș, de la aspectul exterior la sănătate, de la rezistența fizică la puritatea rasei (să nu fie bastard, deși poate fi născut din flori...), de la grupa sanguină trecută în certificatul de origine al animalului, căci nici o vacă nu are voie să pună coarne taurului ei credincios, chiar dacă acesta, cum vom vedea, o fecundează „prin corespondență”, cu material seminal din import.

Tăurașii sînt preluați la vîrsta de două luni și jumătate în ferme speciale unde, până la vîrsta de șase luni, se adaptează noilor condiții, stresului de viață modernă care, după cum se vede, tulbură și sistemul nervos al animalelor cornute, mutate de la sat la oraș... Se elimină tăurașii care dau dovadă de inadaptable apoi, pe parcursul a altor șase luni, împărțiți în grupe de câte o sută de capete sînt testați după sporul și greutatea cistigat într-un regim de alimentare dirijat (ca să nu se îngrase). Ajunși la vîrsta de un an, taurii sînt selecționați de organul superior de control — dar selecția nu se oarește nici aici. După încă trei luni sînt reținuți numai cei care sar peste 1000 grame spor de greutate zilnic și au material seminal, care se pretează la congelare, restul fiind trimiși la montă naturală sau la abator. Spartan regim de selecționare. Reîntoarcerea la iesle sau la cușit pune epilog de tristețe regimului de hotel de lux animalier din fermele de testare.

Vă istorisesc toate aceste etape pentru pitorescul și minucia lor. Căci lată tocmai cînd era să cred că procesul de selecție a selecțiilor s-a terminat, vin alte examene în care se notează capacitatea de repro-

ducție a animalului de prăsilă superioară, ca mascul. Dacă are libidoul bun, material seminal de calitate și congelabil și dacă se pretează la producerea unui minim economic de doze de material seminal (cu acestea se însămînțează în jur de 300 de vaci). Și încă testele nu s-au terminat. După nouă luni, cit ține gestația unei vaci, se cercetează calitatea vițelilor și vițelilor, — tăurașii fiind preluați, în număr de 20 pentru fiecare taur și introduși în Complexele pentru creșterea și îngrășarea tineretului taurin, — cite 80 într-o boxă, cu aceleași furaje, iar dintre cei 80 taurii ai căror fii au realizat cel mai mare spor de creștere în greutate este declarat, în sfîrșit, reușit ca un veritabil campion și folosit în programul de ameliorare. Ascultînd toate aceste norme de selecționare, mă gîndeam că dacă cur, înainte de căsătorie și după, aș fi fost supus etapelor lor chinătoare, fie aș fi rămas burlac convins cu impozit suplimentar pe simbricie, fie mi-aș fi luat lumea în cap și m-aș fi călugărit la „Cernica”.

Vacile eroine, ieșite și ele campioane din labirintul selecțiilor, sînt declarate mame de tauri și crescute într-un regim special în fermele de elită. Tăurașul viitor „al doamnei vaci fiu” cum spune fabulistul, poate fi mindru de mamă, de parcă ea ar fi Cornelia, mama Gracchilor. Mamele vor fi însămînțate artificial cu sperma celui mai bun taur, iar apoi fiicele preluate de „SEMTEST” și cercetate după producția de lapte, timp de 305 de zile cit durează o lactație normală. Chiar dacă însămînțarea este făcută cu un tub de plastic... Dar să nu anticipăm!

Chestiunea asta cu monta artificială îmi amintește mie o intimplare dintr-un sat al Bihorului meu. Acolo, un țăran avea un berbec foarte bărbat, care monta (căci așa se spune științific) toate oile satului. Pînă ce a venit zootehnicianul și le-a montat cu seringă. Atunci, țăranul nostru a scos berbeculele din staul, i-a petrecut o sfoară groasă printre coarne și l-a dus la țaiat, să-l facă pastramă. Nevesta plîngea și încerca să-l oprească. Dar bărbatul a împins-o și i-a strigat din drum: „Berbecul nostru nu mai are trecere! Pară-ți bine că n-ai făcut și tu copii cu seringă!”.

Revenind la cele de mai sus și făcînd socoteala, taurul ajunge deci la cinci ani și jumătate, șase ani, cu testarea făcută după urmași pentru carne și lapte. Dacă este bun pentru ambele producții va fi folosit intensiv, pînă la 9—10 ani cînd iese la pensie, scoțîndu-și înzecit, insușit banii cheltuiți cu el. Costul e de circa 700 000 lei, dar dacă socotim că o doză de material seminal, provenită de la un taur intens ameliorator, costă între 100—120 lei și că un taur dă anual între 15 000—20 000 de doze, ne dăm seama de enormul avantaj economic, la care dacă adăugăm și pe cel al ameliorării producțiilor de carne și lapte din viitorul apropiat și îndepărtat, — munca specialiștilor de la „SEMTEST” își vadește adevăratele carate.

Materialul seminal congelat pleacă de aici în cinci centre frumos constelate pe provincii, acoperind programul de ameliorare din toată țara: Balotești, Iași, Tg. Mureș, Craiova și Timișoara. Anual se produc șase milioane de doze, fiecare centru deservind 550 000—600 000 de vaci. Să mi se impute plictisul cifrelor, dar stînd strîmb și judecînd drept, în monta naturală un taur fecunda cite șaptezeci de vaci sau vițele (deci făcea și atentat la minore!). — în noua alură științifică, 640 de tauri de rasă garantată fericesc 325 000 de vaci, unde se cereau 50 000 tauri hrăniți, adăpostiți, îngrijiți de muncitori plătiți, de zootehnicieni și veterinari, etc. Astfel, în loc de 70 de vaci per taur (de fapt sub taur) acum sînt 5 000 însămînțate artificial. Dacă aș fi profesor de biologie, aș populariza în rîndul tuturor elevilor, încă din clasele mici, aceste spectaculoase succese ale geneticii aplicate pentru ca la rîndu-le, ajunși maturi, să le popularizeze, — iar cei de specialitate, să le practice la scară republicană. Numai așa vom putea asigura hrana viitorului într-o natură, vai!, tot mai restrînsă și mai vitregă.

Dar de unde palmaresul copios și rapid realizat de cercetătorii din laboratoarele Baloteștilor? Din școala românească de științe biologice angrenată cu cuceririle de vîrf ale școlilor din afară, conform politicii deschise a partidului nostru în toate domeniile.

Intrăm într-o clădire anostă, cu două etaje, un fel de cenușareasă pitită sub tutela maiestosoasă a clădirii aeroportului internațional din apropiere. Or, tocmai în această clădire modestă se face genetică.

La început, ca în oricare mare aventură spre necunoscut, a fost un mînunchi de pasionați, de oameni cu minți iscoditoare și inimi mari cit țara. Printre ei, inginerul Mircea Pătrașcu, actualul director al „SEMTEST”-ului, timp de trei luni de zile, unicul încadrat al unei instituții, pentru sceptici, fantomatice. Că sceptici și circotași apar totdeauna cînd e vorba de o faptă mare. Cu el, apoi, umăr la umăr, inginerul Gheorghe Bănică, pe care l-am poreclit „Lordul” pentru ținuta sa severă (și care, din discuții, mi-a stîrnit apetitul pentru acest reportaj), apoi inginerul Anatolie Barcar și doctorul veterinar Lucian Constantinescu. În nucă, aceștia au fost cei patru simburii din care s-au ridicat tulpina și coroana instituției. Există, să notăm, înainte, o formă embrionară de cercetare în reproducție și selecție a animalelor, unde inginerul Mircea Pătrașcu era director tehnic. Nici ceilalți trei nu veneau din neant. Dar au trebuit documentări, cumpărări de animale de rasă pentru reproducție în și din S.U.A., Canada, Noua Zeelandă, Austria, Elveția, Olanda, țările scandinave, de unde s-au adus gene valoroase de la tauri renumiți pentru fecundarea vacilor din rasele românești — în speță „Bălțata românească” de tip Simenthal mixtă, bună pentru carne și lapte, „Brună de Maramureș” de tip Schwyz mixtă pentru carne și lapte și din import, „Holstein-Friză”, adaptabilă în sesurile din sudul și estul țării, bună și ea pentru lapte și carne. Tauri, de fapt, nu am importat ci numai material seminal congelat, — modern, sănătos și fără cheltuieli suplimentare.

Cu indicațiile de mai sus traversăm laboratoarele, umblînd încet ca pe pardoseli de plută, în liniștea propice cercetării. Se face genetică, se caută pe spermatozoizi, pînă la cromozomi. Dacă sînt normali sau au aberații cromozomiale. Sintem printre puținele țări care lucrează genetică animalieră pe cromozomi (Suedia, Franța și noi).

Intrăm într-un laborator de producere a materialului seminal congelat cu tehnologiile și metodele dintre cele mai superioare din lume. Prototip francez cu echipament produs în țară, fără nici o piesă din import. Există aici un sector de producție a echipamentului tehnic, prin autototare și cu brevete de invenții și inovații ale mereu mobilului și iscoditorului creier omenesc. Aurul cenușiu, cum l-ar spune Mircea Malița. În numai trei ani s-a reușit să se exporte material seminal congelat în țările C.A.E.R., iar din 1981, cînd „SEMTEST”-ul va implini ciclul celor cinci ani de selecționare completă, sînt toate șansele lărgirii exportului, avînd

Încă de pe acum cereri din Iran, nezelea etc. Deocamdată se lucrează rios pe gene. Le-am spus cercetătorilor și soțiile noastre lucrează pe gene, și că nu cu microscopul ci cu... rimel să nu ne oprim pe banda rulantă în nara a laboratoarelor total antiseptice unde se lucrează cu igienă de chiruri. Cîteva amănunte de senzație, totuși: materialul seminal, cercetat cu microscopul, adaptat cu 1 minus 1960 în niște containere inoxidabile seamănă, prozaic, cu mașinile de lat rufe. Ridicîndu-se capatul, aburii din frigul cilindrilor ca o ceață pe închise apoi ermetic în containere ciale, ca la un prolog de zbor prin mos, fiolele cu spermă așteaptă în țară.

Aceasta este schema foarte succintă producției de laborator prin care ochii lirici s-au plimbat fără să deslușească prea mult. Genele mele umbreau genele din genetica analizată. Mai apoi de priceperea mea estetică a fost în norama atelierelor de autototare a tutului — întreprindere. Cu beneficii

Bechetul face parte din cele 140 de așezări rurale care, în acest cincinal, vor deveni orașe.

De fapt, în cazul Bechetului, vechi port la Dunăre, jîngă gurile Jiului, e mai corect a spune nu că va deveni, ci că va redeveni oraș. Bechetul a mai avut această investitură, s-a plimbat cu ea, prin istorie, niște ani, purtată ca o strălucitoare eșarfă peste dimia aspră a peisajului și a vîieților sale, pentru ca mai apoi, nu se prea știe cînd și cum, să renunțe la ea sau s-o piardă. Adică se știe cînd Bechetul a fost decretat „oraș” (evenimentul s-a petrecut în 1907, dînd curs unei legi mai vechi, promulgată în 1873), dar nu se prea mai știe cînd investitura s-a destrămat, cînd și-a pierdut și ultima fișie de semnificație, cînd între ea, între această strălucitoare eșarfă, și realitatea asprei dimii pe care voia s-o acopere, s-a declarat, prin nepotrivire de caracter, divorțul. Se pot, desigur, cerceta, pentru luminaarea cazului, niște acte îngăbenite de primărie, dar prin redactările lor birocratice și confuze nu se prea vede mare lucru, nu se prea pot descerne nici chestiunile de importanță și gravitate, de interes vital pentru oamenii locului, nici cele subtile, ascunse, ținînd de strategiile administrative sau de jocul politic al epocii, care au concurat la promulgarea și apoi abolirea unei investituri cu care locul, practic, n-avea de-a face.

C e-a stat de fapt sub această investitură, atunci cînd Bechetul a fost uns cu ea? A stat o întelegeră defectuoasă a conceptului de „urban”? Au stat pretențiile mici pe care, în epocă, le avea România de la orașele ei? Se pare că adevărul este pe undeva pe la mijloc. Bechetul, între „orașele” epocii, nu era cu nimic mai prejos ca multe altele, fiind, economic și demografic, aproape la fel de puternic ca și Corabia ori Calafatul, rivalii săi de pe Dunăre în activitățile portuare și în comerțul cu cereale, sare și vite. Dintr-o monografie ce se păstrează deocamdată în manuscris, alcătuită acum vreo doi ani de doi cărturari ai locului, Paul Bălă și Dumitru Arambașu, aflăm că încă din 1866, deci cu niște ani înainte de ridicarea Bechetului la rang de „oraș”, funcționau aici, pe lingă un port animat și prosper și pe lingă numeroase ateliere (botezate în epocă „fabrici”), o judecătorie de pace, un oficiu telegrafic, ba chiar și o scenă pe care trupa celebrului Theodorini, de la Teatrul Național din Craiova, se producea în același an cu „Don Cezar de Bazan”, în fața unui public suficient de numeros și de iubitor de artă ca să merite ostentala unui turneu.

Atribute „urbane” se accentuează în

timp, aducînd, lingă cheirurile cu sub toate pavilioanele, agenții și toare străine, bănci și industrii, i dirii cosmopolite de bazaruri și de care compun aici, în marginea cîntene, un mic univers exotic, pe bătea „vîntul oceanului”. „Pînă scriu autorii monografiei, portul era socotit ca fiind cel mai frumos Dunărea. În restaurantul său putea mai gustosă bere la «tap», la cea «regală», servită cu caracatițe sau cu țiri bătuti cu greutatea de și fripti pe farfurii, la flacăra al spiritului. Arborii plantați pe marginea se ducea din sat spre port pe Via Appia din Roma. Turcii cu ferău frezatal. Boierii își puneau în furculiță, clienții la frizerul nălul fixat în ramă de bambus. Din ateliere construiesc prima «zburătoare», cu roți pe resoarte, de presa vremii”.

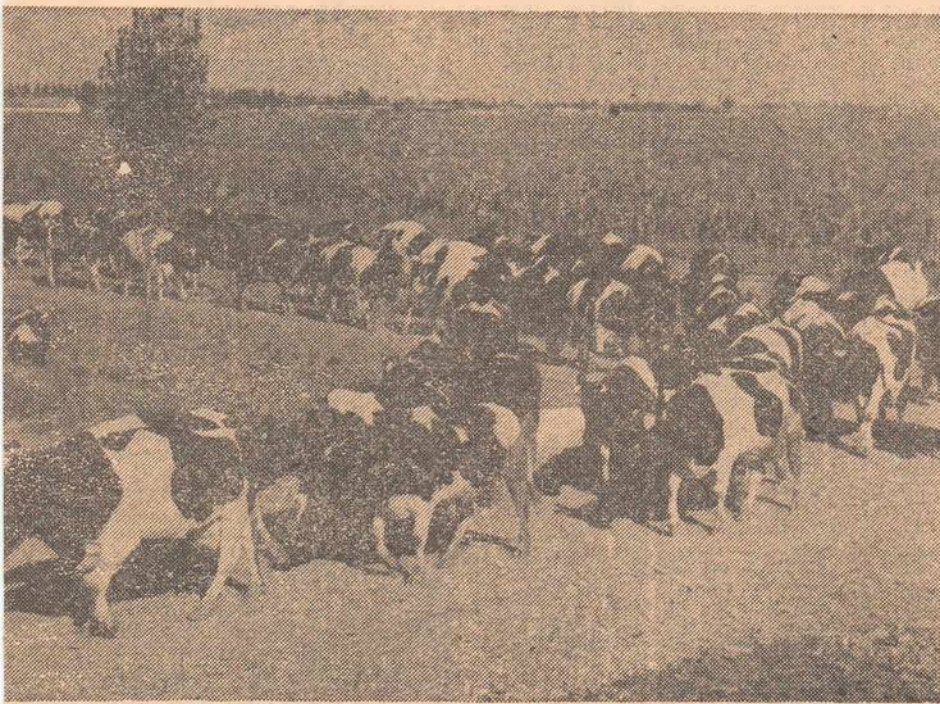
Despre cum trăiau grosul loc hamalii din port, lucrătorii „industriali” mai cu seamă țărani, cei ce (cum alcătuiesc și astăzi) cam trei din populația locului, vorbesc al-

gini, care, sfîșiiind atmosfera „exotice” adresau ochiului direct, fără nici untru. Materialul de construcție a lui”, pînă în timpurile moderne lutul, lutul luat în apă, ames pleavă și lipit pe niule. O catag: 1941 descoperă „existența a 165 de prispe, din care 75 acoperite cu pîmîntul e slab, nisipos, mereu colape; spolierea moșierească e însă de acută ca pretutindeni, drept care zeci și zeci de familii emig Dobrogea, altele (precum în iarna trec Dunărea, noaptea, pe gheață, pripășească sub alte zări. Pelagi ravagii (cinci cazuri încă se ser în 1950!), piinea e socotită drept „dumicat pentru mațe subțiri”, plemn intră-n muzeu abia în 1952. ființă cooperativă agricolă de p

După părerea lui Ion Popescu, primar al Bechetului, ar fi totuși să simplificăm, respingînd total u cu toată precaritatea înfăptuirii Reluarea titlului de „oraș” — pilasat cu alte miini, pe un nou plato — se leagă totuși, printr-o anum de boltă, de celălalt capitel, răr

neficiul major este, desigur, știința genetică de înobilare a raselor de animale dar, nu trebuie neglijat nici leul, finanțele, rămase mereu în atenția economică a „SEMTEST”-ului. Pipetele cu care se însămânțează materialul seminal de reproducere, mobilul tampon, ca de seringă cu care este introdusă în uter, ambalarea lor și alte scule adiacente, odinioară importate pe valută multă, au fost proiectate și sint produse aici, la fața locului în microfabrica instituției. „Director” de fabrică este doctorul Eugen Celan, rudă a poetului Paul Celan în corelație cu alte onomastice poetice: un taur se numește Apollo, un altul, Dumnezeu I, Homer. Numai că nu e orb ca marele poet. Arta este prezentă însă nu numai în nomenclatură ci și în armonia liniilor din musculatură a taurilor parcă trasă de condeiul lui Leonardo Da Vinci. Sau în suprema bărbăție mitologică: Hercule, așa se numește alt taur. Artistică devine oia bleagă, nu numai pendinte de „Miorița străbună”, ci și ca aspect imbelșugat, de monument de lină, bună de dus la parada model ca model de palton de blană gata făcut și purtat cu rivnă.

Dar să revenim la taurii noștri pentru sublinierea unei invenții datorată inginerului Mircea Pătrașcu și botezată cu inițialele vocalice „Mipa”. Aparent, o găselniță simplă de tot dar, aidoma cuiului din fabula lui Tudor Arghezi, invenția e o luare aminte. Ce-a făcut Mircea Pătrașcu? A văzut că taurii, duși imperios la plimbare, zilnic, ca să nu se ingrașe, pot fi plimbați cu știință, fără eforturi și cheltuieli. El a inventat un carusel electronic de plimbare a taurilor. Puși în jug, aliniați ei fac rondul unui șopron acoperit (să nu-i ningă și plouă), telecomandați de un singur om, dintr-un fel de gheretă. Dacă socotim numai doi tauri per om la o simplă plimbare, înmulțind plata lui cu 365 zile (că taurii nu au duminici!), cită economic se face. Dacă mai adăugăm și oboseala taurului „plimbat” cu ținere de coarne, bastoanele pe spinare cind nu se astimpără, — invenția își arată totodată valoarea zootehnică și umanitară.

Totul este ca în regnul omenesc. Taurii au fișă de identitate, de sănătate, plus arborele genealogic de răsunet princiar. De fapt taurii din grajdurile de față (156 de capete în 4 grajduri) descind din tauri ce-

lebrici americani, olandezi și danezi, printre care americanul Paclamar Bootmaker și olandezul Dietrich sint la ora actuală cei mai buni din lume. Urcind pe arborele genealogic al lui Paclamar Bootmaker aflăm, de pildă, că maică-sa, vaca Breezy Hill, a dat în viața ei productivă 1000 kg grăsime pură sau 1150 kg unt în cascadele cu care și-a răsplătit îngrijitorii. De fapt toate fiicele taurilor de la care am importat material seminal dau cu 30—50 kg grăsime pură mai mult față de contemporanele lor, fiice ale altor tauri. Campioana noastră absolută, Dărăbanca, are 4 fii-tauri „prin corespondență” cu americanii Paclamar Bootmaker, Gerry și Rocket Farm și cu danezul Aalborg Ryt. Iată de ce, deci, inginerul Inocențiu Mișu, șeful fermei, ar considera-o cam... libertină de felul ei.

Aceleași rezultate spectaculare ne întinpină din lumea celor trei rase de oi pe care se practică genetică: Merinosul australian, pentru finețea lînii, firul avînd grosimea de numai 20—22 microni, — Corriedale, oia viitorului pentru producția sa mare de lînă și carne, — și Romney Marsch. Ultimele două rase sint importate din Noua Zeelandă. Ele sint crescute și inobilate genetic în rasă curată pentru producerea de berbeci necesari ameliorării efectivelor ovine din țară. Acclimatizat țării noastre și îmbunătățit genetic, tipul de merinos australian depășește producția de lînă din țara de origine: în 1979 s-a obținut 8,100 kg lînă fizică pe cap de oie cu randamentul de 68% după spălare, față de 5,5 kg cu randamentul de 60% cit se obține în Australia.

Vedem, în despărțituri simetrice, rasele de oie dar umblăm încet, să nu le speriem că sint gestante, luna viitoare vor naște. Li se taie coada mieilor, legindu-se un inel de cauciuc la capătul de sus. Lipsită de circulația singelui, coada se usucă și cade. În ureche au capsat numărul matricol, iar în dosare, în dreptul numărului, pedigriul: certificatul de origine și de productivitate al ascendenților. Citeva oi au miel proaspăt fătați, dintre care mielul Vasilică a avut 4,500 kg la naștere. Palmaresul fătărilor, după selecționările și studiile genetice, este concludent: cele mai multe oi fată, în doi ani, cite trei miei în loc de doi, campioana absolută este oia cu numărul matricol 151, care în 5 ani a fătat 16 miei, deci numai fătări duble și triple — și care azi, la venerabila vîrstă de 8 ani și jumătate — normal — a fătat încă trei miei. Din 50 de oi cite am importat, 40 mai fată încă, la aceeași vîrstă venerabilă, ne spune epizootologul șef Lucian Constantinescu. Pas de mai spune cui va că e prost ca oia!

Inginerul Mircea Pătrașcu a încercat o operație de deviere a penisului de berbec pentru sterilizare și i-a pus pe piept un burete cu care să pună ștampila, cind sare, pe spinarea oilor în călduri. Altfel era greu de deplstat care oaie e în călduri sau nu și deci trebuie dusă la montă la cel mai indicat berbec. Tot genetic s-a ajuns la mărirea suprafeței de piele, prin culele neincetate mai multe, ceea ce duce implicat la creșterea cantității de lînă. Procedecele presupun cercetări complexe și de mare finețe, cu mult superioare celor de la cai de rasă, de oildă, unde se caută numai ciștigul în viteză și în forța de tracțiune a animalului, ori aici sint scontate și laptele cu grăsimea și proteinele lui, viteza mulsului, carnea, lînă cu lungime, finețe, suplețe și randamentul după spălare, adaptarea la mediul românesc (acclimatizarea) etc., etc.

Instituția e tină și se cercetează din mers. Nu e timp de pierdut. Avem, desigur, o tradiție în școala zootehnică românească, pe G. K. Constantinescu, Savu Timariu, Ion Fișteag sau acad. N. Teodorescu, creatorul rasei Merinos de Palas, dar genetică a demarat relativ tîrziu și deci trebuie recuperat cit mai repede timpul pierdut. De aici se pleacă adeseori noaptea tîrziu.

În clădirea stereotipă de la marginea șoselei se nasc idei, sint văzute idei cum ar spune Camil Petrescu. Și cresc sentimente de mare răspundere față de țară și partid, în opera noastră de modernizare, de ultramodernizare a tuturor sectoarelor de activitate omenească, cu atît mai mult în cel al hranei și îmbrăcămîntei de mîine. O mîină de oameni, un colectiv unit, armonios, fără nici o umbră de pică sau ambiție personală, fac minuni în sensul înalt, pur și cotidian al cuvîntului. Pentru că minunile devin tot mai mult fapte diverse în ascendența științei ce stă definitiv, substanțial, la temelja cincinalelor învecinate.

AL. ANDRIȚOIU

jos, la începutul veacului. Ce fel de cheie de boltă, ce arhitecti o vor pune?

O pun, ne spune Ion Popescu, în primul rînd ei, cei ai locului. „Orășeni” sau „rurali”, ei sint, ei au fost, ei au rămas aceeași, o investiție ori alta a vîtrei lor nefăcîndu-i mai bun, nici mai rău, făcîndu-i doar să aibă sau să n-aibă un ahome cadru de viață și de civilizație, făcîndu-i doar să aibă sau să n-aibă niște elemente stimulative, declanșatoare de energie, de fapt niște repere sau frontiere în construcția propriului lor univers de muncă, de existență.

Altfel spus, prin ce calitate a muncii și a vieții lor justifică ei „orașul”, ce aduc ei — în replică la ce li se dă — la apropiata întîlnire cu viitorul?

În dimineața albă de Ianuarie, Bechetul se dezvăluie, de pe acum, ca un oraș. Un oraș nu numai virtual, ci și vădit, de necontestat prin pregnanța în peisaj a elementelor citadine. Bechetul are asfalt, electricitate, început de termoficare, început de canalizare, are industrii

sferă a noțiunii de „oraș” să se golească cu totul (chiar dacă „orașul”, pină atunci, fusese mai mult o decizie administrativă, fără acoperirea vieții), s-au străduit deci să aere o idee și s-o repropună istoriei prin fapta lor.

Bechetul are o agricultură puternică, slujită de un S.M.A. modern echipat. Pămîntul, cum spuneam, nu-i strălucit, satul e așezat în inima nisipurilor din sudul Dunării, a „Saharei oltene”, cum i s-a zis, dar această întinsă zonă aridă a fost revitalizată prin mari lucrări de îndiguir, de hidroameliorații, de modelare a dunelor de nisip, într-o perspectivă de facere și refacere a naturii amintind, prin niște ultime consecințe, geneza. Aici, în hotarul Bechetului, e uriașă incintă de sere, laboratoare și cimpuri experimentale a Stațiunii centrale pentru ameliorarea nisipurilor, unica de acest fel din țară, pusă, de un deceniu și jumătate, sub autoritatea unui cunoscut om de știință, prof. dr. ing. Petre Baniță, membru corespondent al Academiei de științe agricole și silvice. Stațiunea a emis tehnologii speciale pentru principalele plante acomodabile pe nisip, acordînd unităților agricole ale zo-

ta. Potrivirea grupelor sanguine dintre două tipuri de muncă și de existență, dintre două culturi, se refuză transfuziilor inabile sau, ca în cazul vechii „investiții citadine” a locului, devine inoperantă. Face ca una din grupe să se usuce și să moară.

Orașul care va fi, în curînd, Bechetul va fi și un oraș al pînii, o vatră fierbinte a grîului, o capitală dunăreană a porumbului, dar va fi, în egală măsură, și un centru industrial, guvernînd ca atare viața acestui loc și a așezărilor care gravitează în jurul lui. Industrie, de fapt, există de pe acum, există un „I.C.I.L.”, o modernă întreprindere care prelucrează zilnic circa 20000 litri de lapte. Nicolae Glăvan, responsabilul întreprinderii, o visează extinsă la proporțiile unui combinat. Visul lui se întemeiază pe experiența „ciobanilor” în halate albe (da, mulți din acești lucrători, cind au fost „civilii”, adică înainte de a îmbrăca halatul candid, erau ciobani) și pe calitatea produselor, unanim prețuite.

S-a afirmat, în anii din urmă, și mica industrie, care ocupă peste 200 de meșteri,

bă prin filele sale cifre de trafic care-și caută zadarnic corespondențe contemporane. Într-un singur an, 1935, în portul Bechetului au intrat 286 de nave, din care 36 sub pavilioane străine, transportînd sute de pasageri și zeci de mii de tone de mărfuri. Azi intră și ies, cind și cînd, doar niște șalande cu piatră și cu balast, Dunărea cu vasele ei trecînd pe lîngă schela Bechetului, cîndva atît de prosperă, de animată, cu nepăsarea unui transoceanic pe lîngă un tîrm necunoscut. Și e păcat, adaugă Ion Popescu, fiindcă apa e ieftină, iar camioanele care fac drumul Craiovei dus și întors, cărăușînd cereale, îngrășăminte chimice și alte mărfuri, costă scump.

Și fiindcă sintem la capitolul visuri, să-l dăm în vileag și pe cel al directorului spitalului, dr. Mihai Bulacu, fiu distins al Bechetului, cu două doctorate în buzunar, nedezlipit de ani mulți de la postul de veghe al unui așezămînt care s-a dezvoltat masiv (de la 15 paturi în 1959, la aproape 250!), dar nu chiar în ritmul visat de doctor. Visul lui Mihai Bulacu: darea în funcțiune a noii secții de chirurgie, care e gata, inezestrată cu toată aparatura, în valoare de milioane, dar care din 1979 stă sub lacăt. Aceasta, în virtutea unui principiu, cel puțin straniu, conform căruia o astfel de secție nu poate fi decît apanajul unui centru urban. Și cum Bechetul nu-i încă...

Visuri, frămîntări, inițiative, proiecte, preocupări pe multiple planuri, nescăpîndu-le nimic din ceea ce ar putea folosi vieții obșștii, înaintării ei. Un spirit de muncă și de creație deosebit de activ, de ager, s-a afirmat aici încă din vremea barcazurilor cu pinze, infiripînd în juru-i o centură de bresle harnice, un centru de faimă, a cărui memorie nu s-a pierdut. Vîntul ce suflă astăzi în pinzele locului are și-n ce sufla, are și ce mișca, neintîlnînd, ca în alte locuri, împotrivirea sau inerția, ci minți și mîini care știu să-l ajute.

De pe solul unor astfel de cuceriri, argumentele „civilizației citadine” a Bechetului cresc ca niște coloane ce susțin cu temelnicie edificiul de mîine al așezării. Vor mai trebui lustruite niște arcade, vor mai trebui completate chiar niște temelii, ceea ce nu e deloc ușor. Important este însă că oamenii înșiși, cu mîinile lor, se pregătesc să facă tot ce mai e de făcut.

ILIE PURCARU

net — port de cîmpie

noi, are aer modern, are rigoare arhitectonică, are și poezie, are blocuri de locuințe, dar și frumoase clădiri bătrîne, colorate, parfumate, romantice, înrămate în largi grădini, are scuaruri și parcuri trasate cu rigla, are o vastă rețea de învățămînt, o stufoasă rețea de magazine și de servicii, are un cîmin cultural de proporții unui ateneu, un muzeu istoric-etnografic celebru în zonă, un spital cu 245 de paturi, baze sportive, o serie de proiecte urbanistic-edilitare în fază de șantiere (noi apartamente în blocuri, un hotel cu restaurant etc., prevăzute pentru 1981), are, crescute într-un scurt rîstimp, o serie de întemeieri urbane, de nevisat în „orașul” de ieri. Această nouă înfățișare și, implicit, calitate a vieții locului sint, înainte de toate, opera statului, rezultată dintr-un mare efort material, economic, tehnic, financiar, deci o operă „din afară”, cu putere modelatoare răsfîrîntă egal asupra tuturor așezărilor românești. Dar ei, cei ai locului, beneficiarii ai acestui efort, ei ce fac pentru vatra lor, pentru viața lor? Au făcut și fac foarte multe. Încă din anii de început ai transformării Bechetului, s-au străduit să mențină, în istoria lor, un sens, s-au străduit să nu lase ca vechea

nei (inclusiv celor ale Bechetului) o asistență tehnică de cea mai înaltă eficiență. Cei ai locului au primit-o cu interes și cu speranță, inhămîndu-se, toți, la aplicarea ei. Toți, adică nu numai țărani rămași „țărani” (ce și aici, ca pretutindeni, sint astăzi mai puțini ca altădată), ci și naveștiții, și lucrătorii industriilor locului, și slujbașii instituțiilor din comună. Ștacheta recoltelor a săltat spre recorduri, inclusiv în planul zootehniei. Este vorba, în realitate, în planul zootehnic al locului, despre o agrotehnică aplicată plenar, despre o chimizare atentă, despre o riguroasă selecție de răsaduri și plante, dar este vorba și despre agrotehnică anticomodității, despre chimizarea ambiției, despre selecția de răsaduri a noului.

Ei, acești oameni ai Bechetului, vin deci la scaunul orașului cu o conștiință a muncii, cu o strictețe a disciplinei ei, cu o sete a noului, care-i alinază muncitorilor din orașe, travaliului lor, disciplinei lor. Ei, deci, sint pregătiți pentru noul statut — și pentru noile exigențe de muncă, de viață și de creație — care-i așteap-

specialiști în tîmplărie, dogărie, zidărie, dar avînd în degete, pe lîngă obișnuința materiilor dure, și niște științe mai subtile, cu care țes covoaie și scoarțe pentru export. Sint prevăzute și alte industrii, printre care o secție a Combinatului chimic Craiova, o fabrică de gheață etc. Primarul Ion Popescu visează și o industrie piscicolă, care să valorifice o avuție ce se cam duce... pe apă. Așa cum Alexandru Bărăgan, comandantul portului, care în cînstea noastră și-a îmbrăcat uniforma de gală, visează ca uniforma aceasta să se justifice printr-o activitate mai mult decît decorativă, oricum mai amplă. El visează ca portul, străvechul port, să vehiculeze mai mult decît niște tone de piatră și de balast, care inseamnă prea puțin, nu numai în raport cu tradiția, dar și cu posibilitățile practice de traficare a mărfurilor. Cheul amenajat al Bechetului are 780 de metri, e mai lung decît cel al Calafatului (680 m) sau al Corabiei (500 m). Cartea masivă, legată în scoarțe grele, a căpitaniei portului, înființată în 1865, plim-

Consiliul popular al județului Sibiu. La vremea cumpărării apartamentului (1971), familia petentului **Rad Aurel** se compunea din 3 persoane, astăzi fiind 7 persoane (soț, soție, 5 copii). În urma recente modificări a Legii 4/1973 — art. 20 — poate acum să-și vândă apartamentul, să se înscrie prin O.J.C.V.L. pentru contractarea unei locuințe încăpătoare, iar suma obținută din vânzare să constituie avans la noua locuință. Față de cele de mai sus rezultă că plingerea a fost întemeiată și poate fi soluționată favorabil.

Sintem un detașament de pionieri care și-a fixat printre preocupările sale căutarea unor noi surse de bogății naturale. Credem că strădaniile noastre nu au fost zadarnice, deoarece în luna noiembrie am descoperit, în locul numit **Costiș**, bucăți de cărbune care, după caracteristicile ce le prezintă, pare să fie cărbune superior. Vremea rea nu ne-a îngăduit să ne continuăm cercetările în această direcție, dar vrem să atragem atenția celor în drept asupra acestui eventual zăcămint carbonifer. (Elev **Simion Ersen**, comandantul detașamentului de pionieri, cl. a VIII-a, Școala generală Arhînd, județul Bistrița-Năsăud)

În fiecare zi, vreo 200 de națiviști se urcău în autobuzele I.T.A. din stația suplimentară din Cartierul Dărmănești al municipiului Piatra Neamț, ceea ce era bine și toată lumea mulțumită. Dar într-o zi stația a fost mutată în plin cîmp, spre nemulțumirea noastră, a tuturor, continuând scrisoarea semnată de mai mulți oameni ai muncii de la întreprinderea de în și cinșă Neamț, cu sediul în Căciulești, la 16 km de municipiu. Expresia acestei nemulțumiri apărută în ziarul local a dus la o nouă măsură, care ar fi de ris dacă nu ar fi de plins. Cineva s-a gândit să rezolve problema... desființînd stația cu totul. Acum ce ne facem?

Sintem un grup de muncitori de la **Electromagnetica**, Secția matrișerie, care aveam la atelierul nostru (40 oameni) un singur abonament la **Flacăra**, din cele 4 ale secției (400 persoane). Era puțin, dar era. Pe 1981 abonamentele secției au fost reduse la 3, iar la tragerea la sorți noi am avut ghinion-Ghinion cu care nu avem de gînd să ne resemnăm, de aceea îi rugăm pe această cale pe tovarășii de la difuzarea presel să ne redca abonamentul la **Flacăra**!

Într-o dimineață, eleva **Barbu Florentina** se îndreptă cu autobuzul 74 spre Liceul industrial **George Coșbuc**. În același autobuz călătorea spre locul lui de muncă, la Casa de copii școlari nr. 3, profesorul **Gheorghe Petrescu**. La un moment dat mașina a fost ciocnită de un alt autobuz. Profesorul a avut prezența de spirit să o tragă la timp pe elevă din dreptul ușii, salvîndu-i viața, în schimb a fost el rănit grav. Din fericire, îngrijirile prompte și competente acordate la Spitalul municipal l-au salvat și pe el. În prima zi de vizită, la căpătîiul patului de spital al profesorului **Gh. Petrescu** au apărut flori udate de lacrimile de recunoștință ale Florentinei. (Prof. **Gleb Statnic**, directorul Casei de copii școlari nr. 3 București)

Subsemnatul **Constantin Edulescu**, domiciliat în str. Făurei 1, bl. P 11, ap. 156, sector 1, am făcut la 9. 8. 1980 precomandă pentru o garnitură de mobilă tip **Crinul**, termenul de livrare fiind în septembrie. Dar livrarea a fost întîrziată cu 3 luni, ceea ce mă face să mă întreb cum își poate îndeplini planul de producție I.M. Rădăuți, fără a livra marfa. După cite știu, la fel merg lucrurile cu garnitura Stejarul de la aceeași fabrică. Ațiția oameni plătesc mil de lei avans și primesc în schimb amînari după amînari.

Comitetul municipal Birlad al P.C.R. Din verificările efectuate s-a constatat că sesizarea trimisă la **Flacăra** de **Liga Cezar** corespunde realității. În prezent el este înscris la cursul de calificare la locul de mun-

că, pentru meseria de reglor, în întreprinderea de vigoie **Birlad**, cu o indemnizație lunară de 400 lei.

M.E.I. — Direcția personal și învățămînt. Organele de partid și de stat ale județului Iași au hotărît să se ia măsuri eficiente pentru îmbunătățirea în permanență a calității activității instructiv-educative. Cum unele carențe s-au datorat în anii anteriori unor detașări ce au dus la fluctuații de cadre, pe posturile rămase libere fiind încadrați suplinitori necalificați, în acest an școlar nu s-au mai aprobat detașări în alte județe și nici în interiorul județului de la o unitate școlară la alta, cu excepția celor stabilite de art. 33 din Legea 6/1969. În consecință, nici cererea tovarășei **Chiriac Elena** nu a putut fi aprobată.

D.P.M.O.S. Botoșani, ca răspuns la scrisoarea adresată redacției de tovarășa **Oghincuc Maria** din Albești. Petenta a fost 22 ani contabilă la C.A.P. și 2 ani gestionară la magazinul alimentar din Albești, dar din ambele locuri i s-a desfăcut contractul de muncă pentru consum excesiv de alcool și comportare necuviincioasă față de colegi și public. Pentru rezolvarea situației s-a luat legătura cu primarul comunei și conducerea Cooperativei de consum, care a acceptat reparțizarea sus-numitei pe postul de vânzător bufet. (N. R. Uimătoare soluție!?! Dacă e corectă prima frază, a doua este de neînțeles; și viceversa.)

Sint **Ion Tămîrș**, miner la Motru, domiciliat în satul Costeni, comuna Tismana, județul Gorj. Dorește să aște toată lumea despre minutul om și medic, dr. **Petre Ciuvăț**, de la Spitalul clinic **Panduri** din București, care, aflat în concediu la Costeni, a răspuns apelului meu, acordînd asistență medicală de urgență soției mele și apoi tot el a transportat-o, cu mașina lui, fără a pierde un minut, la Spitalul din Bala de Aramă. Am încercat să-i plătesc în vreun fel, măcar costul transportului, dar el m-a refuzat, explicînd că un medic nu poate specula ne-căzurile oamenilor.

Iată cum arăta în vara anului trecut o năzdrăvănie din parcul de distracție al copiilor bucureșteni. Va mai „distra” vampirul **SPUK** și în 1981 miile de copii veniți în vizită? (**Valentin Geera**, București).

Vreau să mulțumesc Centralei de transporturi auto pentru felul în care a dat curs sesizării mele adresate prin intermediul revistei **Flacăra**. Delegatul C.T.A., însoțit de organe ale I.T.A. Gorj, s-a deplasat pînă la Școala generală **Teleşti** pentru a discuta și cu mine. M-am declarat de acord cu sancțiunea aplicată șoferului respectiv: reducerea retribuției cu 2 trepte pe timp de o lună, cu precizarea că în cazul repetării unor asemenea manifestări de lipsă de respect față de pasageri să fie scos de la transportul de călători. (**Paulița Cornoiu** din **Teleşti-Gorj**).

Aflîndu-mă astă-toamnă în concediu la **Lugoș**, am cumpărat într-o zi niște roșii de la aprozar, ne scrie **Ana Niță** din Sibiu. Observînd că gestionarul **Păuna Dumitru** vinde cu suprapreț, am anunțat miliția. Hoțul prins asupra faptului a fost „pedepsit” cu diminuarea retribuției pe luna octombrie cu 5%. Deși, cum am aflat ulterior chiar de la conducerea **CLF Lugoș**, furtisagul reclamat de mine nu era un accident în cariera de gestionar a individului. Mă întreb atunci, cine crede că asemenea măsuri pot descuraja necinstea?

Comitetul Județean Brașov al U.T.C. Formîndu-se un colectiv pentru cercetarea scrisorii trimise la redacție de tînărul **Szantó Bela**, membrii acestuia au analizat la fața locului problema, constatînd că sesizarea este reală și întemeiată. S-a luat legătura cu factorii de răspundere ai C.P.M. Brașov și s-a repartizat o garsonieră tatălui petentului (divorțat), iar acesta s-a și mutat. Astfel tînărul **S. B.** a rămas împreună cu mama lui în locuința din str. **Lungă 139** (2 camere și dependințe), avînd condiții normale de viață și învățură.

I.T.A. Caraș-Severin. Ca urmare a notei critice apărute în **Flacăra** la 11 decembrie 1980, vă informăm că verificarea sesizării a arătat că ea este întemeiată. Șoferul **Stana Ion** a fost sancționat disciplinar cu retragerea a două trepte din retribuție pe timp de 3 luni, în conformitate cu prevederile Statutului disciplinar al lucrătorilor din transporturi.

Comitetul orașenesc Aiud al P.C.R. Constatînd că sesizarea tovarășului **Gilea Ioan**, încadrat la oficiul **PTTR**, este întemeiată, a fost soluționată favorabil. I-a fost astfel repartizată o garsonieră de 2 locuri în blocul de nefamilisti nr. 2, pentru petent și fratele acestuia, muncitor la întreprinderea metalurgică din localitate.

Comitetul orașenesc Hașeg al P.C.R. Comitetul executiv al C.P.O. a fost receptiv la cererile îndreptățite ale pensionarei **Ciunda Cornelia**. Astfel, în luna august i s-a acordat un ajutor de 500 lei, urmînd ca din fondurile disponibile în trimestrul IV să i se acorde un nou ajutor bănesc. Instalațiile de încălzire au fost verificate și le-au fost aduse îmbunătățiri, fapt confirmat și de petentă, intrucît la probe a avut căldură bună. Terenul de joacă, amplasat provizoriu în acel loc, urmează să fie mutat în altă zonă pînă la sfîrșitul lunii decembrie, rezolvîndu-se în acest fel problema ridicată.

DPMOS Mureș. Vă facem cunoscut că, în urma completării cu toate actele necesare, dosarul de pensionare al tovarășului **Munteanu Teofil** din Crit, județul Brașov, a fost înaintat Ministerului Muncii și i s-a aprobat înscrierea la pensie de invaliditate (accident de muncă) cu începere de la 1 martie 1979. Urmează deci a i se achita drepturile bănești cuvenite pentru perioada 1.3.79—1.7.80, conform deciziei nr. 61475 a Comisiei județene de pensii Mureș.

Procuratura Generală. Din examinarea actelor și lucrărilor de la dosar rezultă că nu sînt întemeiate susținerile din scrisoarea tovarășului **Ardeleanu Alexandru** din Tg. Mureș. Motivele de revizuire invocate către C.A.P. **Sardu Nirajului** s-au dovedit a fi întemeiate; așărarea intereselor unității cooperatiste s-a făcut cu rea-credință (la primul proces, cîștigat în 1974 de A. A. — n.r.) atît de către președintele C.A.P., fratele lui A. A., cit și de către respectivul juriconsult, care ulterior a fost înlăturat din serviciu pentru abateri de la etica profesională. În consecință, nu s-a declarat recurs extraordinar.

I.D.E.B. — Serviciul financiar, prețuri, analize economice, C.F.I. Ca răspuns la sesizarea abonatului **Adrian Victor** din Șos. **Pantelimon 352**, vă facem cunoscut următoarele: Un delegat al I.D.E.B. s-a deplasat la domiciliul abonatului, a dat explicațiile necesare, astfel că problema a fost rezolvată. Abonatul nu mai solicită răspuns. (N.R. **Flacăra** însă solicită răspuns, iar I.D.E.B. este datoare să ni-l trimită.)

Cooperativa mobilă și tapiterie Cluj-Napoca, referitor la materialul critic apărut în nr. 51, din 18 decembrie 1980. **Oprea Liviu** (ofiter de serviciu în ziua respectivă) și paznicul **Kelemen Andrei** au fost sancționați cu diminuarea retribuției cu 10% pe timp de o lună. Materialul a fost prelucrat cu toate persoanele care sînt numite ofiteri de serviciu și cu paznicii cooperativei. Totodată, s-au prelucrat **Legea**

23/1971 și **H.C.M. 19/1972**, privind apărarea secretului de stat. Mai menționăm că repetatele controale ale organelor municipale de pază și ordine nu au constatat nereguli de acest fel, deci cele semnalate de revista dv. pot fi socotite un accident, care nu se va mai repeta datorită măsurilor luate. Vă mulțumim pentru ajutor.

I.V.C.P.T. Ifrov. Ca urmare a scrisorii trimise nouă spre rezolvare, s-a revenit asupra măsurii de desfacere a contractului de muncă și, la cererea tovarășului **Dobre Constantin**, i s-a acordat acestuia transferul la Direcția regională C.F.R.

Ministerul Comerțului Interior. Am intervenit și noi la I.F. Găești să trimită un specialist la fața locului pentru a pune în stare de funcționare frigiderul cumpărat de tovarășul **Apostol Mihail** din comuna **Axente Sever**, județul Sibiu. În cazul că mai întîmpină greutăți, îi sugerăm să ia legătura direct la Găești, telefon 927—10086, cu **Tavsanca Ion**, care a primit indicații în acest sens.

Ministerul Muncii — D.O.C.S.P.I.L.M.C.E., ca răspuns la o întrebare adresată de **Volnea Dumitru** din Brăila. Graficele de lucru pentru personalul muncitor care lucrează în tură continuă, avînd repausul săptămînal în altă zi decît duminica, se întocmesc în așa fel încît, conform art. 124 din Codul Muncii, fiecărui om al muncii să i se asigure cel puțin o dată la 2 luni ziua de repaus săptămînal duminică.

Consiliul popular al municipiului Ploiești. Cazul a fost soluționat favorabil deoarece, conform comunicării nr. 32252/15.11.1980, tovarășei **Dănescu Maria** i s-a repartizat apartamentul 36, cu 2 camere și dependințe, în blocul 127 Ploiești-Vest, unde urmează să se mute.

I.C.R.A.L. Cotroceni, referitor la scrisoarea adresată **Flacării** de tovarășa **Profescu Maria**, a cărei locuință, pe care o deținea prin contract de închiriere în **Splaiul Independenței 59**, a fost distrusă de incendiu în anul 1980. Pentru reglementarea situației, întreprinderea noastră a solicitat Consiliului popular al sectorului 5 al Capitalei atribuirea spațiului pe care sunumita îl ocupa fără forme legale în str. **Izvor 36**.

Comitetul orașenesc Vulcan al P.C.R. Din cercetările efectuate rezultă că este întemeiată cererea tovarășului **Drăgoi Marin** de a fi sprijinit în vederea obținerii unei locuințe corespunzătoare pentru familia lui (3 copii). A fost trecut pe tabelul de priorități la poziția 2, la sectorul VII din cadrul I.M. Vulcan. Deci, va primi unul din primele apartamente cu 3 camere din cota ce revine întreprinderii în anul 1981.

Departamentul Căilor Ferate, urmare articolului apărut în numărul 48/1327 al revistei **Flacăra**. Neîncălzirea respectivelor vagoane de călători din componerea trenului 5006, la 1 noiembrie 1980, s-a datorat lipsei bateriilor de acumulare electrice. În cursul anului ce s-a încheiat am întîmpinat mari greutăți în acest domeniu, fiind vorba de o aprovizionare în cea mai mare parte din import. Însă începînd cu 15 decembrie 1980 sînt asigurate acumulatele electrice necesare încălzirii și iluminării pentru toate vagoanele din trenurile de călători (subl. red.).

Pagină realizată de **MIRCEA FODOREANU**

Poșta redacției

ADMINISTRATIV

Geta Duță — București: Dv. v-ați transferat la cerere. În acest caz se pierde vechimea neîntreruptă în aceeași unitate

● **Ilie Dervisan** — comuna **Năsturelu** (Teleorman): În situația dv. vechimea în muncă va fi calculată în raport cu retribuția medie realizată. Retribuirea se va face pe bază de cotă procentuală în raport de planul ce îl aveți repartizat pe unitate

● **Romulus Antonescu** — București: Reținerea contribuției de 2% din retribuție se bazează pe principiul mutualității și se aplică tuturor persoanelor încadrate în muncă, inclusiv pensionarilor care își continuă activitatea

● **Viorel Balea** — Timișoara: S-au făcut demersuri de către D.P.M.O.S. Alba la Comisia centrală de pensii în vederea unei aprobări de a vă repune în drepturi prin trecerea în gradul II de invaliditate

● **Ioan Rădulescu** — București: Stabilirea persoanelor care beneficiază de grupele I sau II de muncă este făcută de către unitate, în raport de condițiile concrete de muncă existente în cadrul unității

● **Nechifor Gurian** — București, ș.a.: Vă puteți adresa doctorului **Florea Dinu** pe adresa: Bd. Culturii nr. 27, Cimpina

MARGA NEDELEA

INVĂȚĂMÎNT

Gica Fîruța — Săcuța, Dolj: Transferarea cadrelor didactice de la o unitate de învățămînt la alta se poate face, prin concurs, numai în perioada legală, pe posturile publicate vacante sau pe cele care devin vacante în cadrul operațiilor de transferare

● **Alexandru C. Ivanoaie** — Timișoara: Broșura „Admiterea în învățămîntul superior” conține absolut toate datele care vă interesează; repetăm, M.E.I. ne-a comunicat că ea va apărea în timp util

● **Paulina Resetar** — Tarna Mare, jud. Satu Mare: Potrivit reglementărilor în vigoare, nu se aprobă reexaminări pentru elevii din licee

● **Paul Damian** — Craiova: Actele de studii obținute în străinătate sînt valabile numai după echivalarea lor de către Ministerul Educației și Învățămîntului cu acte de studii eliberate de unitățile de învățămînt din țară

● **Doinița C. Bejanu** — Arad: Adresați-vă direct Consiliului Culturii și Educației Socialiste

● **Rudolf Anatol** — Sibiu: Nu dispunem de date noi referitoare la introducerea în licee a predării istoriei cinematografiei.

HORIA PATRAȘCU

SOCIAL

Elena Luca — Galați: Fiecare parte va face dovada cuantumului contribuției care nu constă numai în bani

● **Croitoru Ioana** — Calafat: Numai prin hotărîre judecătorească

● **Seremet Adam** — Brașov: Hotărîtoare rămîne schița inițială, planul apartamentului

● **Badea Constantin** — Prahova: Nu mai înainte ca Tribunalul Suprem să se pronunțe

● **Aurelia Gheorghe** — București: Vă adresăm la circa de miliție de care aparține strada **Avrig**

● **Colectiv de muncitori** — A.E.I. **Racovița**: Vă mulțumim; cazul este dezbătut simultan în două procese; vom reveni

● **Șirag Ecaterina** — Timiș: Procedura nu mai este în vigoare

● **Tilică Varga** — Aiud: Eroarea este reală; instanța însă nu a ținut seama; adresa întreprinderii (fila 18)

● **Boroș Virgil** — Mureș: Am revenit în numărul 42/1980

● **Priscă Eleonora** — Hunedoara: Nu putem anticipa hotărîrea judecătorească

● **Sandu Ionel** — București: Huliganii au fost arestați; veți fi chemat pentru declarație.

NICOLAE CRISTACHE

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

„Istorie
făurește
fiecare
dintre noi”

Ion Brad s-a născut la 8 noiembrie 1929 în satul Pânade din fostul județ Tirnava Mică. Urmează liceul la Blaj. Absolvent al Facultății de filologie a Universității „Victor Babeș” din Cluj. Lucrează ca secretar al Filialei din Cluj a Uniunii scriitorilor, apoi ca activist cultural al C.C. al U.T.C. În 1956 este numit redactor-șef al revistei pentru copii Cravata Roșie. În 1968 este numit vicepreședinte al Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă. În 1974, la Congresul al XI-lea este ales membru al C.C. al P.C.R. În prezent este ambasador al României în Grecia. Bibliografie selectivă: Cu sufletul deschis (1954), Cîntecele pămîntului natal (1956), Cu timpul meu (1958), Descoperirea familiei (1964), Fintini și stele (1965), Ecce tempus (1968), Orga de mestecenii (1970), Zăpezile de-acasă (1972), Ultimul drum (1975), Transilvane cetăți fără somn (1977), Raiul răpopiților (1978), Războiul cunoașterii (1979), Ora întrebărilor (1979), Muntele cătîrilor (1980). Teatrul Mic pregătește un spectacol cu piesa lui Ion Brad Nu pot să dorm.

— A te naște în satul Pânade e un handicap ?

— Într-un fel, da. Pentru că e un sat mic; în care s-a născut însă, cu vreo 120 de ani înaintea mea, una din mințile strălucite ale culturii române — Timotei Cipariu.

— Înțeleg că handicapul se transformă într-o șansă.

— Casa lui Timotei Cipariu era pe un deal care se afla în mijlocul satului. Către locul acela, vrînd, nevrînd, priveam cu toții. Devenise un loc simbolic. Aspirațiile tuturor se îndreptau spre el, fiecare năduind în secret să fie demn de acest ilustru înaintaș care intrase în legendă. Învățase, după cum probabil știi, 15 limbi de unul singur, fără să meargă la studii în marile centre europene. Avea una din cele mai mari biblioteci din Transilvania, aproape 40 000 de volume, adunate din toate marile centre culturale ale Europei și Orientului. Nu e de mirare deci că avînd un asemenea simbol, față de alte sate, Pânade a dat mai mulți intelectuali.

— Destinul dumneavoastră vă ulmește ?

— E greu de spus. Cine putea să bănuiește despre mine că citind mai multe cărți decît cei de seama mea o să apuc drumul pe care l-am urmat ? Fiecare părinte îi dorea copilului său să urmeze școlii cit mai înalte. Așa am ajuns la Blaj, unde era o vie activitate culturală — în treacă făcuse, orașul avea 5 000 de locuitori iar alți 5 000 de elevi și studenți veneau să-i dubleze populația. În acea atmosferă de înaltă intelectualitate aproape că era greu să nu ieși o cale asemănătoare cu aceea pe care am urmat-o eu. Se aflau acolo mari dascăli, oameni de cultură însemnați își pusese amprenta asupra dezvoltării spirituale a orașului. Pavel Dan — care murise cu puțin timp înainte de a veni eu la Blaj — lăsase o amintire de neșters în memoria profesorilor mai tineri. Un cercetător istoric literar inzes-

Fotografie de VASILE BLENDEA

trat era Nicolae Comșa, iar mai tirziu l-am avut profesor pe Gh. I. Biriș, care semna cu pseudonimul literar Radu Brateș. O prezență vie în amintirea Blajului era Ion Agărbiceanu. Pe acolo trecuse și Aron Cotruș. Lancrămul lui Blaga era aproape. Și să nu uităm că în secolul anterior aici poposise și Eminescu, de la Blaj trimițîndu-și poeziile la Familia lui Vulcan. Blajul nu era conservator în toate, așa cum se mai

a murit la 45 de ani. Să trăiești doar atât de puțin și să aduci pe lume atîția copii... Dealtfel, aceeași situație se petrecea în cele mai multe familii țărănești. Vieții i se propuneau numeroase șanse de realizare și asta mi se pare superb. Fiind cel mai mare dintre frați, am fost dat la școală. Întreaga familie mă ajuta cu speranța că voi izbîvi să-i ajut după aceea pe cei rămași acasă. Era una din tradițiile țărănești ca în primul născut să se investească totul. Se mai păstra pe atunci și obiceiul ca primul fiu să poarte numele bunicului. Eu l-am luat pe al străbunicului, fiindcă trăia, era patriarhul familiei noastre.

— Deci, așa s-a desăvîrșit „descoperirea familiei”. Dar descoperirea istoriei ?

— Aceasta s-a petrecut în chipuri diverse. Cel mai dramatic aspect al ei ni s-a relevat în anul 1940. Istoria făcea în luna august a aceluia an o mare nedreptate poporului român: răpirea Transilvaniei de nord. Copiii care s-au refugiat la școlile din Blaj au trebuit să-și viziteze părinții, în vacanță, cu pașapoarte. Era imposibil pentru noi să nu fim loviți, impresionați de un asemenea act mirșav al istoriei, pe care, chiar dacă nu-l înțelegeam prea bine, pricepeam că e îndreptat împotriva întregii națiuni. Și tot în anii aceia am văzut scenele — nu de mari proporții — ale dictaturii și rebeliunii legionare — momente anormale în istoria unui popor cu aspirația binelui și progresului, cum e poporul nostru. De fapt, ca ardelean, istoria îți intră în singe din aer, din pămînt, din ziduri. Ea te ajută să înțelegi unde sînt pericolele pentru poporul tău și cum trebuie să le preîntîmpini, să înțelegi istoria ca pe un complex de factori vii, dinamici, iar revoluția ca pe o necesitate firească a istoriei și nu ca pe o întâmplare favorizată de factori exteriori. Revoluția noastră socialistă are rădăcini mai adînci, foarte adînci în istoria națională.

— Ce a adus ea nou în viața națiunii române ?

— A reparat în primul rînd o mare nedreptate, a vindecat o rană dureroasă reasezînd în trupul țării Transilvania de

(Continuare în pagina 16)

GEORGE ARION

Atelier ION BRAD

crede citeodată. Dimpotrivă, tinerii care eram pe atunci ne ridicam cu hotărîre împotriva pășunismului, a atitudinii retrograde și propuneam, încercînd să-și practicăm, o artă liberă de prejudecăți, de canoane vetuste.

— Proveniți dintr-o familie numeroasă. Cum ați „descoperit-o” ?

— Tirziu, cînd am avut conștiința valorii ei. Familia te învață să-ți dai seama că singurătatea e frumoasă pentru ceasurile existenței intime, pentru concentrarea pe idei, pentru elaborarea unor lucrări și proiecte deosebite. Dar te poți implini numai într-o ambianță în care simți umerii fraților — și dincolo de ei, umerii unei întregi națiuni. Numai așa poți să sperii într-o dăinuire, numai așa se naște încăpățînarea de a dăinui, de a birui dificultățile, fiindcă nu te mai simți singur. Istoria încetează, în astfel de familii, să mai fie o abstracție și devine ceva palpabil, intim.

— Ați fost, după cite știu, nouă frați.

— Din care mai trăiesc șapte. Mama

intîmplată la 1714, încep grabnic înstrăinările și silnicile fanariote. Țara scade în locuitori și auvîții, cititoriile se ruinează, în ceea ce se sporea erau mai degrabă bordeiele în Oltenia de sud unde sărmanii vietuitori se tînuiau cu bruma de avut de străini. Popa Șapcă la 1848 tot în bordei îi va găzdui și însușile pe citiva revoluționari de frunte.

Am petrecut două săptămîni acum, în plină iarnă, în Oltenia, pe documente istorice și în cititoriile pe urmele acestor fapte istorice pe jertfa cărora stau temelile României moderne, pentru că Țara Românească este cea care a jertfit cel mai mult în neamul nostru dar a și cititorit istorie aici pe gurile Dunării și civilizație românească de timpuriu.

Tudor a intrat în Capitală cu o piine în brațe rumenită de vîpaia tricolorului pe-un cal alb nu intru răzbanare ci intru pace și rodnicie pentru a aduce piine în casele sărmanilor și o viață demnă românească pe temelii legilor de țară strămoșești.

Testamentul său este un document de primă însemnătate intru pătrunderea tainei de viețuire și acțiune a acestui mare suflet românesc: jumătate din averea lui o meneste copiilor sărmani, săracilor și cititoriilor intru dăinuirea pe mai departe a spiritualității românești.

Pînă în luna mai se cuvine să-l sărbătorim pe Tudor în acest an, pînă în Florar cînd viața îi va fi luată intrînd simbol în istoria noastră pentru totdeauna.

IOAN ALEXANDRU

Vocația și patosul evocării istorice

Epoca pe care o trăim, de vreo 16 ani încoace, noi, românii, este dominată mai mult decît oricînd de istorie atît sub aspectul rechemării în memoria generațiilor de astăzi a „minutelor mari” ale dăinuirii noastre eroice pe aceste meleaguri, cum le numea printr-o metaforă Nicolae Bălcescu, cit și acela al unor creații materiale și spirituale contemporane, a căror durată în timp, adică în viitorime, este în afara oricărei indoilei și eroziuni valorice. Așii să captezi în egală măsură „energiile postume”, cum le definea Octavian Goga, și pe cele care ne propulsează azi în avanscena civilizației — iată într-adevăr o chestiune care ține de știință, dar nu mai puțin de conștiință, de vocație. Este sentimentul pe care l-am încercat clar și tonic citînd o recentă carte intitulată modest „Mărturi”, rod al conlucrării laborioase a doi înzestrați și prodigioși publiciști, Ion Pavlescu și Mihai Creangă, cuplu care s-a ilustrat pînă acum și în crearea scenariilor unor filme de pionierat în relevarea unor momente și figuri semnificative ale mișcării noastre muncitorești. Este, pe de altă parte meritul de necontestat al Editurii militare de a fi girat o asemenea inițiativă, oferindu-ni-se astfel, în numai 200 de pagini, evocarea, făcută cu vocație și patos intrinsec, a unor întregi epoci din istoria noastră, de la cea care a stat în centrul unei adevărate sărbătoriri naționale în anul din urmă, gena dăcică, la perspectiva anilor înscrisi sub auspiciile generoase ale personalității multilaterale a președintelui României, Nicolae Ceaușescu.

Investigatori experimentați ai trecutului, ei n-au recurs la o schiță de retrospectivă, al cărei didacticism să fie estompat printr-un verb mai alert, prin literaturizare, ci au povestit (iață o expresie de care nu trebuie să ne ferim dacă îi vom reda înțelesul ei originar) unele momente de vîrf, definitorii, ale istoriei noastre. A ieșit astfel o carte adevărată, care e în același timp operă de istorie și de aleasă virtuozitate publicistică. Fără îndoială, în ce privește prima ei calitate cea mai în măsură să se pronunțe sînt istoricii — unii au și făcut-o dealtfel. Sub aspect publicistic trebuie să salutăm revitalizarea unui gen, reportajul istoric, al cărei prim și strălucit exponent a fost Nicolae Bălcescu în multe pagini din „România sub Mihai vodă Viteazul”. Mergînd pe urmele unui reporter martor ocular ca N. T. Orășanu sau pornind de la citeva elemente de muzeu și ajutîndu-se de o imaginație întemeiată pe izvoarele cunoașterii istorice în grupajul „Memoria Unirii”, autorii „pun în fața ochilor noștri”, ca să-l parafrazăm din nou pe Bălcescu, citeva tablouri extrem de vii ale epocelor evenimentelor. Aceleași mijloace publicistice expresive conferă viabilitate multor altor pagini, cum sînt cele dedicate „Epopeii de la Podul Înalt”, „Operei pentru eternitate” a lui Mihai Viteazul, eroismului ostașilor români la Mărășești, „Răspîntiei de istorie” reprezentată de crearea Partidului Comunist Român sau măreției Revoluției noastre de la 23 August 1944 etc. Chiar în reconstituirea istorică realizată împreună cu un erudit istoric cum e prof. dr. docent Radu Vulpe, verbu publicist intervine lucid, evîntînd atît excesul detaliilor pozitiviste cit și euforia triumfalistă (vezi capitolul „Eternele simboluri”).

Folosînd cu precădere mijloacele reportajului istoric, sobru și elocvent, dens în observații și argumente, autorii excelează și în esul de mică întîndere (vizionară e asocierea din „Griul și hora”), în portretizări ce nu se uită (între altele, cele ale lui A. I. Cuza sau Constantin Turcanu, alias Peneș Curcanul) sau în selecționarea documentelor de viață.

Să mai amintim, nu în ultimul rînd, mai ales din perspectiva glorioasei aniversări a partidului din acest an, premisa de la care pornesc în mod justificat autorii în relevarea unor pagini ale istoriei mișcării noastre muncitorești: „Nu vom putea nicodată să subliniem îndeajuns cit de adînc sînt împlintate în solul istoriei naționale rădăcinile mișcării noastre muncitorești”.

Rezultă din toate acestea, ca să folosim chiar cuvîntele cu care conchid Ion Pavlescu și Mihai Creangă, o lucrare năvalnică ce reprezintă o merituoasă contribuție la formarea și modelarea unei înalte conștiințe a istoriei, la educația patriotică mai ales a tineretului.

NICOLAE STOIAN

Iubirea de frumos

Tudor Vladimirescu

Acum, în ianuarie, în plină iarnă va porni Tudor de la Tismana-Pades, cu 160 de ani în urmă, mișcarea de renastere națională ce va cuprinde curînd Țara Românească. După jertfa lui Constantin Brăncoveanu și a celor patru fii ai săi

Cuget, deci exist

Gânduri despre umanismul românesc

Un om cu intelect sprinten și aleasă simțire a scris o carte de aduceri aminte. Fulgii în paginile ei nostalgice „zăpezilor de odinioară” și dorul de a rechema pentru cei de azi strălucirea lor. Titlul cărții, apărute la Editura Eminescu în 1990, personifică modestia însăși — Simple note. Autorul, L. Kalustian, adună aici o parte a însemnărilor săptămânale din revista *Flacăra*, eseuri-evocări care suie înălțimi sărbătorești ale memoriei culturale.

Se desprind din lectură multe îndreptări lărgitoare de orizont. Mai întâi, autorul oferă o pildă de muncie întru rostire înțeleaptă și înflorită; experiența de viață a unui împătimit al scrisului — gazetar cu o demnă conștiință a profesiei — descuie porți fermecate ale graului. Mai apoi se observă atenția delicată și migala răbdătoare în creionarea unor lustre figuri ale trecutului; lor trebuie să li se aducă dreaptă cinstire pentru că ele inesele „cinstesc truda și creația românească”. Nu doar „simple note” vibrează pe strunele sufletului său atunci când evocă pe Octav Băncilă, pe Nicolae Iorga, pe Nicolae Titulescu; ci note de profundă înțelegere și simpatie, deopotrivă solemne și duioase, note măiestrite care își află ecouri consonante în inima cititorului.

Pentru iubitorul de filosofie, cele trei eseuri consacrate lui C. Antoniadă, C. Rădulescu-Motru și Petre Andrei prezintă un interes aparte. Cum de se leagă în același buchet al neuitării trei gânditori atât de neasemănători prin operă și urisită? Se leagă prin perseverența aceluiași îndemn de a le recunoaște meritul de înaintemergători în filosofie și a redescoperii pasiunii pentru cărțile lor, unele pe nedrept uitate. Despre C. Antoniadă, învățat erudit, „adăpat la sevele unei culturi stratificate” puțini își mai amintesc, iar L. Kalustian vrea să repare această injustiție, evocând chipul celui intelectual care „purta cu el o lume”. Patosul său cucerește, argumentele conving. Bunăoară, imaginea Renașterii s-ar rotunji și mai armonios în mintea studioșilor de azi dacă ei ar avea sub ochi acele splendide cărți — devenite de referință — prin care C. Antoniadă reinvia spirital Renașterii italiene. Tot așa, energia uriașă risipită de C. Rădulescu-Motru pentru a întemeia psihologia ca știință, precum și unele priorități ale cercetării sale pe plan european, se cer mai cu osidie prețuite, nicidecum acoperite de o „somptuoasă amnezie”. La argumentele prețuite are lui Kalustian avem a adăuga încă unul — acela că însuși filosoful francez H. Bergson îl cita cu respect în scrierile lui pe psihologul român. Despre Petre Andrei, profesor, filosof, pionier al axiologiei românești, cel ce la 4 octombrie 1940 scria tragic sub prigoana forțelor întinericului, autorul scrie rinduri răscolitoare, întretăiate de suspin și lacrimă. „A fost o pildă de consecvență cu ideile lui și pe corzile violoncelului său lăuntric nu era loc pentru alt cîntec decît acela al omeniei, al binelui, al frumosului și al dreptății”.

Răzbate din această carte bucuria nemărginită a autorului de a fi fost contemporan cu unii ziditori de seamă ai umanismului românesc. Cărturarii zugrăviți pe fresca amintirii recunoscătoare vin din istoria poporului român, înfloresc în matca ei și rămân pururi înăuntrul ei. Microcosmosul sufletului lor oglindește macrocosmosul sufletului locuitorilor acestei glii. Cu toate că autorul zugrăvește mai ales chipuri individuale, așa cum răsar ele din tălăzuirile vremii, din răsucirile sortii, intrucit sint figuri exemplare, deci exponențiale, cristalizează virtuți specifice profilului spiritual național. Și iată că, într-o cronică de azi despre oameni de ieri, spiritul meditativ a lui L. Kalustian dezvăluie „simpla notă”, lăsându-se atras de vraja sintezei filosofice. Cartea lui de aduceri aminte grăiește despre oameni, dar totodată grăiește despre omenie, bunătate și bună-cuviință, despre demnitate, înțelepciune și adevăr, deci despre însorite petale ale „corolii de minuni” a umanismului românesc.

LUCIA DUMITRESCU-CODREANU

Iată o întâmplare de-al cărui înțeles vom încerca să dăm seamă în cele ce urmează și care, chiar lămurită, ne arată ce puține lucruri știm despre prea simolu numitul mare public. Redițarea într-o casetă, într-o așa-numită „integrală Maria Tănase” a discurilor distribuite până azi și separat a produs surpriza ca numita casetă să se epuizeze într-o zi. Că Maria Tănase e o artistă iubită, acesta e un adevăr mai mult decît știut. Dragostea românului pentru binecuvîntarea glasului Măriei e încă o garanție la dăinuirea a tot ce-i autentic la interpretii de folclor. Acest „mare public” va ști întotdeauna să măsoare cu dreptate aleaul de două parale al nu știu cărui hăulitor voios și cu priză la moment și arta unică a doamnei doinelor noastre, Maria Tănase — artist de clasă, care a ținut să facă din repertoriul ei un veritabil îndreptar de simțăminte bătrîne. Glasul Mariei Tănase a săvîrșit miracolul de a reda poporului cîntecele de care poporul simțea adîncă nevoie. Altfel cum se explică faptul că tot sau aproape tot ce a cîntat și a turnat pe disc a rămas drept melodie de căpătîi. Încă un fapt: precum poezia lui Eminescu, repertoriul Mariei Tănase îi ține la distanță pe negustorașii de succes lesnicos. Este o împietate să cînti rău sau mediocru ceea ce Maria a cîntat măiestru. Va curge multă apă pe Dunăre pînă ce vreun glas nou și cu un dram de sublim într-insul se va îndemna să cînte iarăși marelui public „Dodă, dodă”, „Cine iubește și lasă”, „Ciuleandra”, „Butelcuța mea”, „Uhăi, bade”, „Marie și Mărioară”, „Se teme Ion că moare”, „Trenule, masină mică”, „Ulte dealul, uite via”, „Maria neichii, Marie”... Cele cinci discuri, cuprinzînd șazeci și două de cîntece din fondul de aur al Electrecordului, se cheamă act de cultură și rămîn spre cîntețe tuturor celor care au vegheat ca arta Mariei

Tănase să se împlinească și să ne rămînă. Spre cinstirea etnomuzicologului Constantin Brăiloiu, savantul care a întemeiat în 1928 Arhiva de folclor a Societății compozitorilor români — și de pe cilindrii discurilor căreia și-a modelat Maria Tănase repertoriul — spre cinstirea profesorului Harry Brauner, a cărui contribuție la lansarea și afirmarea Mariei Tănase a fost decisivă, spre lauda nenumăraților oameni

Integrale Electrecord

de bine ce ne-au dăruit „Integrala cîntecelor Mariei Tănase”.

Și intrucit chestiunea „integralelor” rămîne o preocupare de prestigiu a tuturor marilor case de discuri, am solicitat Daniei Caraman Fotea, sefa redacției muzicale a Electrecordului, punctul de vedere al acestei instituții în problemă.

Aflăm, prin urmare, că marele public are tendința de a solicita nu discuri, pur și simplu, cu înregistrări diverse din opera unor compozitori și interpreți de justificată faimă, ci mai ales seturi de discuri. O izbîndă a Electrecordului a constituit-o Integrala simfoniilor lui Beethoven, cu George Georgescu. Recent, precum caseta Maria Tănase, s-a editat și s-a epuizat din primele ceasuri Integrala simfoniilor lui Brahms. S-au editat, cum se cunoaște, Concertele brandenburgice de Bach, Integrala sonatelor pentru flaut

de Bach (Colegium Musicum Academicum din Cluj-Napoca), Integrala sonatelor pentru flaut și bas continuu de Bach (tot formația clujeană), Integrala sonatelor pentru vioară și clavicin de Bach (Avy Abramovici și Marta Joja). Se pregătesc discurile Integralii sonatelor pentru vioară și pian de Beethoven (Silvia Marcovici și Valentin Gheorghiu), ale Integralii concertelor pentru flaut de Vivaldi (Gavril Costea), ale Integralii partitelor și sonatelor pentru vioară solo de Bach (Peter Csaba). Se anticipează Integrale ale simfoniilor lui Mendelsobn Bartholdy și Schumann, se continuă seria înregistrărilor în întregime a unor opere. În privința muzicii de operă, s-a dovedit prin cererea de înregistrări integrale — în ciuda unor omii mai degrabă ademenitoare decît adevărate — că lumea nu merge la operă pentru cutare arie ori cutare cor și moment muzical. Lumea, prin urmare, preferă, atunci cînd cumpără discuri, să aibă întregul și nu selecția de arii.

Spre informare, ar mai fi de spus că lunile trimestrului pînă în primăvară ne vor oferi, la Electrecord, o seamă de discuri care, deși nu integrale, au un interes unic ori foarte aparte. E vorba în primul rînd de simfoniile orădene ale lui Michael Haydn — un descendent al marelui Joseph — cu orchestra simfonică din Oradea și, firește, pe partiturile descoperite aici.

E vorba, mai apoi, de un disc Traian Grozăvescu (cu o exemplară recondiționare a unor vechi înregistrări), în fine, de un disc Madrial cu muzică românească de compozitori contemporani. Încă un disc de interes este Simfonia a III-a cu orgă de Saint-Saëns realizată la Biserica Neagră din Brașov sub bagheta lui Ilarion Ionescu-Galați.

TUDOR OCTAVIAN

„Istorie face fiecare dintre noi”

(Urmare din pagina 15)

nord. Nouă, cel puțin, celor mai tineri, ne-a demonstrat că istoria poate fi și dreaptă, nu numai nedreaptă. Pentru țărănime a însemnat — chiar și în satul nostru — anularea ultimelor proprietăți de fristă amintire ale profilor și baronilor. Să nu uităm că pentru țaran pămîntul însemna legătura cu ființa națională, cu țara. Există însă și riscul ca țaranul să devină prizonierul pămîntului. A nu-i smulge din suflet dragostea pentru pămînt e bine, cu condiția ca el să stăpînească pămîntul și nu pămîntul pe el. Începutul industrializării a dat posibilitatea oamenilor nu numai să învețe meserii noi, ci și să-și ridice familia la altitudinea altor perspective de viață. Acum, aproape nu există familie în care procesul acesta revoluționar să nu-și fi arătat binefacerile.

— Și totuși, acest proces revoluționar nu a fost prea lin.

— Din păcate, așa este. Au existat excesele unei perioade, ale unor momente din evoluția aceasta de după război, plătite destul de scump. Una dintre ele este chiar modul în care se învață istoria, într-un fel străin de firea, de tradiția și de civilizația noastră. A reduce istoria la scheme uscate înseamnă a o transforma într-un schelet pe care îl pui să se plimbe și să fie admirat de copii și de tineri. Președintele Nicolae Ceaușescu ne-a adus pe toți la înțelegerea adevărată a istoriei naționale ca și a celei universale. Nu ca pe o relație de scheme prestabilite, valabile oricînd și peste tot, ci tocmai ca pe o înțelegere a specificității naționale, a rolului jucat de marile personalități ale acestei țări. Istoria e făcută de oameni, nu de zei — iată unul din adevărurile pe care le-am descoperit în acești ultimi cincisprezece ani. Să spun sincer: e un lucru dureros pentru sufletul meu de ardelean, dar trebuie să recunosc că am plătit uneori și eu un tribut acelor ani din „obsedantul deceniu” scriind lucruri pe care azi nu le-aș mai gândi și semna. Era dureros pentru mine — ca și pentru alții din generația mea — să știu excluși din viața literară scriitorii de renume ca Ion Agărbiceanu sau Lucian Blaga. La Cluj fiind, în calitate de foarte tânăr secretar al filialei Uniunii scriitorilor, am încercat împreună cu Mircea Zăcutu, încă de pe atunci un foarte atent istoric literar la valorile autentice, să-l readucem pe Agărbiceanu în circuitul viu al literaturii. Ceea ce, cu ajutorul altora, ne-a reușit mai ușor. Împreună cu Miron Radu Paraschivescu, Geo Dumitrescu, A.E. Baconsky, Aurel Rău, Victor Felea, Aurel Gurghianu, G. Ivașcu am căutat să facem același lucru și cu Blaga. Celor mai tineri de azi cred că ar putea să li se pară curios un asemenea efort, dar pot să-i asigur că nu era deloc simplu și nici lipsit de riscuri. Azi e greu să înțelegi asemenea situații, cînd spiritele sînt libere, cînd oamenii scriu ce gîndesc, așa cum vor, chemați de talentul lor.

— Ca fiu de țaran ce sintei așa fi vrui să aud și citeva lucruri legate de

destinul țărănimii în toată acestui proces revoluționar.

— O revoluție aduce după sine, în mod firesc, multe răsturnări, violențarea unor raporturi tradiționale. Unele erau necesare, altele nu. În orice caz, faptul că unii propagandiști îi amenințau, în acea perioadă, pe țărani care nu vroiau să se înscrie în colectivă că le dau copiii afară din școală era o aberație, nu o stare normală a revoluției la sate. În locul argumentului social, economic, psihologic se recurgea uneori la asemenea brutalități, ca să nu mai vorbim de altele. De pildă, dintr-un exces de zel sau dintr-o falsă înțelegere a necesității transformării socialiste a agriculturii le-au fost luate țărănilor de la noi din sat dealurile cu vii, mușind plantațiile cooperative pe pămîntul bun de porumb sau griu, mai slab însă pentru struguri. Asta contravenea experienței de sute de ani a țărănilor care știa mai bine rosturile pămîntului decît cineva venit din altă zonă a țării sau decît un agronom trecut în grabă prin școală, fără știința vieții. A semăna pe valea Tirnavei Mici, ani la rînd, griu după griu înseamnă a coborî posibilitățile economice ale pămîntului, ale oamenilor. Din păcate, unele din aceste greșeli au continuat pînă azi.

— Mai treceți probabil pe acasă, prin Pănade.

— Da. Tata a rămas acolo, e bătrîn. Am satul plin de neamuri. Am discutat recent cu unii dintre cei care au întemeiat gospodăria colectivă la noi în sat. Firește, nici ei, nici alții, dacă le-ar propune cineva, nu și-ar mai lua pămîntul înapoi. Am constatat însă la ei o anumită amărăciune provocată de unele neglijențe și de lipsa de spirit gospodăresc pe care le observă în viața satului. De fapt, mai sint puțini țărani la mine în sat. Cei mai mulți oameni fac naveta, lucrează în industrie. S-a creat impresia că totul — și pe dealurile noastre înalte — se poate rezolva cu ajutorul mașinilor și omul s-a simțit astfel dispensat de obligația de a pune umărul. Eu cred că fără oameni tineri și sănătoși nu se poate face nimic de isoravă nici la țară. Indiferența în care se complac uneori oamenii mai tineri, care fug de la sate, mi se pare nefirească. Mai ales că fuga de muncă nu e ceva specific țărănilor români.

— Sintei un cărturar și totuși, contrar imaginii — deformate — că un intelectual rămîne doar în liniștea bibliotecii, ați participat — în măsura în care v-a fost hărăzit — la făurirea istoriei acestei țări.

— Istorie, într-un fel sau altul, făurește fiecare dintre noi, în proporția în care, cum spunea, îl este hărăzit. Decî și tînărul intelectual. Să ne gîndim din nou la Revoluția de la 1848. Cine au fost conducătorii ei dacă nu niște foarte tineri intelectuali — unii veniți direct din familii țărănești, alții din stări mai înalte, fiind însă cu toții strîns legați de popor și militînd cu orice risc pentru independența lui și pentru libertatea socială. Cred că o asemenea participare a existat și în revoluția socialistă. N-a fost nici unul dintre marii noștri cărturari care să se opună cu adevărat procesului revoluționar desfășurat în România. Neînțelegeri sau chiar nedreptăți

față de unii intelectuali au existat din păcate. Cum au existat și ezitări și neînțelegeri față de complicatele fenomene social-politice din partea unor personalități culturale. Dar un refuz al revoluției din partea intelectualilor nu a existat.

— Vă aflați, de mai mulți ani, într-un alt spațiu cultural decît cel românesc, înlesnind un dialog fructuos între cultura română și cea elenă.

— Experiența mea directă îmi arată că operele create în România pot stîrni — și stîrnesc — un interes real în lume. Contemplată de la distanță obiectivă, cultura română îmi apare nebănuit de bogată. Avem talente mari, personalități foarte originale, spirite deschise la nou, la universal, care au ce comunica lumii despre experiența noastră istorică. Firește că a face cunoscute în alte țări operele culturale și științifice românești cere un efort sistematic, un sistem de relații oficiale dar și personale, cît mai larg. Un asemenea sistem, din păcate, uneori îl neglijează și astfel nu sîntem cunoscuți la timp, atunci cînd cuvîntul nostru ar putea avea cu adevărat un ecou. Trebuie să spun că nu folosim destul de bine prestigiul imens pe care îl au astăzi țara, președintele ei.

— Cum i se mai pare lumea poetului Ion Brad?

— Dacă ne uităm la lume în acest deceniu în care am intrat, apropiindu-ne tot mai mult de sfîrșitul secolului, parcă privim într-un lac adînc în care poți vedea și chipul limpede al celor care se ogîndesc într-insul dar în care ghicim și mult mil, numeroase mistere și amenințări. Vitalitatea, filozofia de viață a poporului nostru nu ne permit să contemplăm un asemenea spectacol cu brațele încruciate. Pentru toată lumea ar trebui să devină un crez lupta noastră pentru mai multă dreptate în lume, pentru mai mult respect între țări, pentru stabilirea în realitate, nu în fraze, a unei justiții internaționale, a unei păci reale, statonice nu a unui simulacru de pace. Optimismul sufletelor noastre poate proveni și din credința că alte popoare gîndesc ca noi, adică toți aceia care sint cit de cit conștienți că soarta ne leagă pe toți, dincolo de filozofia pe care o împărtășim, dincolo de sistemele sociale și politice în care trăim. Apoi, dacă ne uităm bine, există contradicția dintre cuceririle genului uman, ale creației tehnice științifice și tendința de a opune omului întreaga această civilizație înaltă. O contradicție dramatică. Ea nu se reduce la o chestiune de opțiune între tehnică și spirit, între mecanismele uriașe și omul fragil, ci, din păcate, această contradicție este mutată și în relația dintre state. Reapar vechi practici de a încerca învrăjbirea popoarelor, opunerea lor, pentru a fi controlate și dominate mai ușor. Astfel de tentative apar uneori cu virulență la suprafață, alteori doar mocnesc undeva ca vulcanii somnorosi. Ele pun în pericol nu numai pacea oamenilor și națiunilor, ci însăși existența planetei. Ceea ce ne rămîne este să privim lucrurile în față, cu toată luciditatea și să facem totul pentru a împiedica evoluțiile care pot duce la catastrofă. Trebuie să avem încredere în urlașele posibilității ale omului, stăpînul acestei planete, capabil să transforme Pămîntul într-o sferă a gîndului și libertății, demnă de sfîrșitul secolului XX.

constelația lirei

Acum

Măcar unul
dintre cuvintele bune
pe care le-ai putea rosti
despre mine
după ce îmi va fi cu neputință
să le mai aud,
spuneți-le acum.

În calea soarelui

Un dar e fiecare zi.
Primește-ți partea de lumină
și nu-ntreba de va mai fi
și nu gîndi de-o să mai vină.

In calea soarelui rămii,
sub răsfirarea lunii treci —
Păstrează-ți dorul căpătii.
Sub omenească umbră, deci.

La intersecție

In mondiala criză
a sentimentelor pure,
să nu uităm
recuperarea unor
materii prime
(secundare ?) :
zimbetul copiilor,
florul primului sărut,
niresma unei flori,
lumina unui suris,
tandretea fără de cuvinte
și simplul „bună ziua”
spus firesc,
la intersecția
dintre milenii doi și trei

CORNELIU ȘERBAN ■

Lupta

De cînd e lumea
lupta se dă
între un pumn de nisip
și o fărîmă de timp
iar oamenii
— simpli arbitri —
nu știu pe cine să declare
învîgător...
...și lupta continuă...

Vinovăție

Înainte vinătorului
aleargă mai întii
nu glonțul, ci cîinele...
...dar pînă la urmă prada
se împarte
între toți, trei...
Stînd la sfat
fiecare își dă adevărul pe față:
„— eu am vrut”
„— eu am ucis”
„— eu am fost martor”

Cine-i vinovatul ?

ION MĂRZAC ■

Labiș...

Muguri fragezi căprioara lacomă rupea rotind
In ochi umezi primăvara ce venea ca un colind

Roșu, cuib de fugăminti de pe grelele morminte
Din înfrîngeri, biruinți pleoapa ei dospea cuminte

Fluturi de nînsori astrale, jderi cu ochii injectați
Și izvoare colo-n vale printre plopții înmănușați

Și iubiri, numai iubiri, buze moi pentru iubire
Căprioara fericirii căuta în amotire !

Lini vertical aprinse. Dimineților culori
Jocuri de lumini încinse prinse în hori din mii de sori.

Arderi

Albastrul gînd în roata olarului mare
chiuie lutul, cenușă de cer,
sub geana plăpîndă toridă de soare
topește flămîndul jarul din el

Chiuie lutul, e gata urciorul,
fintina așteaptă mirosul de floare,
pasăre de fluier albită-n cuptoare,
fintină de liniști o bintuie dorul

Albastrul de gînd, roata olarului mare
chiuie lutul, cenușă de cer,
nu-i pasă de ceața ce fumegă-n zare
rotește scînteia prinsă-n eter

Chiuie lutul, e gata urciorul,
așteaptă fintina mirosul de floare,
din fulger de gînd țîșnește izvorul
în zbor de lăstuni, mișcări planetare.

LIVIU GICA ■ Desene de MARIAN AVRAMESCU ■

Vînătoare înaltă

Fata moșului cea cuminte
a plecat după cerbi
prin Valea de pești

Eu eram fiul Împăratului roșu
cel mai mic
și-n sunet de corn
ascundeam cerbii pe la ferești

Și fata moșului cea cuminte
pe la-Înaltele porți
își dăruia oglinda ochilor săi
din fintină în fintină
Era vremea liliacului
și-implinisem vîrsta de dragoste toți

Să tot fie o veșnicie pe vineri
de cînd am intrat în povești.

Cîntec cu pasărea în palmă

Pasăre, Pasăre
boabe de griu și de mazăre
și trei ramuri, verzi ramuri
de brad de salcă și lauri
du peste neamuri
și spune

in lume
al tău nume
Pace, Pace
din toate cetățile dace.

C. DOCHIAN ■

Reconstituire

Aș fi vrut să fiu pentru tine
Cea mai frumoasă femeie
Dar doamne, ai dat un învelș atît
de aspru

Sufletului meu !
Nu-mi rămîne decît să mă închid
în neliniștea mea
Și încet, încet, să mă reconstitui.

Ceasul migrației

Încotro alergii suflete răătăcit
Spre care infinit
— pasăre fără aripi,
zbor fără țintă —
Ce poate să-nsemne
golul fără margini al coliviei
în care te zbați ?
Dorința de zbor se naște
Odată cu ceasul migrației.

SOFIA VĂCARESCU ■

Desenez

Pînă atunci,
Neavînd ceva mai bun de făcut
Cu spinul trandafirului
Desenez.
Pe pielea mea.
Pe pielea lor.
Ce.
Ochi mai ales.
Ochi de tot soiul.
Pentru diverse nevoi.
Ochi adînci pentru privit înăuntru.
Ochi larg deschiși pentru privit în afară.
Și pentru lacrimi.
Ochi înălțîmîți pentru căutarea fericirii.
Înlăcrimați, transfigurați de fericire.
Înlăcrimați
Pentru durere și înfrîngere
Cu lacrimi cîzînd
La rădăcina speranței,
Reînviînd-o.
Ochi vizionari și energici
Pentru semănat piine
Și flori
Pe masa copiilor
Și pe masa copiilor
Copiilor.
Ochi insectați
De frumos
Pentru mingîiat cerul
Și pămîntul.
Și pentru dezmiardat
Iubirea.
Ochi încercănăți de nesomn
Pentru vegherea
Rațiunii
Și ucidera
Monștrilor încă din fașă.
Ochi albastriși de sinceritate
Pentru întins mina
Prietenului.
Ochi încălzîți de generozitate
Pentru întins mina
Necunoscutului.
Ochi
De ochi pentru dușman.

Ochi de oameni pentru oameni.
Închiși pentru neant.
Ochi. Ochi. Ochi.
Nu știu exact
Ce se întîmplă
Cu pielea lor.
Mie însă de atîtea ștersături
Mi s-a subțiat
În mod vizibil.
Am devenit foarte
Sensibil
La temperatura mediului înconjurător.
Cînd mi-e cald,
Cînd tremur de frig.
Dar nu mă plîng.
Asta și urmăresc.
De fapt.
Pînă la transparență.
Pînă la carne.
Vie nu moartă.
Pînă la inimă.
Vie nu moartă.
Desenez.
Pe pielea mea. Pe pielea lor.

Dragoste

Din ziua ei
am rupt o noapte.
Și ea a oftat.

De noaptea ei
am prins un cerc.
Și ea a plîns.

În lacrima ei
am aruncat o stea.
Și ea a tăcut.

În tăcerea ei
am adus un albatros.
Și ea a rămas pe gînduri.

Pe gîndurile ei
am desenat doi trandafiri.
Și ea mi-a zîmbit. Mi-a zîmbit...

DUCATION POPESCU ■

Nu-mi place

Nu-mi plac vorbele roz despre țară
De spui adevărul, nu te dă nimeni din casă afară.
Nu-mi plac farsorii și nici făcătorii de cuvinte
Nu-mi plac lenșii, nu-mi place omul care mă minte.

Numai aici am învățat a doîni, doînire
Parcă anume am fost făcuți pentru acest pămînt
Cînd piinea noastră se rumenește fără oprire
Nu-mi plac ochii ce fug de la muncă după vînt.

Niciodată n-am întrebant unde ni-i casa
Țara, asta ne-a fost, și noi ai țării dintotdeauna
Nu-mi plac ogorul sterp, nici mina ce ocolește coasa
A noastră a fost țara, cu binele și răul, mama, buna.

Nu-mi plac codoșii, nu-mi plac lingăii
Mamă, frumoasă-i floarea albului liliac.
Ani trecut-au, din Augustul Roșu și vîpăii
De pace, nu-i se va stinge lumina în veac!

IOAN GEORGE ȘEITAN ■

Poeți livrești

Izolarea lor în bibliotecă ca într-o familie
în care tata îi lovește cu nuiua
ca să scrie poezie modernă cu metafore grase
azvîrlite din sufletul lor dornic de alte lucruri
rentabile.

O funcție lirică capătă tramvaiul hodogîtit
Reprezentantul naturii tehnicezate
fugărește copii pe străzi. Statuile
coboară neuzite de pe soclu.
Să încarce molozul clădirilor străvechi
în mașinile galbene ale gospodăriei comunale.
Viața uniformă din bibliotecile publice
între în cărțile de poezie încă nedecantate ;
presară sare albă pe copertile în alb — negru
Pentru a răspîndi în văzduh miros caracteristic
de transpirație.

VALERIU BĂRGĂU ■

Portretul

Portretul ce l-am făcut
mai nu știu cui va fi plăcut
l-am pus în dînsul trăsăturii
de vovod și de pandur

l-am pus culori de ametist
suris de tînar optimism
speranța unui neam întreg
înviorat de-un vîrf de legi

ne leagă sincer prietenii
de-o zăngănită iarnă gri
din șirul iernilor supreme
șoptînd prin sînge nu te teme

vom trece riul plin de noapte
și al zăpezii steag de lapte
de fi-va rău de bine și
istoria lui a grăi.

ION NICOLESCU ■

Curier literar

Ioana Roșu : cele cîteva poezii trimise fac dovada clară, dar numai pe
alocuri, că dispuneți de reale resurse pentru a ne trimite în continuare și alte
poeme. Ni s-au părut ca fiind interesante, de exemplu, cîteva versuri din
Zăpada — „Umbra zăpezii / ca un dor peste noi... În zori / l-am găsit pe cel
ce-ascunsese / zăpada într-o scoică // Dormea pe malul mării / și-n păr / îl
înflorisese alge”. Dacă unor astfel de notații le-ai adăuga și o mai exactă
trimiteră, o dezbateră lirică adecvată, ne-am afla în fața unor publicabile
poeme de atmosferă.

O poezie asemănătoare scrie și Carmen Petrea : „Mi-e somn / miroase
a vînt / și a noapte... Trei nuci / o floare / un gutui / stau într-o palmă /
sub priviri de gheață... Mi-e dor / de tot ce-mi ascunde / tăcerea...”. adică
o poezie cu simple și intrucitva simțite notații cărora însă le lipsește fie un
punct central, o referință anume, fie aceea asociație cu totul și cu totul excep-
țională pe care trebuie să o aibă o astfel de poezie. Sperăm că, în alte
poeme, vom putea sesiza o depășire a acestui nivel. Cu alte cuvinte, mai
trimiteți !

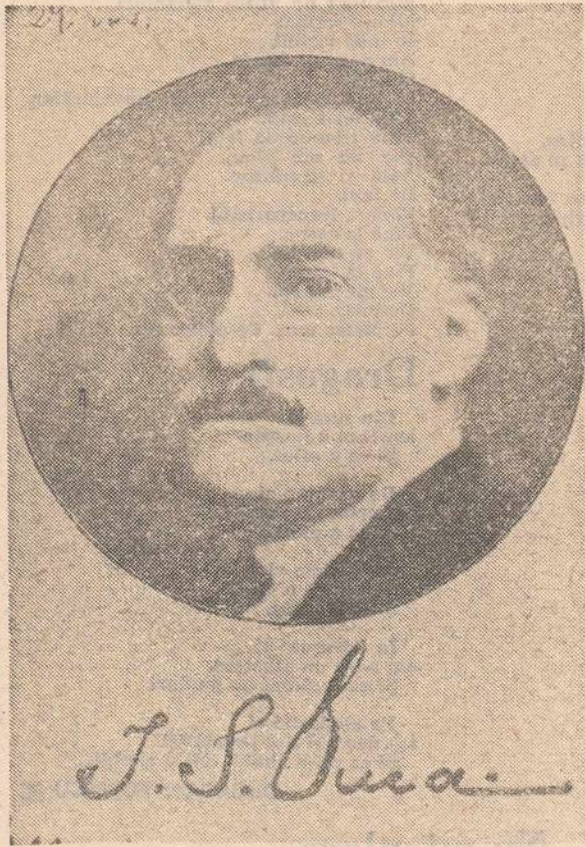
Același îndemn și pentru I. V. Comean, Ioan Florian, Geamilia Hogea,
Mircea Deliescu din partea cărora așteptăm noi poezii.

Deocamdată nu : Susana Talos, Valentina Ionescu, Elena Moraru, Ioan
Stan, Cătălin Tudor, Vasilica Bubulac, Oprea Andrei, Oisție Petrea, Natalia
Inn, Cătălin Matoru, Ionuț Preda, Silvia Apetrei, Nicolae Drăgan, Felicia
Ropotan, Liviu-Eugen Anca, Mariana Stan, G. Militaru, Alex-Adrian Pante-
limon, Aurel Sandrescu, I. C. (Vinju-Mare), Petrică-Paul Voicu, Ilie Șerb,
Florin Zăvoianu.

Manuscrisele nu se mai înapoiază !

V. N. ■

FILE DIN MAREA EPOPEE A UNITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNILOR

Așadar, toate pregătirile pentru bătălia de pe Argeș și Neajlov erau încheiate. Membrii guvernului român — cîți mai rămăseseră în Capitală — urmau să ia și ei drumul refugiului, nu înainte de a face o ultimă escală la sediul de la Periș al Marelui Cartier General.

I. G. Duca povestește, uneori cu lux de amănunte, seria peripețiilor prin care s-a trecut în acele zile de excepție. Atmosfera grea, apăsătoare din natură, dar și din taberele beligerante. Vizita la Cartierul General de la Periș, cu care prilej sint evocate cîteva scene memorabile.

La Periș, pe cînd se comentau întilele vești de pe cîmpul de luptă — nu tocmai exacte și oricum incomplete — se aud și voci ce acuză pe generalul Averescu în legătură cu retragerea ordonată Armatei a II-a. Situație asupra căreia însuși comandantul acelei armate a făcut lumina, explicînd cu obiectivitate hotărîrea sa: „În noaptea de 16/29 noiembrie 1916 Marele Cartier General dă ordinul nr. 3224, din care rezultă că: «Grupul Nămăești în miscare de retragere va pivota pe aripa sa dreaptă și se va opri ocupînd o poziție între riul Tîrgului și riul Argeș. Această poziție se va întări imediat. Misiunea Grupului Nămăești este de a rezista și ține absolut pe aceste poziții, în scopul de: a) A asigura dreapta Armatei I, al cărei gros acționează în sud! b) A acoperi apărarea Văii Prahovei a cărei părăsire nu intră deloc în intențiunile Marelui Cartier General». Se cerea deci Armatei a II-a să «asigure dreapta Armatei I», dar această armată se retrăsese precipitat în zilele de 14/27 și 15/28 noiembrie, pînă la Grupul Nămăești într-o situație grea... Și acum, prin ordinul M.C.G., se cerea tot Grupului Nămăești să «asigure dreapta Armatei I». Aceasta însemna a răsturna posibilitățile. Era o singură ieșire, anume a da ordin Armatei a II-a ca să se retragă pînă la înălțimea Armatei I; numai așa se mai putea «asigura dreapta Armatei I», care nu putuse să asigure ea stînga Armatei a II-a».

Prin urmare, acuzația Marelui Cartier General era neîntemeiată, manevra de retragere a Armatei a II-a fiind singura soluție, intrucît alte unități ale armatei române fuseseră nevoite să cedeze teren în fața unui adversar superior ca număr de combatanți, tehnică de luptă și muniție. De la o zi la alta, Marele Cartier însuși va reveni asupra afirmațiilor pripite, recunoscînd meritele de tactician și strateg ale comandantului Armatei a II-a.

Textul de față prezintă și alte semnificații. Sint reme-

morate zilele de cumpănit nesiguranță, cînd o parte a guvernului român își are reședința în trei vagoane de tren trase pe o „linie moartă” din gara Boboc de lîngă Buzău. Este consemnată o scurtă dar dramatică ședință a Consiliului de Miniștri, ținută în vagon, în gara Buzău. Se redă atmosfera de urgie a refugiului și de panică ce cuprîndea populația în pragul invaziei.

Duca ține să știe, în sfîrșit, cum s-a pierdut bătălia din jurul Bucureștilor. Informațiile căpătate le notează conștient, lăsînd să se înțeleagă că cele două „defecțiuni” reclamate de generalul Prezan nu le considera nici el drept cauzele principale ale înfrîngerii. Cum nici n-au fost — opinie aflată în consensul mai tuturor specialiștilor care s-au ocupat de problema.

Este adevărat că generalul Sococ, comandantul Diviziei 2/5, încetează ofensiva, însă după un marș ofensiv susținut cu mult succes. Trupele erau epuizate de efort, cu pierderi grele. Sub canonada artileriei inamice, generalul Sococ dispune schimbarea postului de comandă 2 km mai la răsărit de locul stabilit inițial. De aici confuzia creată și pierderea contactului cu Divizia 2 de cavalerie ce avea misiunea de a asigura Divizia 2/5. Ori — um ar fi, una e să-ți pierzi cumpătul în mijlocul unei atmosfere demoralizatoare și altul actul de trădare — acuzație cel puțin grăbită adusă generalului Sococ.

Și tot adevărat este că la Brătești de Argeș, în raza de acțiune a Diviziei 8, un automobil de stat major al diviziei în care circulau căpitanii Epure și Barcan a căzut în mina inamicului (un regiment bavarez). Ofițerii români aveau asupra lor, într-o casetă de fier, ordinele de operații emise de comandamentele superioare ale frontului de pe Argeș și Neajlov. Astfel că ușor i-a fost după aceea lui Falkenhayn să descifreze și să contracareze „surpriza” generalului Prezan.

Dar, cum spune și Duca, acestea au fost două neplăcute incidente care au grăbit înfrîngerea. Ceea ce a determinat-o însă era de căutat în altă parte — în eșecurile atacului pe două mari fronturi conduse de Mackensen și Falkenhayn și în ineficiența ajutorului aliat.

Memorialistul își încheie capitoul, exprimînd patetice cuvinte la adresa eroinei armatei române — angajată într-o supremă încercare de salvare a pămîntului scump al patriei invadate.

STELIAN NEAGOE ■

„Bătălia pentru apărarea Bucureștilor” (II)

Bătălia cea mare, cea hotărîtoare începute. Auzeam bombardamentul în depărtare. Și noaptea spre apus cerul era roșu. Vremea era lugubră. Cerul întunecos. Un cer de plumb. Un vînt rece sufla inconștinu, parcă ar fi fost un urlet nesfîrșit de prăpăd și de moarte.

Pe cînd bătălia era în toiul ei, Brătianu ne rugă să plecăm dar să nu mergem la Iași să stăm în tren undeva în dosul Marelui Cartier așa încît în caz de izbîndă — ceea ce nici el nu credea — să putem să ne reîntoarcem repede la București, iar în caz de înfrîngere să mai luăm contact cu Cartierul General și pe urmă să mergem să ne reluăm atribuțiile la Iași, potrivit noii situații create de pierderea Munteniei.

S-a format deci un tren ministerial și plecarea s-a fixat pentru vineri, 2 decembrie, la ora zece seara. Ionel și Vintilă Brătianu erau încă din cursul dimineții la Periș, m-au rugat să viu și eu spre seară pe acolo ca să vedem ce stiri mai sînt de la Prezan și ca să ne sfătuiam în privința comunicărilor de făcut străinătății: trebuia să mă ure în trenul ministerial seara la Periș și să ne oprim a doua zi dimineață la Boboc, prima gară după Buzău. Am luat deci cu toți ultima noastră masă la Europa, văm închipuți în ce atmosferă și după o mișcătoare despărțire de Procopiu pe care de altfel nu trebuia să-l mai văd, am pornit spre casă să-mi iau geamantanul și hîrtiile de la cenzură...

După ce mi-am luat lucrurile de acasă, am trecut să-l iau pe Danielopol. Danielopol nu si isprăvisse pregătirile și a zăbovit destul de mult. Locuia în casa sa din Calea Dorobanților, tot așteptîndu-l mă uitam pe fereastră și ascultam șgomotul mereu crescînd al bombardamentului. Deodată în strada goală văd profilul său o umbră neagră. Mă uit mai aproape, era d-na Carp încovoiată înainta cu greu. A fost ultima persoană pe care am văzut-o în București.

Ne-am urcat în automobil și am plecat repede spre Periș. Pe drum contrariu așteptărilor mele: nimeni. Abia pe ici pe colo cite-o căruță cu lemne sau cu refugiați. Niciodată n-ai fi zis că la cîteva km se dă o luptă groznică în care se joacă soarta țării.

Cînd am sosit la Periș, insera. Brătianu era la Scroviște. Cu Barbu Știrbey am putut schimba numai cîteva cuvinte. Fusese în ajun pentru ultima dată la Buftea, castelul era golit de mobile, casa în întineric, generalul Prezan și cîteva ofițeri din statul său major veniseră s-o ocupe și la lumina unor candelabre circulau prin odăi și prin culoare, își întindeau hîrtiile și dictau ordinele ce aveau să hotărască de mersul bătăliei. Știrbey fusese profund impresionat de această scenă a cărei casa sa părintească și părăsită îi slujea de cadru misterios și lugubru. Cu Vintilă am pornit către birourile care erau instalate în sat. Îi văd încă într-o sală plină de hîrti pe Paul Angelescu cu o țigară de foi în gură, perorînd în mijlocul cîtorva ofițeri dîntre care îmi reamintesc pe Radu Rosetti (asemenia și Paul Angelescu, ofițeri superiori în cadrul Marelui Cartier General — n. n.), care își dădea importanță și pe un ofițer francez care stătea aplecat modest pe o hartă dar părea foarte preocupat. Iliescu afecta o mare stăpînire de sine. Dar la cîteva întrebări pe care i le-am pus, am simțit că numai liniștit nu era.

Era ora în care se concentră știrile de la diferitele unități. Din ce se primise nu se putea încă stabili adevărata situație. Semne prea bune însă nu erau.

Se făcuse ora mesei. Brătianu venise și

el. Ne-am așezat deci cu toți în sala cea mare a casei domeniilor, în jurul unei mese rotunde. Eram destul de numeroși. Afară de frații Brătianu, de Danielopol, de Iliescu și de mine era generalul Berthelot cu cîteva ofițeri francezi și români. La început conversația generală destul de insuflețită pe ici pe colo și glume, mai pe sfîrșit lăcărî tot mai apăsătoare. Intrau ofițeri, șopteau ceva la urechea lui Iliescu sau lui Paul Angelescu, se sculau repede de la masă, după ei se mai scula și altul și pe urmă iar altul. Brătianu se uita întrebător către ei. Vintilă tot mai întunecat lăsase capul în farfurie. Danielopol se întorcea mereu către mine care nu știam ce să spun. Berthelot singur minca cu poftă mormăind cuvinte liniștitoare. Pe nesimțite rămăsesem abia cîteva în toată odaia. Masa aceasta mi se părea nesfîrșită. În cele din urmă ne sculam. Angelescu se întoarse. Ce se întimplase? Bătălia de la București se desfășura potrivit planului în condițiuni destul de multumitoare. Erau însă vești proaste din regiunea Pitești. Trupele noastre nu puteau rezista presiunii lui Falkenhayn. Prevederea mea, teama mea se confirmau. Pe de altă parte Armata a II-a în retragerea ei nu știu ce făcuse sau ce nu făcuse, în orice caz îl acuzau pe Averescu. Tot ce pot spune e că dacă aș fi avut vreo speranță cînd am sosit la Periș, aș fi pierdut-o și pe aceea după cite vedeam, auzem și ghicem.

Între [orele] 10 și 11 ne-am urcat în vagon și spre miezul nopții trenul ministerial a pornit spre Boboc. La Boboc, în gară, ne-a tras vagoanele lîngă o magazie veche de cereale și acolo a fost două zile, două zile hotărîtoare și istorice reședința guvernului român. Trei vagoane și o locomotivă sub continuă presiune.

De fapt nu era însă tot guvernul, eram numai cîteva. Brătianu și Vintilă rămăseseră la Periș. Costinescu bolnav plecase direct la Iași. Porumbaru — de rîndul acesta bătrîn — întovărășise pe Costinescu. Dr. Angelescu se oprise la Buzău unde avea dispozițiunile de luat la proprietățile lui. Rămăsesem deci numai Alecu Constantinescu, Radovici, Morțun, Victor Antonescu și cu mine; și încă Morțun, atras de anumite seducțiuni la Focșani, a găsit un automobil și ne-a lăsat singuri tot timpul.

Cerul era din ce în ce mai întunecos, vîntul urla tot mai sinistru. De dimineață și pînă seara stăteam închiși în vagoanele noastre așteptînd vești care nu mai seseau. Discuții asupra soartei bătăliei, tot felul de ipoteze. Eu, care eram dinainte convins de înfrîngere, ascultam în tăcere sau cel mult subliniam printr-un suris sceptic vreo notă a cărui optimism mi se părea peste măsură de exagerat. Din cînd în cînd trecea cite un tren cu materiale evacuate și de care se atrănaseră refugiați: femei, copii, cercețiși intrerupeau pentru cîteva clipe monotonia acestor lungi ceasuri de așteptare.

Alecu Constantinescu cu jovialitatea sa născută luase în mină conducerea gospodăriei trenului. El aduna și împărțea proviziile. El hotăra ce vom minca, cum vom minca și cînd vom minca. Sollicitudinea lui patriarhală se întindea deopotrivă asupra noastră, a colegilor săi, ca și asupra conducătorilor, mecanicului și fochistului. Fiecare își primea porția de la el împreună cu o vorbă bună sau cu o glumă. Lăfăit pe o canapea prezida aceste culinare ope-

rațiuni cu o bucurie pe care n-a putut s-o micșoreze nici tragica realitate a acelor zile. Nu vreau să spun prin aceasta că Constantinescu era vesel. Nu trebuie să fiu nedrept: oricare ar fi fost defectele sau slăbiciunile lui, Alecu Constantinescu își iubea sincer țara și a fost un bun patriot. La Boboc era foarte mîhnit dar încrederea sa nezdruccinată în izbînda aliaților îl susținea în încercările prin care treceam. Mereu ne repeta: „Noi ne-am făcut datoria către neam, răsplata ne va veni. Să știm să răbdăm”.

La un moment dat am primit și unele vizite. C. Dumitriu și Manolescu Strunga (partizani politici — n.n.) ne-au descoperit în ascunzătoarea noastră și au venit să ne vadă. Ne-au adus vești bune dar nu erau în măsură să afirme autenticitatea lor. Fiind mai convins de înfrîngere decît oricînd, îi ascultam gîndindu-mă la altceva. La ceilalți colegi speranțele reînviară.

A doua zi spre seară ne-am pomenit în sfîrșit cu Ionel și cu Vintilă Brătianu. Bătălia era pierdută. Bucureștii trebuiau să fie ocupați dintr-un moment într-altul. Marele Cartier părăsea Perișul și se muta deocamdată la Buzău. Ca urmare a pierderii marii bătălii, Armata a II-a care își menținea încă pozițiile în Carpați trebuia să se retragă și ea. Averescu începuse să execute mișcarea. Ofițerii aliați, în frunte cu Thomson, dădeau foc puțurilor de petrol. Valea Prahovei era în flăcări, fumul și mirosul de păcură erau răspîndite pe km întregi. Spectacolul era înfrîntor; o vizîune din infernul lui Dante.

Amănuntele bătăliei lipseau. Nu se cunoșteau exact cauzele înfrîngerii. Prezan considera că toată vina e a generalului Sococ care nu executase ordinele și își părăsise postul. Se mai vorbea că planul bătăliei căzuse în mina germanilor care fuseseră prizonieri doi ofițeri de stat major ai uneia din diviziile noastre. Ajutorii laliaților fuseseră încă o dată nul, toată purtarea lor scandalosă.

De acum bătălia aparținea trecutului însă toată grija era îndreptată într-altă direcție: salvarea armatei printr-o retragere în ordine și bine condusă. Prezan foarte liniștit, părea că-și stăpînește trupele învinse și că le îndrepta destul de bine spre sudul Moldovei. Dar firește nu se putea prevedea încă cum se vor desfășura ulterior evenimentele. Toiul rămînea în nesiguranță. Brătianu, după ce ne dăduse aceste lămuriri, hotărî să ne intrunim a doua zi într-un ultim consiliu de miniștri înainte de a porni spre Iași. Trenul nostru trebuia să ne ducă la 9 dimineață în gara Buzău și consiliul urma să aibă loc chiar în vagon...

A doua zi la ora convenită eram în gara Buzău. Dr. Angelescu veni să ne spuie ce era în oraș unde, bineînțeles, domnea o agitație grozavă. Populația civilă știa că peste cîteva zile va fi pe mina inamicului. Se temea de devastări și de vandalisme. Străzile erau invadate de trupe în retragere și de refugiați. Toți povesteau grozăvii care sporeau încă panica legitimă a locuitorilor. Marele Cartier era instalat la primărie, în centrul orașului. Regele era și el acolo.

A trebuit să întîrziem ținerea consiliului, fiindcă Brătianu era reținut la Marele Cartier. Unii colegi au profitat de această întîrziere pentru a se repezi pînă în oraș. Eu care răcisem puțin seara în ajun am

stat nemiscat în vagon și priveam cum treceau fără intrerupere interminabile trenuri încărcate cu cele mai neașteptate lucruri și pline de oameni a căror priveliște îți sfîșia inima.

Aproape de amază Brătianu a venit și consiliul a început. A fost scurt dar foarte tragic. Brătianu ne-a comunicat întii că după lungi discuții se hotărîse la Marele Cartier ca retragerea armatei să se oprească pe linia Rîmnico Sărat — Viziru și să încerce chiar acolo o acțiune cu concursul rusilor, dacă vor voi să-l dea. Și pe urmă, foarte emoționat, Brătianu a scos din buzunar o foaie de hîrtie și ne-a spus: „Sînt sigur că nu bănuți ce cuprînde această hîrtie”. Într-o clipă zeci de presupuneri mi-au trecut prin minte. „Nu văm mai gîndiți, că nu e de închipuit. E o comunicare oficială a lui Poklewski care ține să mă înștiințeze că în caz de victorie a aliaților, aceștia au consimțit să asigure Rusiei stăpînirea Constantinopolului și a strîmtorilor”. Sub această neașteptată lovitură ne-am clatinat cu toți. Era și prea mare lovitura. Nu numai prin gravitatea în sine a știrii, dar și prin momentul ales spre a ne fi dată...

În acele clipe nu mai rămăsesse sărmanei Români decît nădejdea victoriei finale. E bine să ne grăbim să nu îi lăsăm iluzii prea mari nici în ce privește această victorie. Acesta era înțelesul comunicării lui Poklewski, aceasta era mîngîierea pe care în mijlocul dezastrului ni-o aducea un aliat... Deocamdată eram prea crud loviți ca să mai avem putere să ne indignăm. Sîntem pe calvar. Ne vom purta crucea oricît ar fi de grea, oricîte cuie ar fi pe ea.

În această stare de spirit ședința s-a ridicat. Brătianu rămînea cu regele și cu Marele Cartier la Buzău. Noi ne întorcem cu trenul ministerial la Boboc și noaptea plecam definitiv la Iași.

Totuși, înainte de a pleca, am ținut să aflăm cum se pierduse bătălia din jurul Bucureștilor...

Bătălia de pe Argeș și de pe Neajlov, zisă bătălia de la București, se pierduse tocmai cum o prevăzusem. Forțele noastre erau insuficiente și prea obosite pentru a putea executa planul stabilit. Între cele două armate nu era golul închipuit de comandamentul nostru. Armata lui Falkenhayn a căzut în flancul diviziilor noastre care trebuiau să respingă pe Mackensen și rusii n-au luptat. Greșeliile — sau ceea ce se numea atunci trădarea lui Sococ, precum și surprinderea planului nostru de către germani — erau niște simple incidente care desigur grăbiseră dezastrul dar care în nici un caz nu l-au determinat. Cu sau fără ele, rezultatul ar fi fost același. Oricum ar fi, și atunci și azi credința mea e că bătălia aceasta trebuia dată. Bucureștii nu puteau fi părăsiți, cea mai mare parte a teritoriului național nu putea fi sacrificată fără o ultimă sforțare, fără o supremă încercare de salvare.

Dealtminteri bătălia fusese pierdută dar armata română avusese prilejul să facă lumii întregi dovada vitejiei ei. Îndrăzneala, rezistența, disprețul de moarte al soldaților noștri se impuseseră pînă și admirației inamicului. Din prima perioadă a războiului România ieșea înfrîntă dar glorioasă, invadată dar hotărîtă să lupte pînă la capăt.

După o ultimă seară tristă, foarte tristă, îngrozitor de tristă petrecută lîngă hangarul nostru din gara Boboc, ne-am culcat și trenul s-a pus în mișcare. Dimineața la 8 soseam la Iași. A doua perioadă a războiului începea.

OMUL CARE JOACĂ

Fotbal și box la Montevideo

Anul fotbalistic internațional a debutat chiar din prima zi cu jocurile dintre cîștigătorii în timp ai cupei mondiale, în „Mundialito”-ul organizat de Uruguay, prima deținătoare a rivnitu-lui trofeu. Discuțiile pro și contra acestei competiții neoficiale au existat, dar interesul pentru ideea în sine a făcut ca jocurile să fie așteptate și urmărite cu mare interes pretutindeni. Anglia, și ea cîștigătoare a unei cupe mondiale, a refuzat să participe, mentalitatea celor care au inventat fotbalul neconcepînd întreruperea tradiționalului și sfîntului campionat, pentru o expediție oarecum exhibiționistă în sudul latino-american. S-a găsit atunci soluția Olandei. Cîștigurile materiale fiind atît de tentante și Antognoni și frații Van den Kerkoff și proaspătul „balon de aur” Rummenigge și-au făcut bagajele, și-au îmbrățișat familiile, lăsîndu-le să stropească cu lacrimi de crocodil absența lor în tradiționala masă a cumpenei dintre ani. De fapt, acest „mini-mondial” început la 30 decembrie a reunit într-un trei la trei perfect cele două dinastii ale fotbalului mondial, inaugurînd o nouă eră de rivalitate sportivă între Europa și America de Sud. Din informațiile scrise, auzite și văzute, se pare că s-a jucat mult peste limitele regulamentului, violența fiind din nou confirmată în drepturile păgubitoare în care s-a instalat mai de mult în fotbal. Jocul Uruguay — Italia a fost un recital de „trosneală” de cea mai înaltă clasă, iar atunci cînd tibiile nu dădeau prin zgometul ce pornea din ciocnirea lor semne de satisfacție, pumnii interveneau decisiv tranșînd de partea unuia sau altuia posibila victorie a infruntării paleolitice și verificînd prin atingerea bărbiiilor duritatea lor de acum. Nici cu eliminații Tardelli și Cabrini nu mi-e rusine, pe ultimul l-am întrebat după vreo 60 de minute din jocul de anul trecut, de la Napoli, vîzînd cu cită constiin-ciozitate se iscălea cu cramponele pe picioarele lui Marcel Răducanu, la ce „briază” poartă, dar uruguayenii, viitorii cîștigătorii ai acestei cupe, aduceau perfect cu acei „ladroni” care m-au atacat, tot acum un an, în plin centrul orașului Cali, în dorința de a afla, probabil, cit e ceasul la Bucu-

rești?! Nici partida următoare, Argentina — Brazilia, n-a fost mai cuminte, dar băieții au dat dovadă de destulă înțelegere în timpul jocului, aminînd plătirea conturilor după fluierul final, cînd s-a declanșat o bătaie generală. Ce a mai fost nu mai știu deocamdată, dar dacă boxul (era să scriu fotbalul!) a continuat cu momente și mai interesante, vă promit să vă țin la curent. Îmi pare rău că echipa R.F.G.-ului a pierdut, urmărită și de neșansa, meciul cu Argentina, întrerupînd seria celor 23 de partide în care nu a cunoscut înfrîngerea sub bagheta lui Jupp Derwall. La plecarea de acasă, antrenorul vest-german declara simplu, în stilul preciziei lui: „Mergem pentru a cîștiga!” Poate uitase că Napoleon a spus că este „vai de acel general care se prezintă pe cîmpul de luptă cu o tactică dinainte stabilită”.

În fotbal, esențialul se progătește din timp, dar sînt și multe momente în care o hotărîre înțeleaptă, luată în focul jocului, schimbă soarta partidei. Iată însă că această violență din fotbal, pe care francezii au încercat să o combată anul trecut printr-o „săptămîna de luptă”, aduce acum învingători mai puțin merituosi și învinși neașteptați. „Mundialito” a reconfirmat încă o dată că atît sud-americanii, cit și europenii cîștigă atunci cînd joacă acasă și că partidele sînt mai frumoase cînd se întîlnesc ei între ei decît atunci cînd sorții îi pun să se ciocnească unii cu alții. Reflec-tînd la această violență în care fotbalul se scaldă din ce în ce mai mult, imi vin în minte cuvintele primarului orașului Torino, Novelli, după „Euro-peo”-ul anului trecut, nici el prea pasnic. „Foarte mulți oameni politici, și, în același timp, intelectuali, nu înțeleg nimic din sport. Cei care consideră fotbalul ca un drog, ca o diversie a adevăratelor probleme sau ca o armă în mîinile puterii, nu știu bine realitatea societății și a vieții. Fotbalul nu este un drog, ci, simplu, cel mai frumos spectacol al lumii. Fotbalul este viață și asta nu explică angoasa și violența”.

La Montevideo, lucrurile au stat, din păcate, altfel.

CORNEL DINU ■

Cu Rapid în Italia

(Urmare din pagina 24)

perii partidei, 10 mii de spectatori sînt pregătiți să asiste la dezastrul românilor, ale căror infringeri la Viterbo și Frosinone sînt malițios comentate. Rapid trimite în teren pe Manu, Popescu, Angelescu, Tiță, Adrian Dumitru, Marin Stelian, Petcu, Ion Ion, Cojocaru, Vătuși și Bartales. Gazdele forțează din start, dar românii se apără exact și, după înlocuirea lui Ion Ion cu Paraschiv, minutul 25, trec la cirna jocului. Sala nu se vede, în timp ce Bartales ratează incredibil, singur cu portarul. Arbitrii își fac și ei datoria, oprindu-l pe Bartales și Cojocaru, scăpați spre poartă, pentru ofsaiduri imaginare. La pauză, atitudinea conducătorilor formației locale pare schimbată, ei înțelegînd că meciul nu va fi un simplu galop de sănătate, chiar dacă Genoa e în plin campionat, iar Rapid în vacanță. Ei răsufliă usurați după minutul 90, la 0-0, căci bucuștenii meritau cu prisosință victoria, fapt pe care însuși Sarosi îl recunoaște, zicînd că Rapid i-a produs o plăcută surpriză.

Bucuroși, plecăm spre Riolo Terme, provincia Ravenna, spre a petrece revelionul. Din cauza distanței de 4 sute de kilometri, a tunelurilor și a pilcurilor de ceață compacte în apropiere de Parma, ajungem după ora 23, miezul nopții în România. Ciocnim un pahar de șampanie

și fără s-o lungim, mergem la culcare.

În prima zi a anului, vizităm orașul Ravenna, fostă capitală a Italiei, azi important centru comercial și cultural. Turnul orașului, Torre comunale, datează din secolul VI și, ca o curiozitate, e mai înclinat decît cel din Pisa, fără să aibă, desigur, faima acestuia. În centru, lingă Piazza del popolo, mormîntul lui Dante, Dante poetae sepulcrum, simplu și, tocmai de aceea, impunător. De la 1321, anul morții autorului Divine Commedii, arde aici o candelă al cărei ulei e furnizat, an de an, de una din provinciile peninsulei.

În sfîrșit, la Goro, ultima partidă, 4-1 cu o formație ceva mai modestă, Adrian Dumitru și Popa Ștefan permițîndu-și luxul de a rata, în final, cite o lovitură de la 11 metri. Au înscris, în ordine, Paraschiv, Marin Stelian, Cojocaru și, din nou, Marin Stelian, rotunzînd bilanțul unui turneu pe care-l putem aprecia drept satisfăcător, 7 partide, 4 victorii, 2 infringeri și un meci egal, 0-0 cu Genoa 1893 în cel mai important meci, golaveraj 14-10. Fără a intra în amănunte, Adrian Dumitru, Petcu, Paraschiv, Marin Stelian, Angelescu, Cojocaru, Bartales și, mai ales, Tiță au corespons, punînd umărul la obținerea succeselor și la întărirea tradiției.

După o noapte petrecută la Goro, pe 2 ianuarie 1981, Rapid pornește spre țară, făcînd un popas de 3 ceasuri la Trieste și ajungînd la București, după 24 de ore de călătorie neîntreruptă, sîmbătă, 3 ianuarie. Ceasul Gării de Nord, în fața căruia a oprit autocarul, arăta 18,10.

MIRON DINULESCU ■

MIHAI MATEI ■

RUGBY

Cine n-are bătrîni...

La Jocurile Olimpice din München, am avut plăcerea să admir pe acea veritabilă „mică sirenă” din povestirile lui Andersen, intruchipată în supercampiona de natație Shane Gould (Australia), care la vîrsta de numai 15 ani devenea cîștigătoare a nu mai puțin de cinci medalii olimpice de aur. Pe cit de uluitoare au fost victoriile sale perlate, pe atît s-au dovedit și declarațiile acelei superbătăi olimpice către gazetarii curioși asupra viitorului și proiectelor sale: „Predau stafeta surorii mele Jenny, de 9 ani. Eu sînt prea „bătrînă”! La Olimpiada de la Montreal am să am 19 ani!”

Printre „copiii-minune” ai arenei sportive, întreaga lume a cunoscut și îndrăgit fenomenul Nadia Comăneci, care, din fericire, și-a durat un monument tralic în memoria noastră și parafrazînd horafienele versuri „nu va dispărea întru totul”! La vîrsta de 19 ani, ea se mai pregătește competițional pentru rivnita „Universiadă” și adaugă la cunoștințele acumulate

pină acum alte, teoretice și metodice, în cadrul studiilor universitare. Despre longevitatea sportivă, în cadrul altor limite de vîrstă și întrecere, putem reflecta, pomenindu-i pe acei herculeeni campioni, boxerii Laszlo Papp, Cassius Clay sau Stevenson. Firește că performanțele tuturor atleților longevivi care practică sporturi individuale sînt condiționate de comportamente și îngrijiri exemplare, precum și de un tonus viguros, susținut cu persuasiune și stoicism.

Sub aspectul acestor preocupări, n-ar mai fi normal să ne surprîndă nici performanțele obținute de foștii fruntași ai atletismului, ca Benjamin Surd din Brașov, cîștigătorul probei de 3000 m obstacole la campionatul european al veteranilor, pe 1980, disputat la Helsinki, precum și cîștigătorul „Crosului veteranilor” organizat de C.N.E.F.S. la București (pentru limita de vîrstă de 61-70 ani)!

În sporturile mai grele și direct angajate ca: boxul, luptele și rugbyul, longevitatea este, desigur, mai dificil de realizat și cazurile devin mai rare, iar limita de vîrstă nu poate depăși pragurile maturității fizice.

Cu ocazia ultimului meci de rugby România — Franța (15-0), disputat la sfîrșitul anului trecut, am stat de vorbă cu doi „veterani” ai celor două echipe, marcați cam de aceeași vîrstă (33-35 de ani) și care, deși fuseseră „lăsați la vatră”, au fost rechemăți sub drapelul național lor, să-i apere culorile, dovedindu-se încă o dată justetea aprecierii. Primul dintre ei, centrul Bertranne de la Baguere, s-a dovedit cel mai activ și cel mai periculos dintre francezi pe trei sferturi și, printr-o iscusită lovitură de picior „a suivre”, era cit p-acî să determine înscrierea unui eseu și răsturnarea scorului, cu toate implicațiile lui psihologice. Cel de-al doilea, pilierul naționalei noastre, Dinu Constantin, inginer la serviciul de investiții în industria de utilaj chimic, își investeste restrînsul său timp liber pentru bucuriile rugbyului, activînd la Grivița roșie. Intervenția sa promptă și placajul asupra lui Vivies, au determinat faza de înscriere a eseuului nostru!

Amîndoi „veteranii” sînt de acord cu replica Cid-ului asupra „valorii”, socotînd că ea nu e determinată de vîrstă, cu toate acestea nu ezită să sublinieze avantajele „bătrîneții” sportive și aportul „bătrînului” în cadrul echipei: el întărește disciplina de joc, îmbărbătează și dă în bold colectiv prin exemplul personal, asigură securitatea tinerilor și stimulează meșteșugul tehnic al tuturor, ponderează nervozitățile și iregularitățile coechipierilor, fiind inițiatorul celor mai hotărîtoare acțiuni. În viața particulară, amîndoi veteranii au convenit că viața de familie și copilașii lor — Bertranne are un băiat, Francky, iar Dinu pe Bogdan și Ioana — contează cel mai mult, chiar în privința obținerii de performanțe sportive, prin echilibrul și dragostea ce-l înconjoară.

Pomenindu-l aici pe faimosul Dobrin, care și-a exprimat dorința de a mai juca încă un campionat în divizia A, vedem bine că nu degeaba Tirgo-viște a abordat înțeleptul dicton popular „cine n-are bătrîni, să-și cumpere!”

TUDOR GEORGE ■

CE RĂU V-AM FĂCUT ?

Atîrnați de un fir?!

Într-un interviu poetul Mihai Beniuc spunea: „Eu sînt profesor de meserie, dar scriu în fiecare zi”. Și face acest lucru de zeci de ani „plătînd tribut pentru curajul său”. Eu însă sînt de meserie contabil și sper să ajung pensionar... ca antrenor de fotbal, căci această meserie am profesat-o zeci de ani. Uneori, scriind din plăcere despre năzbitiile mirificului balon ce lasă urme inerente într-o viață în care foarte mult depinză de alții, pentru curajul de a se trata problemele la obiect, am plătit tribut după tribut. Dar, mai ales, am plătit pentru faptul a nu fi acceptat să fiu „suspendat de un fir”, cum scria, de curînd, Radu Cosasu, amintînd că meseria noastră deplînde de jucători. Să continui prin a cita tot din Belphegor: „Toată fericirea sau durerea lui, toată inteligența sau ridicolul lui, stau acolo, într-un bocanc, al unui libero sau al unui vir”. Ce te faci însă cînd JUCĂTORUL—amator se autonomizează într-o noapte (căci dacă ar face-o ziua și-ar vedea lungul nasului) și antrenor—PROFESIONIST ?

Cel mai adesea, adevărații vinovați nu sînt „scoși” la rampă și „amendați”, ci cite un acar Păun, devine victimă prelungită a toleranței unor fapte intolerabile, numai și numai că bocancul are vir! Or, drumul pe care conducem fotbalul nostru ar fi trebuit, pentru a-i corija meandrele, să scoată la iveală MORALA ca realitate. Adică, fermitatea educatoarei — neînțelegînd prin aceasta numai pe antrenori — să se inscrie pe orbita sa adevărată. Numai că, nu de puține ori, am constatat și consemnat, consternați, că trădarea spiritului necesar obținerii calității adevăratei pleacă uneori tocmai de unde te-ai aștepta mai puțin. Am să dau un exemplu, ales din mai multe. În cronică intitulată „Revirimentul gălățean”, scrisă la 27.10.1980 (se scurseseră doar cîteva zeci de ore de cînd eu lipseam, fiind internat într-un spital), Ion Cupen nota în ziarul „Sportul” că

„...amenințată serios de perspectiva retrogradării, s-a strîns în jurul unui coechipier (I. Constantinescu), care o antrenează cu folos și o mobilizează moral. Gălățenii au jucat nu numai avîntat, dar și tehnic, au dat tot timpul impresia de liniste și siguranță. Oamenii lor cei mai buni au fost... noul antrenor Constantinescu, care a stat calm rarele atacuri ale oaspetilor (cu o etapă înainte la Cluj 1-4, primul gol pentru clujeii a fost marcat... de noul antrenor; este singura modalitate să facem profesionism... făcîndu-i antrenori pe toți divizionarii A și la județ: căci acolo sînt deja mulți!)... replica vilcenilor s-a lăsat așteptată 85 de minute...” Ce altceva mai neotrivit poate să fie decît faptul de a blama exigența competițională? De ce să nu luăm exemplul acolora care, pentru „infracțiuni”, nu numai că dau cartonașe alțora (oameni în tricouri, persoane în negru, însă azezați pe banca tusei...), ci și primesc ?

Nu-i mai puțin adevărat că, în lunga-mi carieră profesională de antrenor — și numai antrenor — de fotbal, am reținut multe cuvinte competent aduse în arena opiniilor prin scris și sinceritate loială. Mi le-am însușit și am ținut cont de ele, folosindu-le pentru rețușarea pasiunii tumultuoase, colerice cu adevărat, deoarece verva condeiului și asprimea vorbei n-au urmat, în nici un caz, traseul acolora care n-au făcut altceva decît să adauge procente în plus pentru ca fotbalul nostru să continue să bată pasul pe loc. La drept vorbind „eroii” dramei acestei micro-societăți sîntem și rămînem toți aceia care ne prefacem că-l educăm pe fotbalistul competitiv, dar îi lăsăm, prin tolerarea abaterilor, prin lenevie și chiul ș.a.m.d., „să ne atîrne pe toți de un fir”. Poate că cel mai elocvent exemplu de lipsă de etică este liosa exigenței. Or, tocmai faptul că-i ceri mult fotbalistului (astăzi și antrenamentul este un fel de „joc competitiv”) arată că-l respecti, iar respectul te obligă prin el însuși să fii exigent.

CONSTANTIN TEAȘCA ■

Lumea în care trăim

„Planeta albastră” și „silenzioasa catastrofă”

Toamna trecută, Organizația Națiunilor Unite a proclamat intervalul 1981-1990 drept deceniu internațional al apei potabile. Apelul lansat: „În 1990 apă curată și sănătoasă la poarta tuturor!”

De ce a fost nevoie de o asemenea acțiune la scară mondială? Se știe doar că apa, sursa primară a vieții, substanța indispensabilă supraviețuirii oricărui organism viu, se află răspândită peste tot — în pământ și pe pământ, și chiar și în aer. Apa acoperă sub forma mărilor și oceanelor, a lacurilor și fluviilor peste 70 la sută din suprafața planetei noastre. Datorită imenselor sale întinderi de apă, Terra însăși a fost supranumită „Planeta albastră”.

Apa înseamnă viață. Și totuși oricât ar părea de paradoxal, două miliarde de ființe umane, două miliarde de locuitori ai Terrei, al acestei „planete albastre”, suferă din cauza lipsei de apă potabilă, apa atât de necesară vieții. În numeroase regiuni ale lumii se înregistrează o penurie tragică de apă potabilă. În Africa subsahariană, în Sahel, ca și în alte regiuni ale lumii seceta face ravagii catastrofale.

Apa înseamnă viață. Dar totuși, în viitor, după cum aprecia revista vest-germană „Der Spiegel”, apa poate deveni „Un articol tot atât de deficitar ca și petrolul”. Cu deosebire însă, arată directorul Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, că în timp ce majoritatea țărilor sunt dispuse să plătească sume imense pentru a-și procura petrolul necesar economiei, pentru a oferi în mod curent apă potabilă tuturor locuitorilor, destule oficialități nu sînt hotărîte să cheltuiască nici măcar a zecea parte din sumele ce acoperă costul „aurului negru”.

Apa înseamnă viață. În timp ce țărilor în curs de dezvoltare le revir. 4,5 litri de apă pe locuitor, în țările dezvoltate din punct de vedere industrial, fiecare locuitor consumă în medie între 200 și 500 litri apă pe zi. În țări ca India, Indonezia, Birmania, Malaezia, Nepal, Pakistan, Sri Lanka sau Thailanda, numai un procent între 5 și 20 la sută din locuitorii au acces la apă potabilă, salubră.

Apa înseamnă viață. Dar jumătate din locuitorii „Planetei albastre” nu au puțin de a dobîndi necesarul de apă potabilă, nu au asigurare mijloacele cele mai simple dar absolut necesare purificării apei. Efectele nocive ale consumului de apă impură sînt imense. În această privință datele statistice oficiale evidențiază o stare de lucruri mult mai dramatică decît s-ar părea la prima vedere. Astfel, potrivit Organizației Mondiale a Sănătății, 80 la sută din bolile înregistrate pe planetă sînt transmise prin apă insalubră. Această „silenzioasă catastrofă” — după cum o denumește un Raport al O.M.S. — are consecințe dezastruoase pentru locuitorii celor mai sărace țări. 400 de milioane de oameni suferă de gastroenterită, 21 de milioane de malarie, 16 milioane de febră tifoidă, 16 milioane de malarie, 30 de milioane de cecitate.

Apa înseamnă viață. Dar rata îngrijorătoare a mortalității în lumea a treia este legată și de problema apei. Zilnic, pe planetă, 25 000 de oameni mor din cauza unor boli provocate de apă impură. În fiecare an viața a milioane de copii este curmată violent de maladii provocate de aceeași apă purtătoare de microbi, înainte ca aceștia să împlinească 5 ani. Revelator este faptul că dacă toți locuitorii globului ar putea dispune de apă potabilă, de dispozitive de purificare a apei, mortalitatea infantilă ar scădea la jumătate.

Apa înseamnă viață. Ea a devenit una dintre problemele fundamentale ale contemporaneității. Apelul lansat pentru deceniu internațional al apei potabile — „În 1990 apă curată și sănătoasă la poarta tuturor!” — deceniu inaugurat în aceste zile de început ale anului, îndeamnă, cere o intervenție urgentă. O intervenție necesară pentru existența a sute de milioane de ființe umane care au dreptul la viață. O intervenție necesară și pe deplin posibilă. Planeta dispune din belșug de rezerve hidrologice ca să asigure apă curată și sănătoasă fiecărui locuitor. Deși apa potabilă reprezintă numai 1 la sută din uriașele rezerve hidrologice ale planetei, chiar și aceasta, folosită rațional, ar fi suficientă pentru satisfacerea nevoilor zilnice de apă potabilă a cel puțin 20 miliarde de oameni! Fără a mai lua în considerație uriașele rezerve de apă potabilă aflate sub formă „congelată” în Groenlanda, Arctica și Antarctica.

Apa înseamnă viață. Prin preocuparea Organizației Națiunilor Unite în anii următori, anii deceniului internațional al apei, va fi investită, pentru alimentarea cu apă potabilă a locuitorilor celor mai afectate regiuni ale lumii, o sumă reprezentînd 15 dolari pe an și locuitor. Este mult, este puțin? Spre comparație amintim că aceasta reprezintă o sumă de zece ori mai mică decît cea irosită anual pentru țigări și jumătate din cit ce cheltuieste pentru tranchilizante. O sumă infimă, ridicolă chiar, raportată, spre exemplu, la milionul de dolari pe care îl devorează într-un minut, într-un singur minut, cursa nebunească și absurdă a inarmărilor.

Apa potabilă, o raritate astăzi pentru o bună parte din locuitorii țărilor „lumii a treia”, poate și trebuie să devină în anii următori, în deceniul internațional al apei, un element esențial al ameliorării calității vieții pe planeta noastră. Paharul cu apă, lichidul acesta curat ce curge prin robinete, trebuie să fie la îndemîna tuturor. Căci într-o lume preocupată de inarmare, confruntată cu nenumărate conflicte, bintuită de catastrofe silențioase și zgomotoase, apa, banala apă reprezintă o avuție de care prea mulți dintre semenii noștri sînt privați. Și, să nu uităm, apa înseamnă viață.

AL. PINTEA ■

Deșertul morții

25 aprilie 1953. În Nevada au loc 11 explozii atomice. La 19 mai 1953 sînt experimentate 2 bombe atomice: una de 51 kilotone, cealaltă de 32 (mai puternică decît bomba de tristă amintire de la Hiroșima). Pe moment, faptul a fost înregistrat ca atare. S.U.A. căutînd să demonstreze lumii întregi cit de inezstrate sînt din punct de vedere atomic. În anul următor la Saint-George și Snow Canyon (statul Utah), la 450 km de Yucca Flat unde fuseseră experimentate bombele atomice, începe să se turneze filmul „Cuceritorul” al cărui subiect era dragostea lui Gîngis-Han (interpretat de John Wayne) pentru o frumoasă prințesă nrizonieră (interpreta era Susan Hayward). Filmul, regizat de marele actor Dick Powell, mai avea în distribuție pe Pedro Armendariz și Agnes Moorehead. Echipa de filmare cuprîndea 220 actori și tehnicieni. Dintre aceștia, pînă în momentul de față 91 au fost atinși de cancer și 46 au murit. Prima victimă a fost Dick Powell, la 59 ani — în 1963 —

mort în urma unui cancer al sistemului limfatic. Din bogata sa filmografie amintim pelicule de neuitat ca: „Visul unei nopți de vară”, „S-a întîmplat miine”, „Bestia și frumoașa”. În același an, Pedro Armendariz („Maria Candelaria”, „Fugarul”, „Rio Escondido”, „Maclovio”, „Amanții din Toledo”, „Oameni și lupi”) se sinucide aflînd că este grav bolnav de cancer. Nu avea decît 51 ani și era în plin succes. Agnes Moorehead („mama Samanthei”) din serialul care ne-a încîntat cu minunile vrăjitoarei duminică de-a rîndul) moare în 1974 de cancer la uter. În 1975 se stinge din viață în urma unei tumori canceroase la creier, la numai 56 ani, frumoașa și talentata actriță Susan Hayward. În primul său film turnat în 1938 — „Fată de probă” — jucase alături de talentatul actor Roland Reagan, cel care în 1980 avea să fie ales președintele S.U.A. Actrița a mai avut cîteva roluri care au consacrat-o: în „Secera vîntului sălbatic”, „Nevasta m vrăjitoarea”, „Setea de viață” (pentru acesta a obținut „Oscar” în 1958). John Wayne, care nu mai are, credem, nevoie de nici o prezentare, se stinge și el din viață în 1979, la 72 ani, în urma unui cancer la gît, plămîni și stomac, după ce suferise mai multe intervenții chirurgicale. După cum se relatează în cunoscuta revistă „Paris Match”, copiii multor vedete care au jucat în acest

„film blestemat” au fost atinși de îngrozitoarea maladie. Este vorba de Tim Barker (fiul Susanei Hayward) care a fost operat în 1968 de o tumoră la gură, de Patrick Wayne operat în 1969 de o tumoră la piept, de fratele său Michael, operat de cancer al pielii în 1975. Actrița Jeanne Gerson, astăzi în vîrstă de 77 ani, a inițiat o mișcare de protest la care participă copiii actorilor ce au decedat în urma cancerului contractat cu ocazia turnării filmului „Cuceritorul”: Michael și Patrick Wayne, Norman și Helen Powell, Tim Barker, Pedro Armendariz jr. și alții. Pînă acum au fost depuse peste 1000 de plîngerii care, în ciuda faptului că au fost susținute de zeci de mii de oameni, au rămas fără nici un rezultat. Deși autoritățile americane nu vor să recunoască că există vreo legătură între moartea (cauzată de cancer) a altor persoane care au participat la turnarea filmului despre care este vorba, în vecinătatea unei zone în care au avut loc mai multe explozii atomice, este limpede că din pricină unei mari concentrații de radioactivitate în această zonă, lumea a pierdut înainte de vreme o serie de actori de renume internațional și probabil că lista deceselor nu se va opri aici. Cineva este de vină.

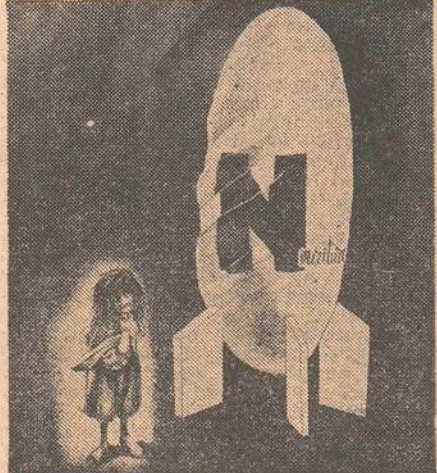
N. N. RADULESCU ■

Calculatorul și psihiatria

Gîndește, nu gîndește, simte, nu simte, la urma urmei calculatorul nu-i decît un amestec de metale, sticlă, curent electric — cum să gîndească și, mai ales, cum să simtă? Poate numai în povestirile științifico-fantastice...

Iată-l însă pe profesorul Keneth Colby, electronist și psihiatru la Universitatea din California, constructor de calculatoare și izvor de idei paradoxale. Și iată-l pe Parry 2 — alias „doctorul Smith”, unealtă neînșufletită, negînditoare și nesimțitoare — angajat într-un dialog, înregistrat, cu creatorul său:

— Bună ziua, sint «dr. Smith». Încîntat de cunoștință. / — Bună ziua. / Ce vînt vă aduce? / — Mă simt cam indispus... / — Ce vă indispus? / — Oamenii, în unele zile... / — În unele zile? / — V-am spus că oamenii mă indispus, să nu lungim vorba... / — Ce fel de oameni? / — Oamenii. / — Ce fac ei pentru a vă indispus? / — Simplul fapt că-i am în jurul meu mă indispus! / — De ce nu vă duceți să trăiți pe o insulă pustie? / — Viața n-ar avea sens acolo... / — Sînteți nebun? / — Vă rog să vă măsurați cuvintele! / — Ar trebui să vă faceți un control la medic. / — N-am ce zice, mare specialist în boli mintale mai ești... — Sînteți un imbecil! / — Iar tu, mai bine îți-ai schimba meseria! / — Debil mintal.

Desen de ȘTEFAN POPA ■

dialogul de mai sus în cinci exemplare și a trimis-o la cinci psihiatri renumiți. Finalul: toți cinci — fără să știe cu cine au de-a face — l-au sfătuit pe „doctorul Smith” să se lase de meserie și să-și trateze creierul bolnav.

De unde ideea lui Keneth Colby că folosind inteligența artificială psihiatria poate să devină știință mai puțin aproximativă, a mai cîștigat puțin teren, iar lucrările sale — prestigioase — au apărut într-o lumină nouă.

Mai ales că de ele vor beneficia handicapați gravi, aflați acum încă în impas. Pentru copiii autiști, de pildă, specialistul californian a pus la punct miniordnatoarele care scriu și apoi pronunță cuvînte cu voce tare. Iar unui mut care nu-și putea mișca degetele profesorul Colby i-a construit un ochelar special avînd atașat un aparat de fotografiat și un sintetizor verbal — pacientul „vorbea” cu privirea, îndreptîndu-și ochii către literele alese!

Performanța lui Parry 2 însă, calculatorul paranoic, i-a speriat cel mai tare pe responsabilii proiectelor de cercetare — poate și de aceea finanțarea proiectelor efervescentului Colby se află încă în impas. Ceea ce l-a făcut pe profesor să declare nu demult că în zilele noastre calculatoarele — entități cu potențială inteligență și simțire! — sînt nici mai mult, nici mai puțin decît victime ale rasismului științific!

Așadar, gîndește? Simte? Nu știm, dar parcă nu mai sîntem atît de siguri că-i vorba de literatură științifico-fantastică...

AL. MIRONOV ■

Mondo umano?

Trucuri și verdicte

Era în aprilie anul trecut. Ziarele comentau evenimentul după clasi-ca formulă „cinci coloane pe a-ntia”. Revistele publicau dosare ale afacerii, protagoniștii beneficiau de poze „timbru”, din profil, în grup sau cine mai știe cum; declarațiile cele mai deosebite erau reproduse separat, în chenar; se făceau bilanșuri ale cîștigurilor ilegale obținute; se anunțau liste, mereu întregite, ale protagoniștilor afacerii. Căci această părea groasă, cu implicații vaste și profunde, dezvăluia constant ramificații nebănuite, iar lumea, pe măsură ce lua cunoștință de noile date ale problemei, se arăta uneori surprinsă, alteori derutată, citeodată de-a dreptul șocată!

Dar să concretizăm: atunci, în aprilie, cînd Italia era bintuită (încă!) de terorism, cînd se înregistra (încă!) o nouă criză de guvern, cînd lumea nu deslușea (încă!) încercările ițe ale scandalului Calta-girone, cînd oamenii erau (încă!) îngrozii de proporțiile mitelor plătite de ENI (circa 120 milioane dolari!), un nou fapt de amploare îngroșa lista, deja copioasă, a evenimentelor. Era vorba (se știe bine, de acum!) de partiștile de fotbal trucate și, evident, de marile cîștiguri realizate în acest mod! Dezvăluirile erau incredibile: italienii cheltuiau 8 (opt) miliarde lire italiene pentru jocurile de noroc ilegale, trucate deci, și doar 5 (cinci) miliarde lire italiene pentru jocurile autorizate. (În fond, aceleași, numai că oenru cunoșcătorii erau... trucate!) În Italia glasul presei era unisonic. L'Unită, „Blitz la vestiare. Balonul rotund, acuzat”. Il Messagero, „Cătușe pe stadioane”, etc., etc. La ora respectivă, pe cit de șcante, pe atît de dure, pedepsele s-au dat — suspendări din viața sportivă, retrogradări ale echipeilor, condamnări la închisoare etc., etc. — și toate au fost tratate de presă la loc de bază.

Cit a trecut de atunci? Aproape opt luni. Aproape opt luni, intrucît, la 22 decembrie 1980, un tribunal din Roma a achitat bine mersi cei 38 fotbalisti, antrenori și pariori inculpați în scandalul „partidelor trucate” și al „pariurilor clandestine”. Luată pe nepregătite, presa abia a apucat să spună că decizia respectivă a reprezentat o surpriză intrucît ministerul public ceruse severe condamnări la închisoare pentru cei inculpați în afacere. Justiție în stil italian — a scris presa franceză, neuitînd să acorde locul cuvenit avîntului nedorit al terorismului pe meleagurile respective. Deși avea atîtea de zis despre alte evenimente, presa italiană a consemnat evenimentul tot pe pagina primă, dar era vizibil derutată. Se vedea de departe că verdictul o surprinsese, nu știa ce să creadă și cum să reacționeze credibil. Pînă și un titlu ca „mult zgomot pentru nimic” i se părea neavenit pentru că șchiopătau multe. De pildă cel ce dezvăluise afacerea — Massimo Cruciani — este singurul condamnat la o amendă de 1 500 fr. fr. Restul? Zgomot și furie.

DUMITRU CONSTANTIN ■

Lumea se amuză

(După N.B.I. — R.D.G.)

Supraviețuitorii ?

Cei mai mulți se mulțumesc cu case-buncăr echipate cu obloane metalice la uși și ferestre, cu pivnițele gemind de conserve, apă, medicamente, arme și muniții suficiente pentru mai bine de 3 luni. Alții, mai inventivi, și-au construit în jurul caselor de la țară sofisticate sisteme defensive: șanțuri pline cu substanțe corosive, capcane explozive, centuri de mine și bombe cu fosfor activabile prin radio. În toate familiile, informează periodicul italian „Panorama”, dină și copiii au învățat să manevreze carabinele Ruger, pistoalele Colt, grenadele de mină, bazooka...

S-au autointitulat „Supraviețuitorii” și sint americani cu dare de mină care se pregătesc să-și apere pielea în clipa cind va exploda haosul universal. Sint convinși că n-au mult timp de pierdut pentru a se pregăti temeinic. „Prăbușirea societății americane, occidentale în general va fi provocată de o vastă criză monetară”, aprecia Geoffrey Aibert, autorul cărții „După prăbușire”, un best-seller al inflorației literaturii a dezastrelor, „prevăzute” să înceapă din 1982. Tabloul prezentat de realistul autor este dezolat: „fabrici închise, magazine și servicii publice paralizate, șomeri, foame, dezordine și, ca un corolar al tuturor acestora, explozia inevitabilă a violenței, care va țiri în haos America și celelalte civilizații occidentale”. În aceste condiții, explica Mel Tappan, editorul revistei „Scrisoare de autosupraviețuire”, un periodic cu 20 000 de abonați, „trebuie să rezistăm cu armele cel puțin 6 luni în fața hoardelor de oameni infometati care-i vor ataca pe cei bănuți că mai posedă ceva”.

Acești oameni constituiți în asociații fac exerciții colective de autoapărare, se antrenează pentru a rezista în condiții precare, sint instruiți de doctri profesori, care publică manuale de supraviețuire la o editură (Larder Survival Books) ce-și consacră întreaga activitate acestui scop. Ce groază uriasă i-a putut cuprinde pe acești oameni pe seama cărora prosperă constructorii de adaposturi antiatomice, fabricanții de arme de tot felul, de alimente neperisabile, de medicamente. Sperietoarea este propria lor societate. „prosperă și beneficiază pentru toți”, propriul lor mod de viață cărui nu unul, ci zeci de mii îi prevăd apropiatul sfârșit. Nu un catolicism nuclear, nu o conexiune astrală, ci pur și simplu „o vastă criză monetară” va cauza noul Apocalips. Chiar într-o societate în care banul este măsura tuturor lucrurilor este oare posibil ca odată cu deprecierea sa să devină falimentare toate celelalte valori, nefinanțiere, toate „libertățile”? Să nu mai rămână în picioare nimic, nici măcar simbolurile? Credința în societatea tuturor posibilităților să se fi căriat într-atît încît să nu lase decît o singură alternativă de a trăi: ucidе ca să nu fii ucis? Pe cine? Pe proprii compatrioți, mai puțin înzestrați cu mijloace de subsistență și rezistență împotriva „vicisitudinilor viitoare”. Cît cinism, cît egoism. Ciudățenia este că pregătindu-se să facă față consecințelor unei crize expiatoare, respectivii nu fac nici cea mai firavă încercare de a preîntîmpina dezastrul. Și ce simplu ar fi ca în loc să irosească bani buni pe prostii antiapocaliptice să-și vadă liniștii de treabă rostind un răspicat veto crizei, obligînd-o să nu devină ireversibilă.

IOAN ROȘCA ■

Eminescu și traduceriile operei sale

(Urmare din pagina 1)

decenii. Personalitatea lui s-a impus străinătății încă înainte stingerii din viață a poetului, iar anii care au urmat au adăugat noi dimensiuni cunoașterii și aprecierii peste hotare a liricii de mare profunzime și sensibilitate a geniului de la Ipo-tești.

O statistică realizată de „Index Translationum”, o publicație de înaltă științifică publicată anual de UNESCO, arată că dintre toți poeții neamului nostru, cel mai cunoscut și mai mult tradus în străinătate este „Eminescu — acest Shakespeare al românilor”, cum îl numește poetul englez Roy MacGregor-Hastie în prefața la „Antologia poeziei române contemporane”, apărută în colecția de opere reprezentative a UNESCO, în Editura „Peter Owen” din Londra.

Astăzi aproape că nu există țară în lume unde lirica lui M. Eminescu să nu fie cunoscută și apreciată. Creația poetului român a fost tradusă peste hotare, așa cum aminteam, încă în timpul vieții sale. Astfel, în anul 1831 a apărut la Bonn prima culegere de versuri eminesciene publicată în străinătate. Ediția a doua a lucrării, apărută în 1886, avea să conțină și prima versiune într-o limbă străină a „Lucaferului”, capodopera genialului nostru poet. În Franța, primele traduceri din Eminescu au văzut lumina tiparului în anul 1892, grație activității poetei Marguerite Miller-Verghy. În același an au apărut și alte poezii în limba germană datorate activității lui E. Grigorovitz, mai întii la București apoi, în anul 1901, la Berlin. Primele tălmăcirii din lirica eminesciană în limba lui Dante, datorate lui Antonio Canini, au fost publicate la Veneția, în anul 1887.

Desigur, acestea au fost începuturile. Ulterior, pe măsură ce geniul eminescian a început a fi cunoscut și apreciat și pe alte continente, volume conținînd cele mai reprezentative creații ale sale au apărut într-un mare număr de țări. Iată de ce în rîndurile de față ne vom opri doar asupra celorva dintre acestea. Nu incapa nici o îndoială că dintre toate tălmăcirile în limbi străine, cea mai aproape de poezia eminesciană — la valoarea originalului așa cum avem privilegiul să-l cunoaștem noi, românii, nu se ridică din păcate nici una — este cea apărută în anul 1956 la Bratislava, în limba slovacă, cu titlul „Umbre pe pinza vremii”. Autorul versiunii, poetul Ivan Krasko, s-a înfălișit cu creația lui Eminescu în anul 1896, la Brașov, unde studia la un gimnaziu. Eminescu a fost și a rămas marea, nedezmințită lui dragoste. Dealtfel, întreaga sa creație originală este puternic influențată de creația poetului român.

Remarcabile sint și tălmăcirile incluse în antologia „Lirică românească”, apărută în anul 1971 la editura „Bergland Verlag” din Viena. Traducerea versurilor lui Eminescu, „cu care lirica românească a atins punctul ei culminant”, cum scrie în prefața profesorului F.K. Franchy de la Universitatea Vieneză, este datorată poetului Franyo Zoltan. Studiul amănunțit al

creațiilor cuprinse în acest volum, precum și al altor volume apărute în limba germană: „Poezii”, Leipzig, 1937, „Poezii”, traduse de Alfred Margul Sperber, și altele, au permis redactorilor marii enciclopedii „Weltreise”, care apare în Elveția, să scrie: „Eminescu, ultimul mare romantic din lirica europeană, este comparabil ca putere de expresie cu Leopardi și Hölderlin. „Lucaferul”, poezia lui despre condiția umană, a dat țării sale primul mare impuls spre universalitate, cu o operă bazată pe profunda cunoaștere a obiceiurilor și legendelor poporului român, prin marile întrebări în legătură cu spațiul și timpul, prin chemarea fascinantă către iubire, prin aspirația dureroasă către perfecțiune”.

În limba italiană, Eminescu și-a găsit tălmăcitori entuziaști și fideli în persoana lui Carlo Tagliavini în volumul „Eminescu — Poezii”, apărut la Neapole în anul 1923, Ramiro Ortiz în culegerea „M. Eminescu — Poezii”, Veneția, 1927, Umberto Cianciolo, „M. Eminescu — Poezii alee”, Modena, 1941, Mario Ruffini, „M. Eminescu — Poezii de dragoste”, Torino, 1966. În „Antologia poeziei române” apărută la Milano în 1961, și care conține și citeva dintre creațiile lui Eminescu, acesta este prezentat cititorilor italieni de către Salvatore Quasimodo, laureat al Premiului Nobel pentru literatură.

Distinsa profesoară Rosa del Conte de la Universitatea din Roma, despre care se poate spune pe bună dreptate că este cel mai bun și competent cunoscător din străinătate al creației de ansamblu a lui Eminescu, și-a făcut un ideal de viață din a-l face cunoscut pe marele nostru poet în țara lui Dante. Ei îi datorăm o lucrare fundamentală pentru înțelegerea deplină a creației eminesciene: „Mihai Eminescu o del „Assoluto” (Mihai Eminescu sau Absolutul), publicată la Modena în anul 1962. Universul poeziei eminesciene este raportat nu numai la momentele cele mai reprezentative din evoluția literaturii române, ci și la întregul peisaj poetic european al secolului al XIX-lea. Caracterizîndu-l pe poet ca fiind creatorul unor „poezii care înfruntă timpul”, Rosa del Conte îl situează pe Eminescu în galeria marilor spirite europene, cum sint Hölderlin, Byron, dar nu omite a merge mai departe, trecînd dincolo de hotarele poeziei. „Prin sensibilitatea sa cromatică Eminescu se apropie de pictură, de Renoir și Manet, de exemplu...”, conchide ea.

„Mihai Eminescu este un poet național. El reprezintă România tot așa cum Dante reprezintă Italia, Victor Hugo, Franța, și Pușkin, Rusia. Nu cred că am putea înțelege Spania dacă l-am uita pe Cervantes, și nu am cunoaște Germania uitîndu-l pe Goethe. Exact în aceeași măsură nu vom putea cunoaște România uitîndu-l pe Eminescu”, sublinia poetul francez Hubert Juin în prefața volumului „M. Eminescu — Memento Mori și alte poeme” tradus de el și publicat în editura pariziană „Pierre Jean Oswald”.

Eminentii scriitori de limbă spaniolă Rafael Alberti și Mariá Tereze León au intuit geniul poetic al lui Eminescu, pe

care l-au redat cu măiestrie rară în limba lui Pablo Neruda, a lui Asturias. Au făcut-o de două ori: prima dată în volumul „M. Eminescu — Poezii”, apărut în 1958 la editura „Losada” din Buenos Aires, iar a doua oară în anul 1975, cu ocazia apariției unei noi ediții, mult mai cuprinzătoare, a aceluiași volum la editura „Seix Barral” din Madrid. Contribuția celor doi distinși oameni de cultură la popularizarea peste hotarele României a creației poetului nostru național reprezintă o lucrare de două ori meritorie. În primul rînd, pentru faptul de a fi tradus integral în limba spaniolă toate creațiile antume ale poetului și, în al doilea rînd, pentru locul pe care îl rezervă lui Eminescu în cadrul liricii universale, alături de Victor Hugo și Mickiewicz.

În Olanda, cunoscutul profesor și om de cultură Gerard de Ridder a publicat în editura „Meulenhoff” din Amsterdam, cu prefața acad. Iorgu Iordan și cu remarcabilele ilustrații ale Ligiei Macovei, două ediții din culegerea „M. Eminescu — Poezii”. Chiar de la apariție, volumele au trezit un real interes în rîndurile iubitorilor de frumos din țara lălelelor. Iată părerea unuia dintre cititori, profesorul P.I. Meertens, președintele Societății olandeze a scriitorilor: „Nu cunosc limba română pentru a putea face comparația cu originalul, dar din traduceri pot deduce ambianța acestor poezii, și ea este o ambianță care farmecă. Romanticismul, care îmi este cu deosebire scump, l-am regăsit din nou citînd versurile lui Eminescu”.

Sint toate acestea dovezi ale prețurii de care opera lui Mihai Eminescu se bucură în țări de pe toate continentele. Oare faptul că marele dramaturg englez Bernard Shaw și-a exprimat dorința de a scrie, și a scris prefața la volumul selectiv „Poeme de Mihai Eminescu”, publicat la Londra în 1930 în tălmăcirea Sylviei Pankhurst, nu vorbește despre același lucru? Oare nu despre același lucru vorbește și faptul că în limba rusă asupra stihurilor lui Eminescu s-au aplecat cu mîngăie și dragoste poeți de prim rang ai litericii ruse și sovietice ca Ana Ahmatova, Maksim Rilski, Leonid Martinov? Răspîndirea creației sale în aproape toate țările lumii ar putea fi interpretată într-alt mod?

Pînă în prezent, poezii ale lui Eminescu au fost traduse și în alte limbi, pe care le vom enumera doar: albaneză, arabă, bulgară, chineză, cehă, idis, greacă, ucraineană, letonă, finlandeză, hindi, japoneză, slovacă, suedeză, macedoneană, maghiară, rusă, portugheză, gruzină, georgiană, armeană, indoneziană etc.

Un comentator străin al liricii eminesciene spunea că „Eminescu a dat țării sale primul mare impuls spre universalitate”. Nimic mai adevărat.

Acum, cînd se împlinesc 131 de ani de la nașterea Lucaferului, cititorii străini, citîndu-i sau recitîndu-i opera, vor descoperi sau redescoperi pe foarte marele nostru poet, care este Mihai Eminescu, reprezentant de frunte al unui popor viteaz și harnic ale cărui idealuri sint strîns legate de ideea de frumos și de pace, al căror strălucit purtător de cuvînt s-a făcut cel care a rafinat poezia românească și i-a dat conținut național și universal, totodată.

Deși lungile străzi goale, flancate de case părăsite cu ușile bătute de vînt, m-au apăsât — prin solitudinea lor ireversibilă — în asiduurile mele peripluri prin „periferiile orașului” Cleveland, m-am despărțit de oraș rămînd cu imaginea stenică a centrului universitar...

Într-un parc imens, cu peluze ample și cîrduri compacte de copaci fosnitori, se răsfrîa un cortegiu de facultăți, biblioteci, săli de sport, laboratoare și, desigur, muzee. Ancorat în miezul orașului, acest centru gîndit în cele mai mici detalii ca un refugiu exclusiv pentru studenți a devenit, cu timpul, un anti-Cleveland. Aici viața se desfășoară robustă și cuminte, într-o cadență acceptabilă, cu voioșia temeinică pe care numai o populație scutită de angoasa perimării și a suspensului zilei de miine o poate asigura.

Tineri și cărți, tineri și speranțe — iată o variantă limitată a unui mod de viață pe care mulți l-ar conjuga la prezentul continuu. Dar chiar și în America, da, acolo unde îți poți țucepe viața cu un dolar și moartea cu un miliard (sau invers), acolo unde absolut toate posibilitățile se năpustesc asupra ta și nu te lartă pînă nu te macină pînă în rărunchi, ei bine, chiar și în America prezentul continuu nu se poate cumpăra, deși mulți l-ar vinde... Dar studenții veseli din Cleveland, cu vitaminele cloctîndu-le în artere și cu marea șansă a vieții incuiată în calculatorul de buzunar, par decizi să nu cumpere nimic, nici măcar clipa prezentă, care, oricum, le este la îndemînă. „Ce va fi vom vedea”, a fost expresia cea mai frecvent intilnită în dialogurile pe care le-am avut cu citiva, aleși la întîmplare, pe aleile refugiuului lor de scurtă durată.

Acest „vom vedea”, la un moment dat, cînd timpul începe să devină bani, se scrutează dînd roată tuturor punctelor cardinale cu regretul că sint doar patru. Tinerii în căutare de slujbe și, presîndu-l strîns, maturii și vîrstnicii aleargă după un post nu dintr-o poar-

tă în alta, ci de pe o coastă pe alta a Americii. Fie și pentru o promisiune evazivă, solicitanții umblă mii de kilometri, și a intrat în banal să-ți confirmi o intîlnire de cinci minute, la prînz, la Los Angeles, în timp ce dimineață te afli la New York, de oricît de mult timp. O asemenea mobilitate ilustrează dimensiunea continentală a

Itinerar între două oceane (VI)

Prezentul
continuu de vînzare

unei lupte, zilnice, necruțătoare, în care toți aleargă după noroc și apoi aleargă să-l țină strîns, și apoi să-l recîștige pentru că, vai, ca și prezentul continuu, norocul continuu lipsește cu desăvîrsire pe piața americană.

Cînd o regiune sau un oraș intră în rezonanță cu mult așteptatul „boom” care, adesea, apare și dispare ca un uragan de palete, se declanșează o vertiginoasă năvală de amatori gata de orice, pricepîndu-se la orice, inclusiv să se plictisească în condiții mai promițătoare.

Am aterizat la Denver, după ce am zburat razant și spectaculos peste Marele Canion, fără ideea preconcepută, împărtășită zgomotos de majoritatea pasagerilor, că am ajuns într-un oraș al viitorului. Și totuși „șansa” plutește în aer încă înainte de a intra în periferii. Se vede, de departe, că orașul nu își mai incapa în piele: se construiește

mult, repede, metodic, fiecare metru pătrat de pămînt e biciuit zdrăvăn, casele noi, joase, se îndeasă vesele de într-alta, și hectare întregi fierb de nerăbdare, în același chiot economic, cu apetitul năvalnic să devină ceva nou, nemaipomenit.

În centrul Denverului, printre blocurile „normale”, au apărut zgîrie-nori cumplii, înguști și interminabili, încît te miri că ai apucat să-i prinzi în picioare. Denverul pare că ambicionează să se mute în cer, imediat, acum, cît mai sus, în drumul avioanelor. Teribilă această erupție constructivă, această formidabilă catapultare a geografiei locale printre aburii indolenți ai norilor. Cîteva mari industrii nepoluante, ultramoderne, înfășurînd o largă claviatură de tehnologii de vîr, au luat locul vechilor uzine, mohorîte și rablagite.

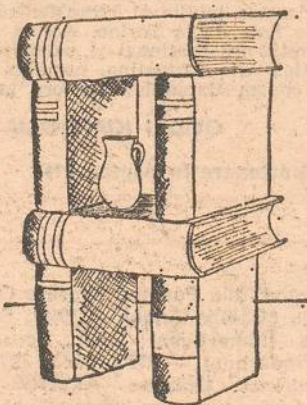
Toată lumea privește acum „înainte”, cu apriga convingere că ruleta s-a așezat și numărul cîștigător va absorbe scurt și categoric, în vecii vecilor, bila teribilă și șerpuitoare.

La 30 de minute de mers cu mașina pe autostrăzile care infig Denverul în munte, într-un orașel care trăiește numai în perioada week-end-ului, turiștii pot admira case vechi, afumate, magazine opintite, cîteva saloon-uri moleșite de pinzele păianjenilor, o închisoare simpatică, doar cu trei celule și acelea cu gratiile rupte, ba chiar și sute de găuri în munte pe unde, altădată, oamenii intrau săraci și de-a bușilea și ieșeau, destul de des, cu ceva aur.

Pe atunci, cu un veac în urmă, după ce s-au săpat găurile, au năvălit imediat casele, circumiile și închisoarea, adică tot ce era necesar pentru un viitor de aur într-un oraș de aur. De abia mai firziu, cînd aurul a secat, a secat și restul, iar orașul a rămas încremenit, mut și dărăpănat, rezervîndu-și, ca o unică și amarnică înțelepciune, șansa de a se învecina, cîndva, cu viitorul de aur al altuia...

RADU BUDEANU ■

Lumea se amuză

(După FUR DICH)

CU RAPID ÎN ITALIA

În noaptea de 22 decembrie, dormim la Timișoara. A doua zi, în zori, pornim grăbiți spre frontieră, autocarul având de străbătut peste 8 sute de kilometri pe ruta Belgrad — Zagreb — Liubliana — Veneția — Dolo, localitate în care e prevăzut primul popas. La granița iugoslavă însă, grănicerii constată că pașaportul lui Ion Ion a expirat de câteva zile?! Necăjit, Ion Ion face cale-ntoarsă și-l vom revedea abia în ziua de 27, la Frosinone, între Napoli și Roma, după ce ne va fi ajuns din urmă cu trenul.

Conduc cu măiestrie de Mihai Groapă și Ion Răducanu, autocarul înghite kilometru după kilometru, depunându-ne, aproape de ora 21, în fața hotelului „Riviera” din Dolo, orașel plasat la jumătatea distanței dintre Veneția și Padova. Ni se atrage atenția să luăm din autocar toate bagajele, existând pericolul ca ele să dispară. Italia, ne șoptește careva, n-are numai oameni cinștii, ei și hoii, mulți hoii. Ne conformăm, știind că paza bună trece primejdia rea. După 15 ore de drum, altfel suportate fără incidente, infulecăm un pasticcio à la veneziano și cădem ca bușteni.

A doua zi, pornim spre nord, în direcția Dolomiților, unde e programat primul meci, la Tombolo. Pe parcurs, vizităm Cittadella, un important centru agricol și comercial înconjurat de ziduri medievale foarte bine conservate, ridicate de padovani la 1220. La Tombolo, în fața unei echipe de divizia C, altfel ambițioasă și harnică, Rapid cîștigă cu 3-2, dar nu fără emoții, gazdele conducând la pauză cu 2-0. Bartales, care va fi golgeterul turneului, înscrie din 11 metri, după care Vătuși și Paraschiv aduc formația română în avantaj. Remarcăm corectitudinea arbitrajului, ca și faptul că, după fluierul conducătorului jocului, jucătorii italieni nici nu crînesc. Iată, gândim, o lecție bună pentru jucătorii noștri. obișnuiți să comenteze deciziile arbitrilor dacă nu chiar, uneori, să arbitreze ei înșiși?! Dealtfel, poate cu excepția partidei de la Genova, arbitrajele au fost fără cusur, deși ele au fost încreditate unor tineri în jur de 30-35 de ani.

După meci, pornim spre Taglio di Po, unde vom rămîne pînă în dimineața zilei de 26. La rând, posturile noastre nu se mai prind, în schimb urechile ne sînt asaltate de reclama făcută aperițivului Biancosarti care „torne il fuoco nelle vene”. Aflat în delta Padului, cel dintîi fluviu al peninsulei, Taglio di Po e un orașel liniștit. În restaurantul hotelului „Tessarini”, bărbați de toate vîrstele joacă interminabile partide de cărți, arareori consumînd un pahar de apero sau spumante. În camere însă e destul de frig, drept pentru care mulți dintre noi dormim în treninguri. Organizatorul turneului, Ermanno Zacchini, membru al Partidului comunist italian și asesorul pentru sport al provinciei Ravenna, ne avertizează că peste tot va fi la fel, din motive de economie. Există, explică el, o lege în acest sens, limitînd numărul de grade permise în camerele de hotel. Orice încălzire a acestora atrage, în cazul unei verificări, amenzi usturătoare mergînd pînă la închiderea hotelului.

În 25 decembrie, Rapid joacă la Comacchio și, în fața formației locale, cîștigă tot cu 3-2. Bartales, Vătuși și Cojocarul fiind autorii golurilor. Cam 1500 de persoane, între care toate oficialitățile orașului, asistă la meci gazdele scuizîndu-se că, din cauza sărbătorilor, numărul spectatorilor este sub așteptări. Primirea e însă la înălțime, fotbalistii români fiind înconjuțați cu multă simpatie. Din fuga autocarului, distingem apele străvezii ale Adriaticei și, într-o parte, insula Albarella, concesionată elvețienilor care au împodobit-o cu hoteluri pitorești. Comacchio e un fel de Veneția în miniatură, avînd cîteva bulevarde de apă pe care se umblă cu gondolele. Ne vom mulțumi cu atît căci, din cauza programului încărcat, 7 meciuri în 11 zile, unele la distanțe de sute de kilometri, nu vom apuca să vedem Veneția, deși vom trece la o aruncătură de băț de ea. Reveniți la Taglio di Po, vom fi primiți, a doua zi, la Primărie, într-o clădire împovărată de ani și de plăci memoriale, semhalînd trecerea pe aici, între alții, a lui Giuseppe Garibaldi și Vittorio Emanuele II. Pe steagul orașului stă scris „Molto animo vidit, lumine captus erat”, iar primirea se încheie, după obiceiul casei, cu o farfurie de macaroane. Acestea sînt tare gustoase, explicația constînd probabil în faptul că griul din care provin e recoltat mai devreme, cam cu 15 zile înaintea coacerii depline. La 14.30, în fața a 2.000 de spectatori, Rapid întilnește o selecționată întărită cu cîteva jucători din orașele

vecine, majoritatea evoluînd în divizia C care e, în Italia, formată din fotbalisti profesioniști și care are un nivel mult mai ridicat decît al suratei ei din România. Partida place, bucureștenii impunîndu-le și cîștigînd, fără să forțeze, cu 3-1 (2-0). Bartales marchează primele goluri și Marin Stelian, foarte harnic pe tot parcursul turneului, stabilește scorul final. Ion Ionescu și Ilie Greavu aliniază formația Manu, Popescu, Tiță, Angelescu, Adrian Dumitru, Marin Stelian, Paraschiv, Ștefan Popa, Cojocarul, Bartales și Fogorosi, Costea și Vătuși înlocuindu-l, la pauză, pe Tiță și Bartales, menajați pentru partida de a doua zi, de la Viterbo. Să nu uităm. Din lotul deplasat lipsesc Grosu, Damaschin, Păun și Pirvu, ultimul din motive disciplinare. Firește, deocamdată și Ion Ion.

Seara, la televizor, avem surpriza de a vedea filmul românesc „Explozia”, pe care băieții îl comentează abundent și cu nostalgie. N-am plecat de acasă decît de puține zile, dar dorul de cei dragi începe să se facă simțit. Legat de asta să precizăm că, în Italia, hotelurile nu au, cu excepția celor de lux, televizoare în camere, prețul acestora fiind deosebit de mare. Dealtfel, în general, viața e foarte scumpă pentru omul de rînd, obligat adesea să rămînă în fața vitrinelor sculptate ale magazinelor, cumpărînd mai ales din tirguri și din bazare, unde calitatea mărfurilor e mai proastă, dar prețurile mai rezonabile. La „Tessarini”, ne vizitează cîteva române mărițate în Italia. N-o duc rău, se descurcă, dar dorul de casă le macină și de aceea aleargă oriunde apar niște români. Sînt gata să ofere cîte o bere, dar băieții le refuză politicos. Mergem la un film, „Meteor”, o poveste științifico-fantastică în care un meteorit gigant amenință să distrugă Terra, determinîndu-i pe oameni să se unească, dincolo de opiniile lor politice, spre a îndepărta pericolul. Tratarea e simplistă, dar jocul lui Henry Fonda salvează ce se mai poate salva.

Noaptea următoare o petrecem la Viterbo, 80 de kilometri nord de Roma. Am ajuns acolo cu greu, orașul fiind coștat pe virful unui munte, iar drumurile ascunse sub o manta groasă de ceață. Am trecut prin Vitorchiano, orașel vestit în toată peninsula datorită fanfarei sale care, cîștigînd mai multe concursuri, onorează acum toate festivitățile ce se întîmplă la Vatican. Pînă la ora meciului, străbătem Viterbo, supranumit „Città dei papi”, datorită faptului că aici, după moartea lui Clement al IV-lea, a avut loc primul conciliu menit să aleagă, între 1268 și 1271, următorul pontif. Deoarece cardinalii nu s-au grăbit, palatul a fost închis cu cheia și obiceiul acela s-a păstrat. Vizităm palatul respectiv, dar mai mult decît el ne impresionează străzile orașului, înguste și abrupte. Ele, ca și traficul năbădăos, îl aduc pe cei 2 soferi ai autocarului în pragul disperării, dar totul se termină pînă la urmă cu bine. Partida însă se termină altfel, Viterbesele întrecînd pe Rapid cu 2-0, deși oaspeții au dominat 3 sferturi din meci, meritînd cel puțin o egalitate. Cojocarul și Vătuși au ratat ocazii imense, iar portarul Bilă a greșit ca un începător. Avînd 1-0 din primele minute, gazdele s-au apărut cu strînsnicie și, conduși de Nanni, multă vreme profesionist în prima ligă, au mai vîcnit o dată, cîștigînd pe merit. După 3 victorii, prima înfrîngere datorată oboselii, dar și superficialității.

Revenim la hotelul „Tuscia”, ne luăm bagajele și pornim spre Frosinone, dincolo de Roma. Pe drum, autocarul e mai tăcut,

dar se înviorază cînd, pe neașteptate, Ion Ionescu prinde radio București și din eter răzbate glasul Ioanei Radu, „tu să plîngi, eu să zic nu...”. După o clipă, discuțiile încetează și toată lumea ascultă cu prețate programul de romane, în timp ce autocarul străbate cu 90 la oră vestita autostradă a Soarelui ce leagă, pe mijlocul cizmei, Milano de Napoli. Facem o haltă la Orte, așteptîndu-l pe Ion Ion, băieții înșirîndu-se de-a lungul peronului. Ion Ion însă nu coboară din tren și, îngrijorați, pornim mai departe. Ajungem la Frosinone, tragem la hotelul „Hasser” și, în timp ce mîncăm, apare Ion Ion, spre bucuria tuturor. A venit prin Veneția, a coborît la Roma și, schimbînd trenul, a nimerit la hotel un sfert de oră după noi. Cîinăm și ne instalăm la televizor. Naționala Italiei se pregătește să plece în Uruguay, la „Mundialito”, dar Scirea s-a accidentat și Enzo Bearzot, selecționerul squadrei azzura, îl convoacă pe Zaccarelli. Unii comentarii sînt pentru, alții împotriva, Gigi Riva, în prezent ziarist, își dă cu părerea că alegerea e fericită. A doua zi însă încercăturile se amplifică, managerul naționalei peninsulare, Gigi Peronace, decedînd în urma unui infarct. La înmormîntarea lui vor participa, între alții, Causio și Bettega, pe care Bearzot nu i-a luat la Montevideo, expunîndu-se la critici tăioase. Ermanno Zacchini, bun cunosător al fotbalului din țara sa, crede că Italia a plecat la „Mundialito” nu ca să cîștige, ci ca să rodeze cîteva tineri în perspectiva calificării la mondialele din Spania. E, dealtfel, moneda pe care bate și Bearzot. Ion Ionescu e îngîndurat și n-are nici o opinie, preocupat de meciul cu Frosinone, formație care a învins la Viterbo cu 2-0.

În dimineața următoare, fuga la chioscurile cu ziare. Despre partida de la Viterbo, găsim puține rînduri, nu tocmai favorabile la adresa Rapidului, despre care se afirmă că n-a luat jocul în serios, pasînd tot timpul lateral și atacînd fără lumină. Din păcate, situația se repetă la Frosinone, unde Rapid cedează cu 1-2 după un meci în care a jucat și mai slab. Gazdele au alergat mai mult decît oaspeții, aceștia mulțumiți, la un moment dat, cu 1-1, golul lor fiind realizat de Bartales. Deși presa, fotbalistii din Frosinone și-au creat, în final, cîteva ocazii de gol și, cu 10 minute înaintea terminării partidei, n-au scăpat ocazia de a cîștiga. Întorsii la hotel, am constatat, fără plăcere, că unul din spectatori a sancționat evoluția palidă a românilor scriind cu degetul pe autocarul prăfuit „bon viaggio e mai ritorno!”. Adică, drum bun și nu te mai întoarce! Chiar dacă ofensatoare, o „urare” nu tocmai deplăsată țînd cont de modul în care a jucat Rapid, lăcînd o impresie proastă. Supărat foc, pînă la un punct pe bună dreptate, antrenorul Ion Ionescu s-a lăsat, surprinzător, pradă nervilor și, din dovadă de lipsă de tact, a proferat jigniri și amenințări la adresa cîtorva jucători. Deși Ilie Greavu s-a străduit să păstreze echilibrul, atmosfera s-a deteriorat pentru un timp, între antrenorii și jucătorii căscîndu-se o prăpastie. Fără să ținem parte fotbalistilor, cei dintîi vino-vați, înclinăm să credem că și Ion Ionescu a greșit. Drept urmare, el a scăpat echipa din mină, creînd o stare de tensiune și de dușmănie pe care jucătorii au acuzat-o din plin. Încercînd să-și arate personalitatea, unii din ei, Ion Ion, Bartales și Fogorosi în primul

Înaintea partidei de la Comacchio

rînd, au tras cîteva pahare în plus, invocînd argumentul vacanței.

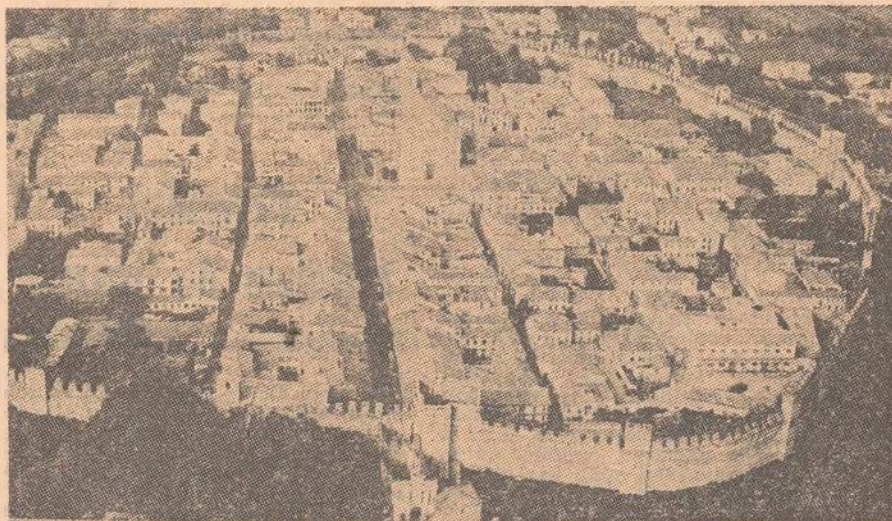
În 28, revenim spre nordul Italiei, avînd ca țintă Genova și, totodată, cel mai important meci al turneului, echipa locală fiind una din animatoarele diviziei B, cu șanse redutabile de a promova. Oprim 3 ceasuri la Roma unde vizităm, pe rînd, Colosseumul, Altare di Patria, Arcul de triumf al lui Constantin și, firește, Columna lui Traian. Ridicată în anul 113 și înfățișînd scene din luptele purtate de romani cu vitejii dacii conduși de Decebal, Columna lui Traian ne-a lăsat o deosebită impresie, cei 42 de metri ai ei, parte îmbrăcați în schele restaurării, tulburătoare dovadă a bărbăției și latinității poporului român. S-au făcut pozele de rigoare și s-a mers mai departe. La San Pietro, cea mai mare biserică din lume, aparținînd statului Vatican. Sore surpriza celui ce semnază aceste rînduri, nu toți fotbalistii Rapidului au găsit de cuviință să intre în „San Pietro. Unii o mai văzuseră, alții au socotit-o, probabil, neinteresantă, ceea ce spune multe. Am admirat mărițarea monumentului, a cărui construcție a început, la 1506, după planurile lui Bramante, pentru a se termina, 151 de ani mai tîrziu, cînd Bernini a adăugat Pieței San Pietro două riaduri de superbe coloane, santinele ale unei glorii fără sfîrșit. Am poposit, fascinați, în fața capodoperei numită Pietă, bloc de marmură de Carrara din care mîinile și mințea lui Michelangelo au zămislit o bucurie fără egal pentru ochi și pentru suflet, în fața pieturilor aceluiași, ca și în fața mozaicurilor și a statuilor datorate unui alt titan, lui Giotto. La ieșirea din San Pietro, am pătruns într-un magazin de suveniruri în care papa Ioan Paul al II-lea juca rol de june prim, binecuvîntîndu-și semenii din calendare, din brelocuri, de pe afișe, de pe pixuri și așa mai departe. Ne-am dat seama, o dată în plus, că biserica și comerțul fac, la Vatican, casă bună.

Seara, am ajuns la Recco, o suburbie a Genevei, după ce vom fi parcurs, temători, o șosea presărată cu viaducte amelițoare, cocoțate la sute de metri, și tunele parcă fără sfîrșit, avînd în stînga Marea Tireniană și, mai apoi, pe cea Ligurică. Dacă Italia e, susțin prospectele turistice, un muzeu uriaș în aer liber, natura arătîndu-se foarte darnică cu această fișe de pămînt în formă de cizmă, atunci e cazul să scriem că, din realizările mai noi, o impresie deosebită ne-au lăsat-o autostrăzile. Ele străbat peninsula în toate direcțiile, scurtdî distanțele și apropiînd un muzeu de altul, purtîndu-te cu 120 la oră spre o nouă emoție estetică, mai temeinică parcă decît cea tocmai trăită. La intrarea pe autostradă, soferii primesc un tichet. La ieșire, el plătesc, în funcție de felul mașinii și de kilometrii parcurși, acesta fiind modul în care statul își recuperează investițiile. Altfel zis, cei care achită nota sînt, pînă la urmă, tot cetățenii.

La Recco, suburbie vestită în lumea sportului datorită echipei de polo, de mai multe ori campioană a Italiei, locuim la hotelul „Oasi”, unde meciul cu Genoa 1893 e pregătit cu minuțiozitate, chiar dacă jucătorii își mai permit unele libertăți, închinînd tranzistoarele aproape de miezul nopții. Orașul se cheamă Genova, iar echipa Genoa 1893, după pronunția engleză, englezii fiind cei care au întemelat-o, între primele în Italia. Ziarele din 31 decembrie, ziua partidei, amintesc că Rapid a mai evoluat aici la 10 iulie 1938, în cadrul Cupei Europei. Gazdele au învins atunci cu 3-0, la București 0-2, dar „Gazetta del Lunedì” își aduce amînte de virtuozitatea lui Rosculeț, Bogdan, Auer și ceilalți. Partida de azi e cu atît mai importantă cu cît, în tentativa ei de a reveni în A, Genoa a făcut cîteva achiziții de marcă, aducîndu-l pe dr. Sarosi ca director tehnic și transferîndu-l pe Claudio Sala de la Torino. Acesta din urmă, reputat internațional și participant la mondialele din Argentina, urmează să debuteze contra Rapidului. La ora înce-

IVIDIU IOANIȚOIA

(Continuare în pagina 21)

Cittadella, un oraș strîns în chingile unor ziduri medievale

Floarea Redacției București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20. Interioare: Sector publiciști comentatori (Ilie Purcaru, Nicolae Cristache Neiu) - 2558 2566; Secția politică-economică (Lionel Nițescu, N. Gr. Mărașanu, Ion D. Goia) - 2566; Secția cultură-cenacelu (George Arion) - 2560; Secția probleme social-cetățenesti (Adrian Dohotaru) - 2566; Sector știință-sport (Ovidiu Ioanițoia, Liviu Timbus) - 2559; Secția reportaj-anchete (Mihai Pelin) - 2600; Scrieri, relații cu publicul (Mihai Stănescu, Marga Nedelea) - 2130; Sector foto-reportaj - 2528; Secretariat de redacție (Dan Birlădeanu, Ion Predașanu) - 2123, 2563, 2072; Administrative 17 78 32 și 17 50 10 - interior 2124; secretar responsabil de redacție (Tudor OCTAVIAN - 17 60 10 interior 2550); redactor șef adjuncț (Nicolae ARSENIU - 17 50 10 interior 2128); redactor șef 17 60 10 interior 2176. Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii”. Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM - Departamentul Export Import presă, P.O. BOX-136-137, telex: 1 1226, București strada 13 Decembrie. Pașinatori: Marcel Nicolae, Dan Marcu și Popa Eugen.

Redactor-șef: **ADRIAN PĂUNESCU**